

ROMANOS

Jmo₅ Pa₄ si₂ a₂chein₃ ne₄ Guá'₅ i₂chan₂ Roma

1 ¹ Jniá₂ Pa₄, líng₅ dsa₂ i₂jme₂ti₃ ne₄ Jesucristo; Diú₄ ca₂të₃ jniá₂, jaun₂ ca₂chei'₃ a₂lén₂g₂ dsa₂ i₂chen₄ quiáin₅ ia₁jaun₂ qui₁'é₄ jág₁ dse₃ quió'₅.

² Ca₂'é₂ Diú₄ jág₁ dse₃ në₅ ca₂tó'₂ ne₄ Si₂ jnió₅ quió'₅ ma₂líg'₂, ca₂cuë₃ të₂le₃ quian'₅₄ dsa₂ i₂jme₁'é₂ jág₁ quiáin₅, ³ a₂'iin₂₃ ja₁ni'₅₄, i₂jme₁lín₄ tsi₁jon₂ David lia'₂ con'₂ lín₅ dsa₂ mi₂güí₃; ⁴ lia'₂ con'₂ lé₅ Jme₂dsí₂ Jnió₅ né₃ ca₂jme₃nia₅ a₂lín₅ 'éi₂ Ja₁ni'₅₄ Diú₄ jme₁ca₂jein'₅₄ táng₃ jin₄ 'lag₄, quian'₅₄ jui₅bí₂ quió'₅, a₂'uain'₂. Jesucristo Te₁gui'₅₄ quián₂ jniog₄ bá₄ 'éi₂. ⁵ Të₂le₃ quian'₅₄ Jesucristo, ton'₂ o₄quió'₄ 'éi₂ bá₄, ma₂jmo₃ Diú₄ dse₃ dsí₅ ja₁con₂ jnia'₅₄, jaun₂ ca₂chei₃ jin₄ dsi₂nau₂ ia₁jaun₂ le₃chan₂ dsa₂ ca₂le₂con₂ juig₂ i₂jme₂ti₃ jág₁ quió'₅, ia₁ a₂'éin₂. ⁶ Jin₄ dsa₂ 'éi₂ tián'₅ 'nia'₂ i₂ma₂të'₃ Diú₄ ján₃, a₂lén'₂ 'nia'₂ i₂quián₅ Jesucristo.

⁷ Jaun₂ tsíng₂ si₂ la₂ ne'₅₄ ca₂le₃jín'₃ 'nia'₂ i₂tián'₅ jë₄ juig₂ Roma, i₂lín₅ i₂'nio₃ Diú₄, jaun₂ ma₂të₂₃ a₂le₃chan'₂ 'nia'₂ líng'₅ dsa₂ i₂lë₅ 'í₁ i₂ma₂quiáin₅. Jui₁jme₂gu'₅₄ bá₄ Diú₄ jui₁le₂chan'₂ bá₄ 'nia'₂ dse₃, jui₁'ag₅₄ bá₄ tei₄ o₄quió'₄ Diú₄ Jmei₂ jniog₄, o₄quió'₄ Te₁gui'₅₄ Jesucristo né₃.

'Nio₃ Pa₄ dsi₃jág₂ juig₂ Roma

⁸ Jë₁le₂'uig₅₄, të₂le₃ quian'₅₄ Jesucristo cué₅ ti₁'mag'₄ Diú₄ quiáng₃ o₄quián'₂ 'nia'₂ ca₂le₃jíng'₃, ia₁ ca₂le₂con₂ bá₄ 'ei₅ jág₁ dsia₅ dsa₂ 'a₂ lia'₂ 'én'₂ 'nia'₂. ⁹ Jaun₂ Diú₄, i₂jme₂tí₁ jniá₂ ne₄ ca₂le₃jë₃ jme₂dsí₂ quió'₃, a₂qui₂'é₅ jág₁ dse₃ quió'₅ Ja₁ni'₅₄, 'éi₂ bá₄ i₂lín₅ i₂jáng'₅ jág₁ dsau₅ 'a₂ lia'₂ dsau'₂ dsi₃ 'nia'₂ ca₂le₃jë₃ jë₁chi₂lén'₂ jniá₂ Diú₄. ¹⁰ Co₂tan₅₄ bá₄ mi₅ jniá₂ ne₄ Diú₄ jui₁le₅₄ bá₄ 'a₂ lia'₂ 'nio₂ dsí₅, 'a₂ lia'₂ lé₂ a₂cuin₃ jmig₄, ca₂lia'₂ ca₂lë₃ a₂nei₅₄ i₁jíng₁₂ 'nia'₂. ¹¹ Ia₁ 'ín₅ dsi₃ i₁jíng₁₂ 'nia'₂, ton'₂ 'nio₃ jme₁'ong₁₂ 'e₂ caun₂ 'nió'₅ jme₁'ong₁₂ 'nia'₂ të₂le₃ quió'₅ jme₂dsí₂, ia₁jaun₂ le₃náu'₁ gué₄ 'nia'₂ tiá₂; ¹² co₂'nió'₄ le₃jua'₅₄, ia₁jaun₂ lé₂ le₃cuë₅₄ lián'₂ rin'₅₄ le₂jau₂ le₂jau₂ quian'₅₄ a₂'éin₂ jui₁lia'₂ 'én'₂ 'nia'₂ jui₁lia'₂ 'én₂ jniá₂ ján₃.

¹³ Rin'₅₄ jniog₄, 'nio₃ le₃ni'₅₄ 'nia'₂ 'lióng₂ ráun₂ bá₄ ma₂lë₅ dsi₃ a₂'nio₃ nei₅₄ i₁jíng₁₂ 'nia'₂, la₁ ca₂lia'₂ jnia'₅₄ rë₂në₃ tsá₃ ma₂lë₅, ia₁ ma₂rë₂jni₅ jui₅. 'Nio₃ nei₅₄ ia₁jaun₂ chi₁lo'₂ a₂ma₂rau₂ quió'₅ Jme₂dsí₂ jë₄ quián'₂ 'nia'₂, jui₁lia'₂ ma₂cag'₄ jniá₂ ján₃ juig₂ siá'₂, go₄ dsi₂nau₂ sián'₂ ján₃.

¹⁴ Ia₁ jniá₂ bá₄ niog₅ ne₃ ca₂tíng₂ quian'₅₄ ca₂le₃jín₃, jui₁lín₄ dsa₂ 'e₂ lín₅, dsa₂ griego, o₃ dsi₂nau₂ 'e₂, dsa₂ i₂ní'₂ dsí₅, o₃ dsa₂ co₄ 'e₂; ¹⁵ jaun₂ le₂në₅ bá₄ 'ín₅ dsi₃ a₂qui₂i₁'é₃ jág₁ dse₃ ja₁con₂ dsa₂ juig₂ go'₄ 'nia'₂ i₂chan₂ Roma ján₃.

Bí₂ a₂'io₅ jág₁ dse₃

¹⁶ Ia₁ tsá₃ 'e₂ o₂guí'₃ jéin₅ jniá₂ quian'₅₄ jág₁ dse₃, ia₁ jui₅bí₂ quió'₅ Diú₄ bá₄ nē₅ a₂lión₂ ca₂le₃jín₃ i₂'én₂: quió'₅ dsa₂ judíos de'₂ le₂'uig₅₄, ján₃ bá₄ le₂jaun₂ quió'₅ dsi₂nau₂. ¹⁷ Ia₁ jág₁ dse₃ la₂ jáng'₅ jág₁ dsau₅ 'a₂ lia'₂ chei'₂ Diú₄ jui₅ co₂rē₂, jui₅ ja₁ma₂dsan₃ dsáu₁ dsa₂, jui₅ a₂jme₂lióg₃ a₂'én₂ dsa₂, ton'₂ a₂'én₂ dsa₂ ca₂lia'₂ jē₁ca₂tó'₂. Le₂nē₅ juá'₂ ne₄ Si₂: “Dsa₂ i₂ñi₅ jui₅ co₂rē₂ ia₁ a₂'éin₂, 'éi₂ bá₄ le₃chan₂.”^a

A₂ma₂rē₂cán'₄ dsa₂ mi₂güí₃ guioin₅₄

¹⁸ A₂juá'₅ jniá₂ le₂nē₅, ia₁ a₂ne₄ bá₄ jniog₄ jaun₂, caun₂ jme₂jnia₅ Diú₄ a₂'nei₂ tē₂ ja₁guá₄ guei'₅₄ i₂juí₃ ja₁con₂ dsa₂ i₂tsá₃ Diú₄ cuin₅, ja₁con₂ dsa₂ i₂tsá₃ tion'₅₄ jui₅ co₂dsau₅, dsa₂ i₂jnéi₅ jui₅ quió'₅ jág₁ dsau₅ tē₂le₃ quian'₅₄ jui₅ 'lig'₅₄ ja₁i₂nioi₅₄. ¹⁹ Ia₁ rē₂jniá₂ rē₂ bá₄ ca₂le₃jē₃ a₂ñi₅ dsa₂ 'a₂ lia'₂ lín₅ Diú₄, ia₁ a₂ma₂ca₂jme₃jniai₂₃ tē₂le₃ quian'₅₄ a₂ma₂jmo₃, ²⁰ ia₁ ca₂le₃jē₃ a₂tsá₃ rē₂jniá₂ quió'₅ Diú₄, lé₂ le₃cuí'₅ dsa₂ tē₂le₃ quian'₅₄ ca₂le₃jē₃ a₂ma₂jmo₃; ma₂ca₂rē₂jniá₂ dse₃ lín₃ bá₄, ca₂le₃ ca₂jmo₃ Diú₄ mi₂güí₃ a₂lín₅ dsón'₂ Diú₄, ton'₂ a₂'io₂₃ jui₅bí₂ co₂tan₅₄ bá₄; jaun₂ le₂nē₅ bá₄ tsá₃ ma₃'e₂ lé₂ le₃juá'₂ dsa₂ jua'₅₄ a₂tsá₃ ñi₅. ²¹ Ia₁ o₁jñia'₅₄ ñi₅ le₂nē₅ a₂chan₂ Diú₄, la₁ tsá₃ ma₂ca₂jme₃juag'₂ lia'₂ con'₂ lé₅ ca₂tín₂ Diú₄ le₃juin'₂, on₃ guē'₂ ma₂cué'₃ Diú₄ ti₁'mag'₄. Jē₂ bá₄ ma₂ja₂lén₂ qui₂'no'₂ dsí₅ a₂tsá₃ ta₁ tí₄; tsá₃ tē₂tsi'₅₄ dsí₅, jaun₂ ma₂tē₁'ñiá₄ jē₄ qui₁'né'₃. ²² Jui₁'a₂ gué₃ la₂ juá'₂ a₂lín₅ dsa₂ i₂cuí'₅, a₂tiin₂ a₂ñi₅, la₁ dsa₂ co₄ bá₄ ca₂liin₃ jē₁ca₂tó'₂. ²³ Jaun₂ nē₃, 'nió'₄ a₂jme₁jme₃juin'₂ Diú₄ i₂tsá₃ ton₄ jmig₄ jón₂, ma₂ca₂jme₃tsín₃ bá₄ a₂co₂tag₅ co₂'né'₅ quió'₄ Diú₄ quian'₅₄ nió'₄ quió'₅ dsa₂ mi₂güí₃ i₂dsan₂, jui₁lia'₂ nió'₄ quió'₅ já'₂ i₂'in₅, já'₂ i₂tsé'₅ quió'₅, já'₂ i₂lé₂ quén₂ mi₂tag₄ nē₃.

²⁴ 'Uig₅₄ nē₅ nē₃ co₂dsia₅ ma₂jáng'₄ Diú₄ jui₅ 'lig'₅₄ a₂'ín₅ dsí₅ a₂tsá₃ le₁jē₃, ia₁jaun₂ caun₂ i₃nioi₅₄ jmo₂₃-dsáu₅ cosa a₂o₂guí'₃ a₂jmái'₅ ñi₁ñi₁₂ quiaín'₅₄ riín'₅₄ le₂jain₂ le₂jain₂, ²⁵ ia₁ ca₂jme₃tsín₃^b jág₁ dsau₅ quió'₅ Diú₄ quian'₅₄ jág₁ tē₂jág₁; jaun₂ ma₂ja₂lén₂ jme₂gó'₃ jme₂juin'₂ cosas a₂ca₂jmo₃ Diú₄, 'nió'₄ a₂jme₁jme₃juin'₂ Diú₄ 'ñiog₅, i₂ca₂tín₂ dsón'₂ a₂jme₃juag'₂ dsa₂ co₂tan₅₄. iLe₂nē₅ dsón'₂ bá₄! A₂méi₃.

²⁶ 'Uig₅₄ nē₅ co₂dsia₅ ma₂jáng'₂ jui₅ ja₁cué'₅ o₂'ñi₃ o₂jñia₃ dsí₅ a₂lé₅ o₂guí'₃, ia₁ ca₂le₂jio₅ dsa₂ mí₂ quiáin₅ bá₄ ca₂jme₃tsín₃ 'a₂ lia'₂ i₂nioi₅₄, a₂tsá₃ ma₃i₂nioi₅₄ lia'₂ con'₂ dsi₂ten₅₄ 'i₄ 'éi'₃ i₃nio₄ lia'₂ dsa₂ mí₂ dsa₂ ñe'₂. ²⁷ Ján₃ bá₄ guē'₂ le₂jaun₂ dsa₂ ñe'₂ ma₂ca₂tí₂ bá₄ 'a₂ lia'₂ 'i₄ 'éi'₃ le₃chain₂ tiain'₃ quiaín'₅₄ dsa₂ mí₂; ma₂ja₂lén₂ chóg'₅ dséi₂ quiaín'₅₄ dsa₂ ñe'₂ riín'₅₄, jmo₂₃-dsáu₅ a₂o₂guí'₃ le₂jain₂ le₂jain₂, jaun₂ gue₂₃ uig₅ guioin₅₄ a₂ca₂tín₂ o₄quió'₄ jui₅ ja₁ca₂quiá₂ cau₅.

^a17 Habacuc 2:4.

^b25 'Nio'₂ ja₁ton₅ Jeremías 2.11.

²⁸ Jaun₂, 'uig₅₄ ia₁ a₂lín₂ a₂tsá₃ 'e₂ quen₅ Diú₄, tsá₃ toin'₂ jui₅ 'éi₂, jaun₂ co₂dsia₅ ma₂jáng'₂ Diú₄ jui₅ ja₁dsi₂qui₂dsi₃jio₅ dsí₅ a₂'lig'₅₄, a₂dsi₂qui₂dsi₃cóin'₅ a₂'liain'₂, a₂jmo₃ a₂tsá₃ dsi₂ten₅₄. ²⁹ Ca₂lia'₂ qui₂rē₂rin₅ ca₂le₃jé₃ ne₅₄ cosa 'lig'₅₄ jme₂dsí₂ quió'₅, qui₂'no₂₃ dso₄, jmá'₃ guioin₅₄ bá₄ 'nio₃ jme₁'ñi₁ó'₃, a₂qui₂'no'₂ dsí₅ 'a₂ lia'₂ 'é'₃ uig₅ riin'₅₄. Rē₂can'₂ dsí₅ a₂uig₅ dsí₅ jín₂ riin'₅₄, a₂jme₂dsiain₂₃ riin'₅₄, a₂lē₁qui₂dsia₂₃ mī'₅₄, a₂qui₂jme₂gain₂₃ riin'₅₄, tsá₃ dsau₅ jág₁ quian₅, 'ñio₅ 'ñio₄ dsa₂, a₂co₂jmo₅ dsa₂ jág₁ tē₂jág₁ jē₄ tē₃co'₅₄. ³⁰ Ján₃ bá₄ le₂jaun₂ a₂lē₁chi₂'ag₅ dsa₂, 'ñiai₅₄ bá₄ Diú₄, a₂lē₁co₂jmái'₂ riin'₅₄, a₂jme₂rón₂ guioin₅₄, dsia₂₃ jág₁ tá'₅, a₂qui₂'no'₂ dsí₅ 'a₂ lia'₂ jmo₃ a₂'lig'₅₄, on₃ guē'₂ jmá'₃ jme₂gain₃ chog₅₄-jmei₂; ³¹ tsá₃ tē₂tsi'₅₄ dsí₅ né₃, on₃ guē'₂ jua'₅₄ jme₃ti₃ 'e₂ caun₂ jág₁ cuē₂₃ a₂jmo₃; tsá₃ 'ein₂ 'i₁in₂₃ 'i₁jan₂, tsá₃ tin₂ dsí₅ 'éin₂ dso₄ quió'₅ riin'₅₄, on₃ guē'₂ néi₂ dsí₅. ³² I₂ñi₅ rē₂ bá₄ dsa₂ 'éi₂ 'a₂ lia'₂ lé₅ 'éi'₃ ma₂quí'₃ Diú₄, ia₁ ca₂le₃jín₃ i₂jmo₅ le₂nē₅ ca₂tín₂ dsiáin₃ bá₄; la₁ jui₁ 'e₂ guē₃ ñi₅ a₂jaun₂, on₃jua'₅₄ jmá'₃ guioin₅₄ caun₂ qui₂jmo₂₃, tē₂le₃ tē₅ dsí₅ bá₄ a₂jmo₅ i₂sián'₂ ján₃.

Diú₄ bá₄ con₂ 'í₁ co₂rē₂ 'a₂ lia'₂ con₂ lé₅ dsón'₂

2 ¹ Jaun₂ né₃, tsá₃ 'e₂ lé₂ le₃jua'₅₄ 'ne₂ jua'₅₄ a₂tsá₃ 'e₂ dso₄ ring'₂, 'ne₂ guē'₂ i₂con₂ 'í₁ ja₁con₂ i₂sián'₂, tsá₃ a₂nag₅₄ jui₁ 'ein₂ guē₃ líng'₅. Ia₁ nē₁jua'₂ cáun'₂ 'í₁ ja₁con₂ ríng'₂, jaun₂ co₂'nió'₄ ma₂qui₂dsí'₁ 'éi'₃ ja₁con₂ 'ñiag'₂, ton₂ ján₃ bá₄ le₂jaun₂ jmo'₂ 'ne₂ 'ñiag'₂ a₂cáun'₂ 'í₁ jaun₂. ² Ia₁ ne₄ bá₄ jniog₄ jaun₂, Diú₄ bá₄ i₂con₂ 'í₁ rē₂ 'a₂ lia'₂ con₂ lé₅ dsón'₂, ja₁con₂ dsa₂ i₂jmo₅ le₂nē₅. ³ Jaun₂ 'ne₂ né₃ i₂cáun'₂ 'í₁ ja₁con₂ i₂sián'₂ ton₂ a₂le₂jaun₂ bá₄ guē'₂ jmo'₂ 'ñiag'₂, ¿'e₂ líng'₂? ¿A₂lóng'₂ jē₁ma₂tē₂ rē₁con₂ Diú₄ 'í₁ ja₁cong'₂? ⁴ ¿O₃ bá₄ tsá₃ dsáu₅ 'au'₂ ia₁ a₂ñí₄ lē₃ dse₃ 'ua₁ dsí₅ Diú₄, a₂jmo₂₃ tió'₃ dsí₅, a₂jme₂juiin'₂ dsí₅ né₃? ¿Tsa₁ len'₅₄ 'ne₂, ta₁ a₂quí'₅ a₂dse₃ dsí₅ Diú₄ a₂jaun₂ bá₄ jio₂₃ a₂dsi₃quén'₅ 'au'₂? ⁵ La₁ 'ñio₅ 'ua'₂ 'au'₂ tsá₃ 'niog'₂ jme₁tsíng'₄ 'au'₂; 'uig₅₄ jaun₂ né₃ caun₂ jme₁juí'₁ bá₄ a₂jme₂'ne₅₄ Diú₄ ne₄ quiáng'₂ 'ñiag'₂ a₂tíng'₃ jmig₄ jaun₂ jē₁ma₂tē₂ rē₁jme₃ñiai₂₃ a₂'nei₂, jē₁qui₃dsi₂₃ 'éi'₃ co₂rē₂. ⁶ Ia₁ jma₃quén₅ qui₃ bá₄ Diú₄ 'lian'₅₄ le₂jan₂ le₂jan₂ 'a₂ lia'₂ con₂ lé₅ a₂ma₂ca₂jmo₃.^c ⁷ Jui₁lia'₂ dsa₂ i₂jmo₅ tió'₃ dsí₅ jmo₂₃ a₂dse₃, a₂qui₂'no'₂ a₂co₂tág₅ co₂'né'₅, ton₂ 'no'₂ jui₅ 'a₂ lia'₂ jme₃gu'₅₄ Diú₄ quian'₅₄ caun₂ a₂dse₃, ton₂ 'no'₂ jui₅ a₂tsá₃ dsiáin₃, 'éi₂ bá₄ cuē'₃ Diú₄ a₂le₃chain₂ co₂tan₅₄. ⁸ La₁ quian'₅₄ a₂'nei₂ cuē'₃ uig₅ ca₂le₃jín₃ i₂dsia₅ mī'₅₄, i₂tsá₃ 'nio₃ cán₂ caun₂ jui₅ a₂nag₃ gau₂ jág₁ tí₅, i₂jmá'₃ jui₅ 'lig'₅₄ bá₄ 'nio₃ cán₂. ⁹ Le₃cha₂ uig₅ o₂i₁ dsi₅ quió'₅ ca₂le₃jín₃ i₂jmo₅ a₂'lig'₅₄, jē₁le₂'uig₅₄ tē₂le₃ quió'₅ dsa₂ judíos, ján₃ guē'₂ le₂jaun₂ le₃ja₁con₂ dsi₂nau₂. ¹⁰ La₁ ja₁con₂ le₂jan₂ le₂jan₂ i₂jmo₅ a₂dse₃, cuē₃ Diú₄ a₂co₂tág₅ co₂'né'₅, ton₂ cuē₃ caun₂

^c6' Nio'₂ ja₁ton₅ Salmo 62:12; Proverbios 24:12.

a₂dse₃, jmo₃ 'ei₅ tei₄, jë₁le₂'uig₅₄ quió'₅ dsa₂ judíos, já₃ guë'₂ le₂jaun₂ le₃ja₁con₂ dsi₂nau₂.

¹¹ Ia₁ tsá₃ jma₃quén₅ jín₂ Diú₄ dsa₂ lia'₂ ca₂ton₂ ca₂ton₂; ¹² ia₁ ca₂le₃jín₃ i₂'no₅ dso₄ i₂tsá₃ ca₂tín₂ 'Éi'₃ quió'₅ Moisés, dsiáin₃ tē₃ tsá₃ 'Éi'₃ jaun₂ ca₂tín₂; la₁ já₃ guë'₂ le₂jaun₂ dsa₂ i₂'no₅ dso₄ nē₁jua'₂ ron₅ bá₄ 'Éi'₃ quió'₅ Moisés nē₃, tē₃dsi₅₄ bá₄ 'Éi'₃ quió'₅, jióg'₂ 'í₁ lia'₂ con'₂ lē₅ 'Éi'₃ jaun₂. ¹³ Ia₁ on₃jua'₅₄ dsa₂ i₂nag₅ 'Éi'₃ i₂jín₂ Diú₄ a₂lín₅ dsa₂ i₂jme₂ti₃; dsa₂ i₂jmo₅ lia'₂ con'₂ lē₅ 'Éi'₃ bá₄, i₂'éi₂ bá₄ i₂jín₂ Diú₄ a₂lín₅ dsa₂ i₂jme₂ti₃. ¹⁴ Ia₁ jui₁lia'₂ dsi₂nau₂ nē₃, i₂tsá₃ 'Éi'₃ cha₂ja₁coin₂, la₁ nē₁jua'₂ chain₂ jui₅ a₂jme₂ti₃ con'₂ jaun₂ ma₂tín₂ dsí₅, guion₅₄ bá₄ dsa₂ 'éi₂ nj₅ tē₂dsí₅ 'a₂ lia'₂ lē₅ 'Éi'₃ quió'₅ Diú₄, o₁nja'₅₄ tsá₃ a₂jaun₂ ron₅ quió'₅. ¹⁵ Ia₁ cuë₂₃ léi₄ 'a₂ lia'₂ lē₅ chain₂, a₂rē₂ton₅ tē₂dsí₅ ta₁ a₂quí₅ 'Éi'₃. Jaun₂ tē₂dsí₅ guioin₅₄ bá₄ jáng'₅ jág₁ dsau₅ o₄quió'₄, jaun₂ tsá₃ quin₅ 'a₂ lia'₂ dsi₂jio₅ dsí₅ guioin₅₄; a₂lín₅₄ jáng'₂, a₂lín₅₄ guë'₂ tē₂le₃ lió₂. ¹⁶ Le₂nē₅ bá₄ lē₂ jē₁ma₂tē₂ jmig₄ jaun₂ a₂con₂ Diú₄ 'í₁ ca₂le₃jē₃ a₂'ma₄ jlē₅ quió'₅ ca₂le₃jín₃ dsa₂, tē₂le₃ quian'₅₄ Jesucristo, lia'₂ con'₂ lē₅ jág₁ dse₃ a₂qui₂'é₅ jniá₂.

Dsa₂ judíos, quian'₅₄ 'Éi'₃ quió'₅ Moisés

¹⁷ La₁ chi₂jua'₂ lín₅ 'ne₂ dsa₂ judío jaun₂ dsia'₂ a₂chéng'₅ tiá₂ quian'₅₄ 'Éi'₃ quió'₅ Moisés, jaun₂ jmo'₂ táng'₅ ia₁ a₂cuíng'₂ Diú₄; ¹⁸ chi₂jua'₂ ma₂ca₂jme₃tín₅ dsa₂ 'ne₂ 'a₂ lia'₂ lē₅ 'Éi'₃, jaun₂ nj₅₄ 'a₂ lia'₂ 'nio₃ Diú₄, ton₂ títng'₂ caun'₅₄ 'í₁ 'a₂ lia'₂ lē₅ a₂dse₃; ¹⁹ jaun₂ chi₂jua'₂ tē₃dsón₂ líng'₂ a₂títng'₂ jang'₅₄ dsa₂ ten₄, chi₂jua'₂ nj₅₄ 'a₂ lia'₂ téi'₄ si₂ja₁con₂ dsa₂ i₂i₂nio₄ jē₄ qui₁né'₃, ²⁰ chi₂jua'₂ nj₅₄ 'a₂ lia'₂ jme₁rē'₂ jui₅ a₂quian₅ dsa₂ co₄, chi₂jua'₂ nj₅₄ 'a₂ lia'₂ cuë'₅₄ jág₁ i₂'nió'₄ i₂lín₅ chi'₂, ia₁ a₂ron₅ 'Éi'₃ ja₁cong'₂, a₂tén₅ ne₄ 'Éi'₃ 'a₂ lia'₂ 'nió'₅ le₃nj₅ dsa₂, 'a₂ lia'₂ lē₅ jág₁ dsau₅; ²¹ 'ne₂ guë'₂ i₂jme₂títng'₂ i₂sián₂, 'e₂ guë'₂ 'uig₅₄ tsá₃ jme₂títng'₁ guë'₂ 'njag'₂? Chi₂jua'₂ 'ne₂ guë'₂ 'é₅ jág₁ a₂tsá₃ ca₂tín₂ dsa₂ 'ang₃, 'tsa₁ 'ang'₂ 'njag'₂? ²² Chi₂jua'₂ 'ne₂ juá'₂ tsá₃ ca₂tín₂ dsa₂ nió'₃ jág₁ quian'₅₄ i₂tsá₃ lē₅ dsi₂i₂gu₂, 'tsa₁ nióg'₅ guë'₂ 'ne₂ jág₁ jaun₂ 'njag'₂? Chi₂jua'₂ 'ne₂ 'njio₅ lín₃ 'njag'₅₄ diú₄ lag₄, 'tsa₁ 'ang'₂ 'ne₂ a₂quen₅ a₂te₁'i₁ dsi₂néi₂ 'né₅ quió'₅? ²³ 'Ne₂ guë'₂ i₂jmo'₂ táng'₅ ja₁con₂ 'Éi'₃, 'tsa₁ 'lig'₅₄ tsíng'₂ Diú₄ ia₁ tsá₃ jme₂tí'₁ 'Éi'₃ jaun₂? ²⁴ Ia₁ jui₁lia'₂ juá'₂ ne₄ Si₂:

'Ag₅ dsi₂nau₂ 'iin₂₃ 'lig'₅₄ Diú₄

'uig₅₄ quián'₂ 'nia'₂.^d

²⁵ Dsón₂ bá₄ dsau₅ quen₅ a₂ti₃ dsa₂ lo₅₄ nē₁jua'₂ jme₂ti₃ 'Éi'₃ quió'₅ Moisés, la₁ nē₁jua'₂ tsá₃ jme₂ti₃ dsa₂ nē₃, tsá₃ 'e₂ ta₁ jmo₃, nē₂jag₄ bá₄ a₂tsá₃ 'e₂ rē₂uīng₄ bá₄ quió'₅. ²⁶ Jui₁lia'₂ dsa₂ i₂tsá₃ 'e₂ ma₂rē₂uīng₄ quió'₅, la₁ nē₁jua'₂ jme₂ti₃ 'e₂ ta₁ quí'₅ 'Éi'₃, co₂jaun₂ bá₄ jín₂ Diú₄ dsa₂ 'éi₂ nē₂jag₄ bá₄ i₂ma₂rē₂uīng₄ quió'₅ o₁nja'₅₄ tsá₃ ma₂rē₂uīng₄. ²⁷ Dsa₂ i₂tsá₃

^d24 Isaías 52:5; Ezequiel 36:22.

'e₂ rē₂u_{ing}₄ lo₄, la₁ nē₁jua'₂ jme₂ti₃ 'a₂ lia'₂ juá'₂ 'Éi'₃, i₂'éi₂ bá₄ chen'₅
 Diú₄ ne₄ jui₅ a₂con₂ 'í₁ ja₁con'₂ 'ne₂, ia₁ tsá₃ jme₂tí'₁, jui₁'e₂ gué₃ ron₅ Si₂
 tio'₅₄ 'Éi'₃ quiáng'₂, jui₁'e₂ gué₃ rē₂u_{ing}₄ quiáng'₂ né₃.²⁸ Ia₁ jui₁lia'₂ jan₂
 dsa₂ i₂lín₅ judío dsón'₂, on₃jua'₅₄ rē'₂ jnia'₅₄ lín₅ dsa₂ léi₄ jmá'₃ le₃co'₅₄,
 on₃ gué'₂ le₂jaun₂ jui₁lia'₂ ta₁ dsón'₂ a₂quí'₅ a₂qui₂rē₂u_{ing}₄ lo₄ dsa₂,
 on₃jua'₅₄ jnia'₅₄ rē₂u_{ing}₄ lín₅ léi₄ jmá'₃ le₃co'₅₄ ni₁ñí₅.²⁹ Tē₂le₃ a₂ca₂tín₂
 bá₄ dsa₂ jmo₃, a₂lín₅ tē₃dsón'₂ dsa₂ judío, a₂lín₅ ca₂tē₂ dsí₅; ján₃ guē'₂
 le₂jaun₂ jui₁lia'₂ a₂lín₅ dsa₂ léi₄ a₂rē₂u_{ing}₄ quió'₅, a₂lē₅ ca₂tē₂ dsí₅ bá₄
 dsa₂; ton'₂ a₂gu₂dsí₂ bá₄ a₂jaun₂, on₃jua'₅₄ jmá'₃ lia'₂ con'₂ le₁ton₅ ne₄ Si₂
 'Éi'₃. Dsa₂ i₂lín₅ le₂nē₅ chéin'₅ rē₂ quian'₅₄ Diú₄, on₃jua'₅₄ rē'₂ quian'₅₄
 dsa₂ mi₂güí₃.

3 ¹Jaun₂ né₃, ¿'e₂ ta₁ jmo₅ a₂quen₅ gué₄ a₂lín₅ dsa₂ dsa₂ judío? ¿O₃
 'e₂ ta₁ jmo₅ a₂lín₅ dsa₂ léi₄ a₂rē₂u_{ing}₄ ni₁lo₁₂? ²Lióng₂ bá₄ 'uig₅₄
 cha₂. Jē₁le₂'uig₅₄, ca₂dsia₃ Diú₄ jág₁ dse₃ quió'₅ o₄gú₃ dsa₂ judíos. ³¿La₁
 'e₂ bá₄ lé₂ né₃ nē₁jua'₂ chan₂ i₂lín₅₄ i₂tsá₃ ca₂rē₃ti'₅₄?^e ¿O₃ bá₄ lín'₂ 'nia'₂
 ján₃ a₂tsá₃ le₃ti'₅₄ Diú₄ jág₁ quió'₅ ia₁ a₂tsá₃ ca₂rē₃ti'₅₄ dsa₂ 'éi'₂? ⁴iDsón'₂
 bá₄ tsá₃ le₂jaun₂! Jui₁le₂lei₅₄ bá₄ jniog₄, Diú₄ né₃ jmo₃ bá₄ ca₂le₃jé₃ lia'₂
 con'₂ lé₅ jág₁ tí₅ quió'₅, jui₁'e₂ gué₃ ca₂le₃jín₃ dsa₂ tsá₃ tí₅ jág₁ quió'₅; ia₁
 ne₄ Si₂ juá'₂:

ia₁jaun₂ le₃lí₄ dsa₂ a₂lín₅ i₂dsen₃

jui₁lia'₂ jē₁dsia'₂ jág₁,

ia₁jaun₂ bá₄ lén₅'₂

jē₁ma₂tē₂ rē₁con₂ dsa₂ 'í₁ ja₁cong'₂.^f

⁵La₁ nē₁jua'₂ tí₅ ta₁ dsáu₁ jniog₄ a₂rē₂jniá₂ Diú₄ a₂lín₅ i₂dsen₃, ¿'e₂
 le₃jua'₅₄ jniog₄ né₃? ¿'An₁ tsá₃ rē₂ qui₃dsi₅ Diú₄ 'éi'₃ nē₁jua'₂ ca₂rē₃'néi₃
 'é₂ uig₅ ja₁con₂ jniog₄? (A₂lē₁juá'₅ jniá₂ lia'₂ jē₁juá'₂ dsa₂ mi₂güí₃ bá₄.)
⁶iDsón'₂ bá₄ on₃jua'₅₄ le₂nē₅! Ia₁ jua'₅₄ mei'₂ gué₃ tsá₃ rē₂ qui₂dsi₅ Diú₄
 'éi'₃, ¿'a₂ bá₄ lia'₂ le₃con₂ 'í₁ ja₁con₂ dsa₂ mi₂güí₃?

⁷La₁ nē₁jua'₂ jág₁ tē₂jág₁ quió₃ tí₅ ta₁ ia₁jaun₂ lé₅ a₂rē₂jniá₂ gué₄ jág₁
 dsau₅ quió'₅ Diú₄ ia₁jaun₂ tē₂le₃ dse₃ gué₄ chéin'₅, ¿'e₂ lē₃ qui₂dsi₅ Diú₄
 'éi'₃ a₂rin₂ jniá₂ dso₄? ⁸¿Ja₁lín₃ gué₄ dse₃ jua'₅₄ caun₂ a₂jmo₅₄ a₂'lig'₅₄,
 ia₁jaun₂ jiá₃ a₂dse₃? A₂le₂nē₅ bá₄ chi₂'ag₅ i₂lín₅₄ 'ag₂₃ jnia'₅₄ a₂jme₂tín₂
 jnia'₅₄ dsa₂. La₁ gue₃ bá₄ uig₅ dsa₂ i₂dsi₂jio₅ dsí₅ le₂nē₅ 'a₂ con'₂ ca₂tín₂.

Ca₂le₃jág₃ bá₄ jniog₄ rē₂cáu'₄ dso₄

⁹¿'E₂ jaun₂ né₃? ¿A₂dse₃ gué₄ tíong₂ jnia'₅₄ dsa₂ judíos? iDsau₅ bá₄
 on₃jua'₅₄ le₂jaun₂! Ia₁ ma₂tē₂tsi'₅₄ jág₁, co₂jaun₂ bá₄ dsa₂ judíos con'₂
 dsi₂nau₂, caun₂ bá₄ jui₅ tioen'₅₄ 'uig₅₄ dsáu₁. ¹⁰Lē₅ jui₁lia'₂ juá'₂ ne₄ Si₂:

Ca₂lia'₂ 'i₁jan₂ dsa₂ tsá₃ chan₂

i₂jme₂ti₃ 'Éi'₃ quió'₅ Diú₄,

^e3 o₃, "i₂tsá₃ ca₂rē₃'én₂."

^f4 Salmo 51:4.

- ca₂lia'₂ 'i₁jan₂ tsá₃ chan₂;
¹¹ tsá₃ i₂chan₂ jua'₅₄ i₂ñí'₂ dsí'₅,
 'i₁jan₂ tsá₃ chan₂ jua'₅₄ i₂'nio₃ 'na'₂ Diú₄.
¹² Ca₂le₃jín₃ bá₄ ma₂i₂nio₄ cau₅ jui₅ ma₂i₂cóin'₅,
 co₂dsia₅ bá₄ ma₂i₃léin₂ jui₅ ja₁tsá₃ ta₁ tí₄.
 Tsá₃ 'ein₂ chan₂ ca₂lia'₂ 'i₁jan₂
 jua'₅₄ i₂qui₂jmo₅ a₂dse₃,
 ca₂lia'₂ 'i₁jan₂ tsá₃ chan₂.^g
¹³ 'Ué'₅ jág₁ 'lig'₅₄ le₂'o₅₄
 jui₁lia'₂ ja₂ dsí'₂ 'lig'₅₄ a₂'ué'₅ tau₂ 'ñio₅ a₂rë₂na₄;
 quian'₅₄ le₁tsi'₂ jmo₂₃ a₂jui₁gain₂.^h
 Në₂jag₄ bá₄ náu₁ dsi₂mí'₂ 'a₄ mī₂'o₅₄,ⁱ
¹⁴ Jmá'₃ caun₂ a₂jaun₂ bá₄ juá'₂ dsa₂,
 a₂uig₅ dsí'₅, a₂jme₃dsi'₃ ja₁con₂ riin'₅₄,^j
¹⁵ Ma₂në₃ bá₄ i₂ñii₂₃ cán₂ tag₅₄
 a₂dsi₃jme₁dsiain₂₃ riin'₅₄.
¹⁶ Léi₄ jë₁ca₂ñii₅ ca₂quiog₂ caun₂ jui₅ a₂o₂i₁ dsí'₅,
 ja₁i₃'én₂ 'a₂ lia'₂ chan₂ dsa₂;
¹⁷ ia₁ tsá₃ cuí'₅ dsa₂ 'éi₂ jui₅ 'ei₅ tei₄,^k
¹⁸ Tsá₃ a₂jaun₂ dsi₂jio₅ dsí'₅
 jua'₅₄ a₂gain₃ Diú₄.^l
¹⁹ A₂ne₄ bá₄ jniog₄, ca₂le₃jé₃ jág₁ a₂tio'₅₄ ne₄ Si₂ 'Éi'₃ quió'₅ Diú₄,
 a₂juá'₂ tsí'₅ ca₂le₃jín₃ i₂ca₂tín₂ 'Éi'₃ jaun₂, ia₁jaun₂ jmo₃ tei₄ mī₂'o₄
 ca₂le₃jín₃, ia₁jaun₂ ca₂le₃jín₃ dsa₂ mī₂güig₃ tē₃tsiin'₅₄ rē₂cáin'₄ ne₄ Diú₄.
²⁰ Ia₁ ca₂lia'₂ 'i₁jan₂ tsá₃ 'ein₂ jín₂ Diú₄ a₂tsá₃ dso₄ rē₂cáin'₄ jua'₅₄
 a₂jme₃ti₃ a₂juá'₂ 'Éi'₃, ia₁ 'ñiog₅ bá₄ 'Éi'₃ quí'₅ ta₁ a₂le₃ne₄ jniog₄ a₂lág₅
 dsa₂ cha₂ dsáu₁.

A₂lión₂ dsa₂ të₂le₃ a₂jñia'₅₄ quian'₅₄ a₂'éin₂ bá₄

- ²¹ La₁ në₃ né₃, ma₂ca₂jme₃jnia₅ bá₄ Diú₄ jui₅ a₂tsá₃ ma₃dso₄ rē₂cáu'₄
 jniog₄, on₃jua'₅₄ të₂le₃ quian'₅₄ Si₂ 'Éi'₃, jui₁'e₂ gué₃ jáng'₅ jág₁ dsau₅ jui₅
 jaun₂ a₂juá'₂ ne₄ Si₂ tio'₅₄ 'Éi'₃, quian'₅₄ Si₂ a₂qui₂ca₂jmo₃ dsa₂ i₂jme₁'é₂
 jág₁ quián₅ Diú₄ né₃. ²² Jáng'₅ jág₁ dsau₅ jui₅ dse₃ quió'₅ Diú₄ a₂tsá₃ dso₄
 rē₂cáin'₄ dsa₂, jñia'₅₄ lia'₂ të₂le₃ quian'₅₄ a₂'éin₂ të₂le₃ quió'₅ Jesucristo;
 tsá₃ jma₃quén₅ jmo₂₃ ja₁con₂ jui₁'ein₂ gué₃; ²³ ia₁ ca₂le₃jín₃ bá₄
 ma₂qui₂ma₂'náu₂ dso₄, jaun₂ uíng₂ lín₃ bá₄ tióin₂ ja₁qui₂tág₅ co₂'né'₅

^g12 Salmo 14:1-3; 53:1-3; Eclesiastés 7:20.

^h13 Salmo 5:9.

ⁱ13 Salmo 140:3.

^j14 Salmo 10:7.

^k17 Isaías 59:7-8.

^l18 Salmo 36:1.

quió' ₅ Diú₄. ²⁴ La₁ Diú₄ né₃, ia₁ a₂'ua₁ dsí₅ bá₄ 'é₂ jág₁ a₂tsá₃ dso₄
rē₂cáin' ₄, on₃jua' ₅₄ a₂'nió' ₅ quí₃ 'lia' ₅₄. A₂lē₁lió₂ bá₄ tē₂le₃ quian' ₅₄ Cristo
Jesús i₂ca₂quí₃ o₄quió' ₄ dsáu₁ dsa₂. ²⁵ Ca₂chen' ₃ Diú₄ ja₁ñi' ₅₄ ia₁jaun₂
dsian₅ dsáu₁ dsa₂ mi₂güí₃ quian' ₅₄ jmi₂ 'ain₅₄ a₂ca₂tein₃. A₂lē₁gue₅ bá₄
dsa₂ a₂jaun₂ jmá' ₃ tē₂le₃ quian' ₅₄ a₂'éin₂. Le₂nē₅ ca₂rē₃jniá₂ Diú₄ i₂lín₅
i₂qui₃dsi₅ 'éi' ₃ rē₂, ia₁ a₂ma₂ca₂jme₃juin' ₂ dsí₅ a₂ma₂ca₂ñág₃ bá₄ dsáu₁
dsa₂ a₂jme₁'no₂₃ ma₂líg' ₂. ²⁶ Le₂nē₅ ca₂jmo₃ Diú₄ a₂ca₂jme₃jniai₂₃ a₂rē₂
quí₃dsi₂₃ 'éi' ₃, a₂ca₂jme₃jniai₂₃ a₂jín₂ dsa₂ i₂'én₂ tē₂le₃ quió' ₅ Jesús
nē₂jag₄ bá₄ a₂ca₂jme₃ti₃.

²⁷ ¿'E₂ bá₄ ca₂lē₃ jaun₂ né₃ quian' ₅₄ a₂jmo₅ dsa₂ táin' ₅? Co₂dsia₅ tē₂tsi' ₅₄
cau₅ bá₄ a₂jaun₂. ¿'E₂ 'uig₅₄? ¿'An₁ 'uig₅₄ a₂jme₃ti₃ dsa₂ 'Éi' ₃? Jan₂'ón₄.
'Uig₅₄ ia₁ a₂'én₂ bá₄ dsa₂. ²⁸ Ma₂nē₂quiong₅₄ bá₄ jniog₄ 'í₁ jaun₂ né₃,
a₂jín₂ Diú₄ dsa₂ nē₂jag₄ bá₄ a₂ca₂jme₃ti₃, 'uig₅₄ ia₁ a₂'éin₂, jaun₂ tsá₃ 'e₂
'í₁ con₂ gué₄ jua' ₅₄ a₂ca₂jme₃ti₃ o₃ tsá₃ ca₂jme₃ti₃ 'e₂, con' ₂ lē₅ 'Éi' ₃.

²⁹ ¿O₃ bá₄ lín₅ Diú₄ ca₂ne₅₄ jmá' ₃ i₂quián₅ dsa₂ judíos? ¿On₁jua' ₅₄
i₂quián₅ dsi₂nau₂ ján₃? Ján₅. I₂quián₅ 'éi₂ bá₄ ján₃, ³⁰ ia₁ jan₂ tan₅₄ bá₄
Diú₄ chan₂; jaun₂ 'éi₂ bá₄ jág₃ jín₂ dsa₂ i₂rē₂uing₄ ni₁lo₁ nē₂jag₄ bá₄
a₂ca₂jme₂ti₃, 'uig₅₄ ia₁ a₂'éin₂; ján₃ bá₄ le₂jaun₂ jág₃ jín₂ dsa₂ i₂tsá₃
rē₂uing₄ ni₁lo₁ nē₂jag₄ bá₄ a₂ca₂jme₃ti₃, o₄quió' ₄ a₂'éin₂. ³¹ ¿'E₂ jua' ₂
jniog₄ jaun₂ né₃? ¿A₂tsá₃ ta₁ tí₄ 'Éi' ₃ ia₁ a₂'éin₂ jniog₄? iDsón' ₂ tsá₃
le₂jaun₂! 'Nió' ₄ tē₂le₃ cuē₂ bá₄ jniog₄ bí₂ a₂quen₅ 'Éi' ₃.

'A₂ lia' ₂ tē₂tsin' ₅₄ Abraham ne₄ Diú₄

4 ¹ ¿'E₂ lé₂ le₃jua' ₅₄ jniog₄ jaun₂ né₃? ¿'E₂ ca₂dsó' ₂ Abraham dsa₂
juin' ₂ quián₂ jnia' ₅₄ ma₂líg' ₂, lia' ₂ jme₁lín₄ dsa₂ mi₂güí₃? ² Jua' ₅₄
mei' ₂ gué₃ Diú₄ ca₂chi' ₃ jág₁ jua' ₅₄ a₂dsen₃ 'éi₂ tē₂le₃ quian' ₅₄ 'e₂
a₂ca₂jmo₃, jua' ₅₄ a₂ca₂jme₃ti₃ 'Éi' ₃, jaun₂ jme₁cha₂ jui₅ a₂jme₁jmo₃ róin₂.
La₁ on₃jua' ₅₄ ne₄ Diú₄. ³ Jaun₂, ¿'e₂ juá' ₂ ne₄ Si₂? “Ca₂rē₃'én₂ bá₄,
Abraham jág₁ ca₂cuē₃ Diú₄; jaun₂ 'uig₅₄ ia₁ a₂ca₂rē₃'éin₂ jaun₂ né₃,
ca₂guéi' ₂ Diú₄ nē₂jag₄ bá₄ a₂ca₂jme₃ti₃.”^m ⁴ Jaun₂ né₃, jui₁lia' ₂ jan₂ dsa₂
i₂jme₂ti₃ ta₁ quió' ₅ jan₂ juig₅₄, cu₄ a₂lí' ₂ jaun₂ quió' ₅, on₃jua' ₅₄ a₂lē₁cuē₃
juig₅₄, ia₁ a₂ma₂riin₂₃ quió' ₅ 'éi₂ 'lia' ₅₄ ta₁ quió' ₅. ⁵ La₁ nē₁jua' ₂ 'ein₂
tē₃tsá₃ 'e₂ jmo₂₃, 'éin₂ a₂guén' ₅ Diú₄ dsa₂ i₂cha₂ dsáu₁, Diú₄ guéi' ₂ quió' ₅
nē₂jag₄ bá₄ dsa₂ dsen₃, o₄quió' ₄ a₂'éin₂. ⁶ 'Njog₅ bá₄ David juá' ₂ a₂dsen₃
jui₁lia' ₂ dsa₂ i₂guéi' ₂ Diú₄ nē₂jag₄ bá₄ a₂tsá₃ ma₂'e₂ dsáu₁ cha₂, tsá₃ 'e₂ 'í₁
con₂ Diú₄ 'a₂ lia' ₂ ca₂jme₃ti₃. ⁷ Ca₂juá' ₂ David:

'E₂ gué₄ dsen₃ jui₁lia' ₂ dsa₂ i₂ca₂'én₂ Diú₄ dsáu₁,
i₂ca₂jlē₂ Diú₄ dso₄ a₂ca₂'náu₂.

⁸ 'E₂ gué₄ dsen₃ dsa₂ i₂ca₂jmo₃ Te₁gui' ₅₄ dsí₅
a₂tsá₃ dso₄ riin₂.ⁿ

^m3 Génesis 15:6. Ján₃ bá₄ le₂nē₅ 22.

ⁿ8 Salmo 32:1-2.

⁹ A₂dse₃ ně₅ ně₃, ɬa₁dse₃ jmá'₃ lia'₂ ca₂ne₅₄ quió'₅ dsa₂ i₂rě₂uing₄ ni₁lo₁, o₃ bá₄ le₂jio₅ a₂dse₃ quió'₅ i₂tsá₃ 'e₂ rě₂uing₄ quió'₅ bá₄ ján₃? Ma₂ně₂jua'₅₄ jnia'₅₄ a₂ca₂guén'₂ Diú₄ Abraham ně₂jag₄ bá₄ a₂ca₂jme₃ti₃ 'éi'₃, 'uig₅₄ ia₁ a₂'éin₂. ¹⁰ ɬ'A₂ lia'₂ jme₁lín₄ Abraham lia'₂ con'₂ ca₂guéi'₂ jaun₂? ɬCa₂guéi'₂ cang₂ lia'₂ con'₂ jme₁ma₂ti₃ Abraham quió'₅, o₃ le₂jñiá₅ 'e₂? Le₂jñiá₅ bá₄, on₃jua'₅₄ cang₂. ¹¹ Cang₂ jaun₂ bá₄ ca₂gue₃ Abraham 'éi'₃ jaun₂ a₂ti₃ ni₁lo₁₂, a₂lín₅ léi₄ co₂'nió'₄ caun₂ sello quió'₅ Diú₄ a₂ma₂guéi'₂, ně₂jag₄ bá₄ dsa₂ i₂ca₂jme₃ti₃, 'uig₅₄ ia₁ a₂'éin₂. Le₂ně₅ bá₄ ca₂dsióg₃ Abraham a₂ca₂liin₃ cho'₅₄ ca₂le₃jín₃ i₂'én₂ ján₃, o₁jñia'₅₄ tsá₃ ma₂gue₃ 'éi'₃ jaun₂ a₂uín₃ quió'₅. Jaun₂ le₂ně₅ bá₄ guén'₂ Diú₄ ján₃ dsa₂ tsi₁jon₂ 'éi'₂ ně₂jag₄ bá₄ a₂lín₅ dsa₂ i₂ca₂jme₃ti₃. ¹² Dsau₅ bá₄ a₂lín₅ Abraham cho'₅₄ ca₂le₃jín₃ i₂ma₂gue₃ 'éi'₃ jaun₂ a₂uín₃ quió'₅, la₁ on₃jua'₅₄ jmá'₃ 'uig₅₄ ia₁ a₂rě₂uing₄ quió'₅; ján₃ bá₄ 'uig₅₄ ia₁ a₂quian₅ jui₅ a₂'éin₂ jaun₂, jui₁lia'₂ ca₂can₃ Abraham jmei₂ jnia'₅₄ lia'₂ con'₂ tsá₃ ma₂uing₂ quió'₅.

Tě₂le₃ quian'₅₄ a₂'én₂ bá₄ dsa₂ jme₃ti₃ Diú₄ jág₁ quió'₅ a₂ma₃cuě₃

¹³ Jaun₂ ca₂cuě₃ Diú₄ jág₁ quió'₅ ca₂cuě'₃ Abraham quian'₅₄ chi'₂-guein₂ quiáin₅, a₂gue₃ gua'₅₄ 'uě₃ a₂cuě₃ Diú₄; la₁ on₃jua'₅₄ ia₁ a₂ca₂jme₃ti₃ Abraham 'Éi'₃, tě₂le₃ ia₁ a₂caun₂ 'éin₂ jág₁ a₂cuě₅ Diú₄, ton'₂ ca₂guéi'₂ Diú₄ ně₂jag₄ bá₄ a₂ca₂jme₃ti₃ 'Éi'₃. ¹⁴ Jua'₅₄ mei'₂ guě₃ jmá'₃ i₂jme₂ti₃ 'Éi'₃ bá₄ gue₅ a₂dse₃ a₂cuě₅ Diú₄ cuě'₅ chi'₂-guein₂ quiáin₅, jaun₂ tsá₃ ma₃'e₂ ta₁ tí₄ a₂'én₂ dsa₂, ton'₂ ján₃ guě'₂ le₂jaun₂ jág₁ a₂cuě₄ quió'₅ Diú₄ tsá₃ ma₃quen₅. ¹⁵ Ia₁ jui₅ a₂'ne₂ Diú₄ bá₄ jio₅ 'Éi'₃, la₁ ja₁tsá₃ 'Éi'₃ ca₂tín₂, tsá₃ 'ein₂ dsi₂juin₅₄ ja₁jaun₂.

¹⁶ 'Uig₅₄ jaun₂, o₄quió'₄ a₂'én₂ dsa₂ cuě₅ Diú₄ a₂dse₃ cuě'₅ chi'₂-guein₂ quiáin₅, ia₁jaun₂ chi'₃ tiá₂ jág₁ a₂cuě₄ ne₄ a₂'ua₁ dsí₅, ia₁jaun₂ dsón'₂ jaun₂ bá₄ jág₁ a₂gue₃ ca₂le₃jín₃ tsi₁jon₂ Abraham, on₃jua'₅₄ jmá'₃ quió'₅ dsa₂ i₂qui₂rě₂ti'₅₄ 'Éi'₃; quió'₅ ca₂le₃jín₃ i₂'én₂ bá₄ ján₃ jui₁lia'₂ jme₁'én₂ Abraham. Jaun₂ 'éi₂ bá₄ já₅ co₂'nió'₄ lín₅ jmei₂ jniog₄ ca₂le₃jág₃.

¹⁷ Jui₁lia'₂ juá'₂ ne₄ Si₂: “'Ne₂ ma₂tsín'₂ jniá₂ a₂lín₅ cho'₅₄ dsa₂ chan₂ 'lióng₂ juig₂ nación.”^o Jaun₂ 'éi₂ bá₄ i₂lín₅ jmei₂ jniog₄ ne₄ Diú₄, ton'₂ ca₂'éin₃ jág₁ quió'₅ Diú₄ 'éi₂ i₂ton'₂ jme₂dsí₂ dsa₂ i₂ma₂dsan₃, ján₃ guě'₂ té'₂ a₂tsá₃ ma₂cha₂ ně₂jag₄ bá₄ a₂ma₂cha₂.

¹⁸ Jui₁'e₂ guě₃ tsá₃ ma₃'e₂ jmi₄ jme₁ma₃cha₂ ja₁con₂ Abraham lia'₂ con'₂ lé₅ lín₂ dsa₂ mi₂güí₃, tě₂le₃ ia₁ a₂ca₂rě₃'éin₂ jág₁ quió'₅ Diú₄, ca₂dsióg₃ “a₂lín₅ jmei₂ dsa₂ chan₂ 'lióng₂ juig₂”, lia'₂ con'₂ lé₅ ca₂juá'₂ Diú₄: “co₂ně₅ tén₅ chi'₂-guein₂ dsió'₂ lé₂.”^p

¹⁹ Jui₁'e₂ guě₃ jme₁ma₂'en₅₄ Abraham con'₂ 'ñiá₂-láu₂ ñi₂, lí'₄ bá₄ 'ñiog₅ a₂ma₂guen'₂ ni₁ñi₁₂, ján₃ guě'₂ le₂jaun₂ Sara quiáin₅ ně₃ co₂ně₅

^o17 Génesis 17:5.

^p18 Génesis 15:5.

a₂ma₂chain₂ dsiáin₃ bá₄, tsá₃ ma₃'ein₂ guein₂ lé₂ le₃cáin₂, la₁ tsá₃
 ca₂'uáin₂ quian'₅₄ jág₁ a₂ma₂chan'₂. ²⁰ Tsá₃ ca₂'ág₂ caun₂-tín₃ dsí₅ jua'₅₄
 a₂tsá₃ 'éin₂ jág₁ a₂ca₂cuë₃ Diú₄, tē₂le₃ ca₂i₃tsón₂ bá₄ bí₂ a₂'éin₂, ton'₂
 ca₂jme₃juin'₂ Diú₄, ²¹ caun₂ bá₄ 'ei₅ dsí₅ a₂'io₅ Diú₄ jui₅bí₂ a₂jme₃ti₃ jág₁
 quió'₅ a₂ca₂cuë₃. ²² 'Uig₅₄ jaun₂ ca₂guéi'₂ Diú₄ nē₂jag₄ dsa₂ i₂ca₂jme₃ti₃.
²³ Jág₁ nē₅, "a₂ca₂guéi'₂ Diú₄", ca₂i₃to'₅₄ ne₄ si₂, on₃jua'₅₄ a₂'iin₂₃ jmá'₃
 Abraham; ²⁴ a₂'ag₂₃ jniog₄ bá₄ ján₃. 'Uig₅₄ ia₁ a₂'éin₂ jniog₄, guéi'₂ Diú₄
 a₂lág₅ jniog₄ nē₂jag₄ bá₄ dsa₂ dsen₃ i₂ca₂jme₃ti₃ con'₂ i₂'én₂ tē₂le₃ quió'₅
 Diú₄ i₂ca₂jme₃jen'₅₄ Jesús jin₄ 'lag₄. Jesús bá₄ i₂lín₅ Te₁gui'₅₄ quián₂
 jniog₄, ²⁵ i₂ca₂jín'₂ dsa₂ a₂jóin₂ ne₄ 'uig₅₄ dsáu₁ jniog₄, con'₂ siá'₂
 ca₂jein'₅₄ táng₃ ia₁jaun₂ guéi'₂ Diú₄ jniog₄ nē₂jag₄ dsa₂ dsen₃ i₂ca₂jme₃ti₃.

Lé₂ le₃chong₂ jniog₄ 'ei₅ tei₄ quian'₅₄ Diú₄

5 ¹ Le₂nē₅ jaun₂, ia₁ a₂ma₂'é₂ Diú₄ jág₁ a₂tsá₃ 'e₂ dso₄ rē₂cáu'₄ jniog₄,
 'uig₅₄ ia₁ a₂'éin₂, ma₂chong₂ jniog₄ 'ei₅ tei₄ quian'₅₄, tē₂le₃
 quian'₅₄ Te₁gui'₅₄ Jesucristo quián₂. ² Ia₁ tē₂le₃ quian'₅₄ Cristo 'éi₂ bá₄
 ma₂i₁to'₅₄ jniog₄ ja₁jme₂gu'₅₄ Diú₄ ia₁ a₂'ua₁ dsí₅, tē₂le₃ ia₁ a₂'éin₂.
 Ja₁dse₃ nē₅ né₃, tíong₂ jniog₄ tiá₂ 'io'₂ jein₂, ia₁ 'ín₂ dsí₅ jniog₄ a₂dsón'₂
 jme₁quian'₅₄ Diú₄ jē₄ co₂tág₅ co₂'né₅ quió'₅. ³ On₃ rē₂'jua'₅₄ jmá'₃ a₂nē₅;
 jmo₂ jniog₄ 'io'₂ ne₄ o₂i₁ dsí₅ a₂qui₂dsi₂ngá₂; ia₁ ne₄ jniog₄, quian'₅₄ o₂i₁
 dsí₅ bá₄ qui₂rē₂juin'₂ dsí₅ jniog₄. ⁴ A₂juin'₂ dsí₅ jniog₄ jaun₂, jmo₅ a₂chei'₂
 rē₂ jniog₄ 'a₂ lia'₂ lág₅; a₂tíong₂ jniog₄ rē₂ jaun₂ né₃, jmo₅ a₂'ín₂ dsí₅
 jniog₄ jmig₄ a₂le₃ti₃. ⁵ Jmig₄ a₂'ín₂ dsí₅ jniog₄ jaun₂, tsá₃ lé₂ le₃jmo₃ jua'₅₄
 jéin₂ jniog₄ o₂guí'₃, ia₁ 'ñiog₅ Diú₄ ma₂ca₂jme₃cain'₂ jme₂dsí₂ quián₂
 jniog₄ ia₁ a₂ñí₄ lē₃ 'nio₃ jniog₄, tē₂le₃ quian'₅₄ Jme₂dsí₂ Jñi₅ i₂ma₂cuin₃.
⁶ Ia₁ lia'₂ con'₂ jme₁lág₄ jniog₄ dsa₂ mi₂güí₃ 'uan₅₄ i₂tsá₃ cha₂ jui₅ 'a₂
 lia'₂ lion₄ guio₅₄, la₁ jme₁ca₂tē₂ jmig₄ a₂ca₂tíong₃ Diú₄, jaun₂ ca₂jon₃ bá₄
 I₂rē₂'ín₁ quián₅ o₄quió'₄ dsa₂ i₂tsá₃ Diú₄ cuin₅. ⁷ A₂quian₅ ta₁ lin₃ bá₄
 jua'₅₄ mei'₂ gué₃ jan₂ dsa₂ lé₂ le₃guein₃ 'mú₃ o₄quió'₄ jan₂ dsa₂ mi₂güí₃
 riin'₅₄, ca₂lia'₂ jñia'₅₄ o₄quió'₄ jan₂ dsa₂ i₂jmo₅ rē₂; 'an₁ mei'₂ tsá₃ chan₂
 jan₂ i₂lé₂ le₃tiá₂ dsí₅ guen₃ 'mú₃ o₄quió'₄ jan₂ dsa₂ i₂dse₃ dsí₅ dsón'₂. ⁸ La₁
 ma₂ca₂cuë₃ bá₄ Diú₄ léi₄ a₂dsón'₂ 'nio₃ jniog₄, ia₁ a₂ca₂jon₃ Cristo 'uig₅₄
 quián₂, lia'₂ con'₂ jme₁lág₄ gué₄ dsa₂ cha₂ dsáu₁. ⁹ A₂jaun₂ né₃, 'uig₅₄ ia₁
 a₂ma₂'é₂ Diú₄ jág₁ tē₂le₃ quian'₅₄ jmi₄ Cristo a₂ca₂tang₂, a₂tsá₃ ma₂dso₄
 rag₂, jaun₂ tē₂le₃ i₂jui'₂ gué₄ lió₂ jniog₄ tē₂le₃ quian'₅₄ 'éi₂ a₂gau₂ a₂'ne₂
 Diú₄ a₂jiá₃ jē₁ca₂tó'₂. ¹⁰ Ia₁ chi₂jua'₂ ma₂ca₂'ág₂ Diú₄ caun₂ jág₁ quian'₅₄
 jniog₄ tē₂le₃ quian'₅₄ 'mú₃ a₂ca₂i₃ñí₂ Ja₁ñi'₅₄ lia'₂ con'₂ jme₁lág₄ gué₄
 jniog₄ dsa₂ i₂'ñia₅₄ 'éi₂, ján₃ bá₄ le₂jaun₂ tē₂le₃ i₂jui'₂ gué₄ lió₂ jniog₄
 'uig₅₄ ia₁ a₂chain₂, nē₃ lia'₂ ma₂'ei₅ caun₂ jág₁ quian'₅₄. ¹¹ Ia₁ on₃ gué₂
 jua'₅₄ jmá'₃ a₂nē₅, ia₁ chong₂ jniog₄ jme₁'ñi₄ dsí₅ ján₃ le₃quió'₅ Diú₄
 tē₂le₃ quian'₅₄ Te₁gui'₅₄ Jesucristo, ia₁ tē₂le₃ quian'₅₄ Cristo bá₄
 ca₂dsi₃náu₅ jniog₄ 'ei₅ caun₂ jág₁ quian'₅₄ Diú₄.

Adán quian'₅₄ Cristo

¹² Le₂ně₅ jaun₂, jui₁lia'₂ të₂le₃ quian'₅₄ jan₂ dsa₂ ca₂rě₃chá₃ dsáu₁ dsa₂ mi₂güig₃, 'uig₅₄ ně₅ bá₄ ca₂já₃ 'mú₃, le₂ně₅ bá₄ ján₃ ca₂ṇag₅ 'mú₃ ja₁con₂ ca₂le₃jín₃ dsa₂ mi₂güig₃, ia₁ ca₂le₃jín₃ bá₄ ca₂'náu₂ dso₄. ¹³ Le₂jñiá₅, lia'₂ con'₂ tsá₃ 'Éi'₃ jme₁ma₂ron₅, ma₂qui₂'no₅ bá₄ dsa₂ dso₄ mi₂güig₃, la₁ tsá₃ lé₂ le₃jíog'₂ 'í₁ 'e₂ a₂rin₂ dsa₂ ja₁tsá₃ 'éi'₃ cha₂. ¹⁴ La₁ ca₂le₃ jme₁chan₂ Adán, ca₂lia'₂ ca₂tě₂ jmig₄ a₂jme₁chan₂ Moisés, ca₂'io₃ 'mú₃ jui₅bí₂ ne₄ quió'₅ dsa₂ i₂qui₂ca₂'náu₂ dso₄, o₁jñia'₅₄ dsáu₁ dsa₂ jaun₂ on₃jua'₅₄ a₂ca₂i₃juin₅₄ dsa₂ caun₂ 'éi'₃ jui₁lia'₂ ca₂jmo₃ Adán; jme₁lín₄ Adán co₂'nió'₄ caun₂ nió'₄ quió'₅ i₂jíá₃ chi₁quín₃.

¹⁵ La₁ dsáu₁ Adán ně₃, tsá₃ lé₂ le₃quin₃ quian'₅₄ a₂lě₁cuě₅ Diú₄ jniog₄. Ia₁ jui₁lia'₂ o₄quió'₄ dsáu₁ jan₂ dsa₂, juin₅ i₂ca₂dsan₃, ján₃ bá₄ le₂jaun₂ të₂le₃ lě₅ gué₄ a₂'ua₁ dsí₅ Diú₄ a₂lió₂ a₂lě₁ma₂cuě'₃ co₂ṇí₂ dsa₂ juin₅ të₂le₃ quian'₅₄ jan₂ tan₅₄ dsa₂ i₂'ua₁ dsí₅. Dsa₂ 'éi₂ lín₅ Jesucristo. ¹⁶ Dso₄ a₂ca₂'náu₂ jan₂ dsa₂ tsá₃ lé₂ le₃quin₃ quian'₅₄ a₂lió₂ Diú₄ a₂cuě₂₃ jniog₄; ia₁ jme₁ca₂caun₂ Diú₄ 'í₁ dso₄ a₂ca₂rě₃cán'₂ jan₂ dsa₂, jaun₂ ca₂já₃ jui₅ a₂ca₂qui₃dsi₅ Diú₄ 'éi'₃ ja₁con₂ dsa₂ mi₂güig₃; la₁ jui₁lia'₂ a₂lión₂ dsa₂ ně₃, a₂lě₁'ě₂ Diú₄ co₂ṇí₂ bá₄ jág₁ a₂tsá₃ 'e₂ dso₄ rin₂ dsa₂, jui₁'a₂ gué₃ la₂ qui₂ma₂'náu₂ 'líong₂ dso₄. ¹⁷ Chi₂jua'₂ ca₂'io₃ bí₂ 'mú₃ ne₄ ca₂le₃jín₃ dsa₂ o₄quió'₄ dsáu₁ jan₂ dsa₂, të₂le₃ i₂jui'₂ gué₄ 'ṇio₅ tson₂ a₂'ua₁ dsí₅ Diú₄ ja₁con₂ dsa₂ i₂guéin'₂ ně₂jag₄ bá₄ a₂tsá₃ 'e₂ dso₄ riin₂, a₂'io₂₃ bí₂ a₂le₃chain₂ dse₃ të₂le₃ quian'₅₄ jan₂ dsa₂, i₂lín₅ Jesucristo.

¹⁸ Jaun₂ lě₃, jui₁lia'₂ dsáu₁ Adán ca₂chein'₃ ca₂le₃jín₃ dsa₂ jui₅ ja₁'é₃ Diú₄ uig₅, le₂ně₅ bá₄ ján₃, ta₁ a₂quí'₅ a₂dse₃ a₂ca₂jmo₃ Jesucristo ca₂cain₃ ca₂le₃jín₃ dsa₂ jui₅ ja₁lé₂ le₃chain₂ dse₃, ja₁guéi'₂ Diú₄ ně₂jag₄ bá₄ a₂tsá₃ 'e₂ dso₄ riin₂. ¹⁹ Co₂'nió'₄ le₃jua'₅₄, ia₁ jui₁lia'₂ tsá₃ gau₂ ca₂nág₂ jan₂ dsa₂ 'éi₂, jaun₂ juin₅ i₂ca₂rě₃chá₃ dsáu₁, ján₃ bá₄ le₂ně₅, 'uig₅₄ ia₁ a₂ca₂nág₂ gau₂ jan₂ tan₅₄ dsa₂, jaun₂ juin₅ i₂guén'₂ Diú₄ ně₂jag₄ bá₄ i₂ca₂jme₃tí₃.

²⁰ Ca₂tě₁ron₅₄ 'Éi'₃ ia₁jaun₂ dsi₃juin₅₄ gué₄ dso₄; la₁ ja₁'ṇio₅ lín₃ gué₄ ca₂i₁juin₅₄ dso₄, jaun₂ 'ṇio₅ lín₃ gué₄ ca₂jmo₃ Diú₄ ca₂i₃tsón₂ a₂'ua₁ dsí₅.

²¹ Jaun₂ le₂ně₅ bá₄ jui₁lia'₂ ca₂tín₂ bí₂ dso₄ jui₅ a₂quian₅ 'mú₃, le₂ně₅ bá₄ ján₃ ca₂'io₃ bí₂ a₂'ua₁ dsí₅ Diú₄ a₂jág₂ jniog₄ ně₂jag₄ bá₄ dsa₂ i₂ca₂jme₃tí₃, a₂cuě₃ a₂le₃chong₂ jniog₄ dse₃ co₂tan₅₄ të₂le₃ quian'₅₄ Te₁gui'₅₄ Jesucristo quián₂ jniog₄.

Ma₂dsau₃ të₂le₃ quió'₅ dsáu₁, la₁ chong₂ le₃quió'₅ Cristo

6 ¹ ¿'E₂ jua'₅₄ jniog₄ jaun₂ ně₃? ¿A₁caun₂ dse₃ 'nióg₁ bá₄ jniog₄ dso₄ ia₁jaun₂ caun₂ dsi₃tsón₃ a₂'ua₁ dsí₅ Diú₄ quian'₅₄ jniog₄? ² iDón'₂ bá₄ on₃jua'₅₄ le₂ně₅! Ia₁ ma₂ca₂dsau₃ bá₄ jniog₄ le₃quió'₅ dsáu₁; ¿'a₂ bá₄ lia'₂ lé₂ jaun₂ ně₃ jua'₅₄ a₂caun₂ chong₂ jniog₄ le₃quió'₅ dsáu₁? ³ ¿Tsa₁ ṇi'₅₄ 'nia'₂, lia'₂ con'₂ jme₁ca₂tió'₄ jniog₄ jmig₂ le₃quió'₅ Cristo Jesús, ca₂tió'₄ jniog₄ 'mú₃ quió'₅? ⁴ Ia₁ jme₁ca₂tió'₄ jniog₄ jmig₂, co₂'nió'₄ bá₄

ja₁jaun₂ ca₂'o₃ jniog₄ co₂lë₅ quian'₅₄ Cristo në₂jag₄ bá₄ a₂ca₂dsau₃,
ia₁jaun₂ jein'₅₄ táng₃ a₂le₃chong₂ caun₂ jme₂dsí₂ 'mí₂, jui₁lia'₂ ca₂jen'₅₄
Cristo a₂jme₁rë₂join₅₄, të₂le₃ quian'₅₄ jui₅bí₂ jlá'₁ quió'₅ Jmei₂.

⁵ Ia₁ chi₂jua'₂ ca₂jme₁quian'₅₄ jniog₄ ne₄ 'mú₃ quió'₅, já₃ bá₄ le₂jaun₂
tion₅₄ bá₄ jme₁quian'₅₄ jë₁ma₂ca₂jein'₅₄ jniog₄ jui₁lia'₂ ca₂jen'₅₄ 'éi₂.

⁶ Ne₄ bá₄ jniog₄, lia'₂ con'₂ lé₅ jme₁lág₄ le₂jñiá₅, ne₄ cróg₄ bá₄ ca₂ñó₃
a₂jaun₂ co₂lë₅ quian'₅₄ Cristo, ia₁jaun₂ dsi₃'én₂ jui₅bí₂ a₂'io₅ dsáu₁ ne₄
ni₁ñi₁ jniog₄, ia₁jaun₂ tsá₃ ma₃lé₅ jua'₅₄ a₂qui₂rë₂'ñei'₅₄ gué₄ a₂chong₂
qui₂jme₂tí₁ ta₁ ne₄ dsáu₁, në₂jag₄ bá₄ ne₄ jan₂ juig₅₄ jniog₄. ⁷ Ia₁ jui₁lia'₂
i₂ma₂jon₅, tsá₃ ma₂'e₂ rë₂'ñei'₅₄, ma₂lón₂ bá₄ ne₄ dsáu₁. ⁸ Chi₂jua'₂
ma₂ca₂dsau₃ jniog₄ quian'₅₄ Cristo, já₃ bá₄ le₂jaun₂ 'éin₂ a₂le₃chong₂
quian'₅₄ 'éi₂, ⁹ ia₁ ne₄ bá₄ jniog₄, con'₂ jme₁ca₂jen'₅₄ Cristo ne₄ 'mú₃,
o₁líg'₂ jmig₄ tsá₃ ma₃lé₂ le₃jóin₂; tsá₃ ma₂'e₂ jui₅bí₂ 'io₅ 'mú₃ ne₄ quió'₅
'éi₂. ¹⁰ Ia₁ jme₁ca₂jon₃ Cristo, co₂ráun₂ bá₄ ca₂join₃ 'uig₅₄ dsáu₁ dsa₂; la₁
në₃ lia'₂ ma₂chain₂, chain₂ le₃quió'₅ Diú₄. ¹¹ Le₂në₅ bá₄ 'nia'₂ já₃, jmo₄
bá₄ 'nia'₂ 'au'₂ a₂ma₂dsang'₃ të₂le₃ quió'₅ dso₄, la₁ chan'₂ bá₄ 'nia'₂
le₃quió'₅ Diú₄ të₂le₃ quian'₅₄ Cristo Jesús.

¹² A₂jaun₂ né₃, 'a₃ cuë₂ 'nia'₂ jmig₄ jua'₅₄ a₂'io₃ gué₄ jui₅bí₂ dsáu₁ ne₄
ni₁ñi₁ 'nia'₂ a₂siá'₃, a₂qui₂chi₃quióng₂ jmig₄ a₂jme₁ti'₄ 'nia'₂ a₂mi₅ ni₁ñi₁.

¹³ 'A₃ qui₁jín'₅₄ 'nia'₂ a₂tén₅ ni₁ñi₁ jua'₅₄ a₂'no₃ gué₄ dso₄, co₂'nió'₄
a₂jmó'₂ ta₁ a₂jmo₃ a₂'lig'₅₄. Të₂le₃ ne₄ Diú₄ bá₄ jín'₅₄ 'nia'₂ a₂lín'₅
co₂'nió'₄ dsa₂ i₂ma₂dsan₃, i₂ma₂jen'₅₄ táng₃. Jang'₅₄ 'nia'₂ a₂tén₅ ni₁ñi₁
le₃ja₁con₂ Diú₄, co₂'nió'₄ a₂jmó'₂ ta₁ a₂jmo₃ jmá'₃ a₂dse₃. ¹⁴ Ia₁ tsá₃ 'io₃
gué₄ bí₂ dsáu₁ ne₄ quián'₂ 'nia'₂ në₂jag₄ bá₄ jan₂ juig₅₄ 'nia'₂, ia₁ tsá₃
o₄gú₃ 'Éi'₃ tion'₅₄ 'nia'₂; të₂le₃ o₄gú₃ a₂'ua₁ dsí₅ Diú₄ bá₄ tion'₅₄ 'nia'₂.

¹⁵ ¿'E₂ bá₄ jaun₂ né₃? ¿A₁caun₂ 'nióg₁ dso₄ bá₄ ia₁ tsá₃ o₄gú₃ 'Éi'₃ tio'₅₄
jniog₄, ia₁ ja₁'ua₁ dsí₅ Diú₄ bá₄ tíong₂? ¡Dsón'₂ bá₄ on₃jua'₅₄ le₂në₅!

¹⁶ ¿Tsa₁ ñi'₅₄ 'nia'₂, në₂jua'₂ ca₂jín'₅₄ 'nia'₂ guiong'₅₄ o₄gú₃ jan₂ juig₅₄
a₂jme₁ti'₄ ta₁ ne₅₄, ma₂lín'₅ jan₂ i₂ma₂chi₁'ñe'₅₄ i₂quián₅ dsa₂ 'éi₂? Já₃
bá₄ le₂jaun₂, në₂jua'₂ ca₂jín'₅₄ 'nia'₂ guiong'₅₄ ne₄ dsáu₁, dsáu₁ jaun₂
i₂ma₂lín₅ juig₅₄ 'nia'₂, jio₅ jui₅ 'mú₃; o₃ në₂jua'₂ ca₂jín'₅₄ 'nia'₂ ne₄
a₂nág'₁ gau₂ jág₁ quió'₅ Diú₄, a₂jaun₂ bá₄ i₂ma₂lín₅ juig₅₄ 'nia'₂, jio₅ jui₅
co₂dsau₅. ¹⁷ Jui₁'e₂ gué₃ jme₁rë₂qui₂rë₂'ñe'₂ 'nia'₂ le₂jñiá₅ ne₄ dsáu₁, la₁
rë₂në₃ né₃, ti₁'mag'₄ Diú₄, ma₂nei'₂ bá₄ 'nia'₂ gau₂ ca₂le₃jé₃ jme₂dsí₂
quiáng'₂ jág₁ quen₅ a₂ma₂rë₂jín'₅₄ 'nia'₂, a₂jme₂tíng'₂. ¹⁸ Jaun₂ né₃
ma₂lón'₂ 'nia'₂ o₄gú₃ dsáu₁, ma₂tion'₅₄ bá₄ 'nia'₂ o₄gú₃ jui₅ co₂dsau₅.

¹⁹ (Juá'₅ jniá₂ juíg₂ 'nia'₂ lia'₂ con'₂ lé₅ jág₁ dsia₅ dsa₂ mi₂güí₃, ia₁ dsón'₂
bá₄ quian₅ ta₁ le₃ñí'₂ 'au'₂ 'nia'₂ dse₃ ia₁ të₂le₃ a₂lín'₅ 'nia'₂ dsa₂
mi₂güí₃.) Ia₁ le₂jaun₂ bá₄ já₃ jui₁lia'₂ qui₂ca₂jín'₅₄ 'nia'₂ le₂jñiá₅ a₂tén₅
ni₁ñi₁ jui₅ ja₁tsá₃ nág'₂ gau₂, ja₁ca₂jme₁ti'₄ 'nia'₂ ta₁ ne₄ ca₂le₃jé₃ ne₅₄
a₂'lig'₅₄, le₂në₅ bá₄ guë'₂ jang'₅₄ táng₃ 'nia'₂ a₂tén₅ ni₁ñi₁ ja₁jme₁ti'₄ ta₁
ne₄ jui₅ jñiós₅ ja₁caun₂ le₃dsen'₃ 'nia'₂.

²⁰ Lia'₂ con'₂ jme₁ líng'₄ gué'₄ dsa₂ i₂ qui₂ rē'₂ 'ñe'₅₄ le₃ quió'₅ dsáu₁, tsá₃ jme₁ rē'₂ 'ñeg'₅₄ jua'₅₄ a₂ jme₂ ti'₄ gué'₄ 'nia'₂ ta₁ ne₄ jui₅ co₂ dsau₅. ²¹ La₁ ¿e₂ bá₄ a₂ dse₃ ca₂ lín'₃ 'nia'₂ ca₂ le₃ jé'₃ a₂ jaun₂, a₂ caun₂ lē₁ o₂ guí'₃ quián'₂ 'nia'₂ rē'₂ né'₃? la₁ jmá'₃ lia'₂ ca₂ ne₅₄ a₂ dsióg'₄ ne₄ jui₅ 'mú'₃ bá₄ a₂ jaun₂. ²² La₁ rē'₂ né'₃ né'₃, ma₂ lón'₂ 'nia'₂ jui₅ ja₁ jme₁ qui₂ rē'₂ 'ñe'₅₄ 'nia'₂ 'nau'₂ dso₄, ma₂ i₂ ton'₅₄ 'nia'₂ jui₅ ja₁ jme₁ ti'₄ ta₁ ne₄ Diú₄, jaun₂ lén'₂ 'nia'₂ jui₅ jnió₅ ja₁ caun₂ le₃ dsen'₃ 'nia'₂, jui₅ ja₁ dsióg'₄ a₂ le₃ chan'₂ 'nia'₂ dse₃ co₂ tan₅₄. ²³ la₁ jnia'₅₄ lia'₂ 'mú'₃ bá₄ lí'₂ dsa₂ co₂ 'nió'₄ 'lia'₅₄ dsáu₁, la₁ a₂ lē₁ cuē'₅ bá₄ Diú₄ a₂ le₃ chan₂ dsa₂ dse₃ co₂ tan₅₄ tē₂ le₃ quian'₅₄ Cristo Jesús i₂ lín₅ Te₁ gui'₅₄ quián₂ jniog₄.

Caun₂ jág₁ a₂ jáng'₅ léi₄ a₂ jau'₂ jui₁ lia'₂ ja₁ con₂ dsa₂ i₂ rē'₂ jen'₂ gu₂

7 ¹ Rin'₅₄ jniog₄, 'nia'₂ dsa₂ i₂ cuí'₅ 'a₂ lia'₂ juá'₂ ne₄ Si₂ 'Éi'₃, ¿tsa₁ ñi'₅₄ 'nia'₂ a₂ 'io₅ bí₂ 'Éi'₃ ja₁ con₂ jan₂ dsa₂ jmá'₃ tē₁ lia'₂ chain₂? ² Jui₁ lia'₂ jan₂ dsa₂ mí₂ i₂ chan₂ dsi₂ i₂ gu₂, co₂ 'nió'₄ a₂ chi₁ 'ñei'₅₄ bá₄ quian'₅₄ dsi₂ i₂ gu₂ lia'₂ con'₂ lē₅ ne₄ Si₂ 'Éi'₃, tē₁ lia'₂ chan₂ dsa₂ ñe'₂. La₁ nē₁ jua'₂ ca₂ jon₃ dsi₂ i₂ gu₂ né'₃, ca₂ tsin'₂ bá₄ dsa₂ mí₂ 'éi₂ tē₂ le₃ quió'₅ 'éi'₃ a₂ jme₁ le₁ quian₅ quió'₅ quian'₅₄ dsi₂ i₂ gu₂. ³ Nē₁ jua'₂ ca₂ guá'₂ 'io₅₄ quian'₅₄ dsa₂ ñe'₂ sián'₂ tē₃ chan₂ dsi₂ i₂ gu₂, dso₄ bá₄ 'no₂₃; la₁ nē₁ jua'₂ ca₂ jon₃ dsi₂ i₂ gu₂ né'₃, ca₂ tsin'₂ bá₄ 'io₅₄ tē₂ le₃ quió'₅ 'éi'₃, ma₂ lé₂ bá₄ jéin'₂ táng₃ gu₂ quian'₅₄ dsa₂ ñe'₂ sián'₂, tsá₃ ma₃ dso₄ 'no₂₃. ⁴ Le₂ nē₅ bá₄ ján₃, 'nia'₂ rin'₅₄ jniog₄, ma₂ dsan'₃ 'nia'₂ le₃ quió'₅ 'Éi'₃ tē₂ le₃ quian'₅₄ ñi₄ Cristo, ia₁ jaun₂ téng'₄ ja₁ con₂ i₂ sián'₂: ja₁ con₂ 'éi₂ i₂ ca₂ jen'₅₄ táng₃ ne₄ 'mú'₃. Le₂ nē₅ ca₂ lē₃ ia₁ jaun₂ le₃ chong₂ jniog₄ téi₅ ta₁ ne₄ Diú₄. ⁵ la₁ lia'₂ con'₂ jme₁ chong₂ jniog₄ lia'₂ jme₁ jiog₅ ni₁ ñi₁ jniog₄, ta₁ jaun₂ ca₂ quí'₃ 'Éi'₃ a₂ ca₂ ñei₃ jui₅ ni₁ ñi₁ jniog₄ a₂ ca₂ lē₃ dsi₅ jmó₁ a₂ 'lig'₅₄, ca₂ quí'₃ ta₁ a₂ ca₂ i₁ jo₅₄ ne₄ 'mú'₃. ⁶ La₁ rē'₂ né'₃ né'₃, ma₂ dsau₃ le₃ quió'₅ Si₂ 'Éi'₃ a₂ jme₁ jiog₅ jme₁ le₁ 'ñei'₅₄, a₂ jme₁ ti₁ ne₄ Diú₄ jui₅ 'mí₂ quió'₅ Jme₂ dsí₂ quián₅. Jaun₂ tsá₃ ma₃ tio'₅₄ jniog₄ le₁ 'ñei'₅₄ ne₄ 'Éi'₃ a₂ chi₁ ton₅ ne₄ si₂.

Dso₄ a₂ 'i₄ ja₁ con₂ jniá₂

⁷ ¿E₂ jua'₅₄ jniog₄ jaun₂ né'₃? ¿A₂ lē₅ dso₄ bá₄ 'Éi'₃ jaun₂? iDsón'₂ bá₄ on₃ jua'₅₄ le₂ jaun₂! La₁ jniá₂ né'₃ tsá₃ ca₂ rē₃ guion₅₄ 'e₂ jaun₂ dsáu₅, jua'₅₄ mei'₂ gué'₃ tsá₃ 'Éi'₃ ron₅. Co₂ 'nió'₄ le₃ jua'₅₄, tsá₃ 'e₂ ca₂ rē₃ guion₅₄, jui₁ lia'₂ a₂ 'ín₅ dsi₃ a₂ cha₂ quió'₅ i₂ sián'₂, jua'₅₄ mei'₂ gué'₃ tsá₃ a₂ juá'₂ 'Éi'₃ ne₄ Si₂: "Tsá₃ lē₁ jmo₂ 'ín₅ 'au'₂ a₂ quió'₅ dsa₂ sián'₂."^q

⁸ La₁ dsáu₁ né'₃ ca₂ jme₃ 'ñi₃ bá₄ jág₁ nē₅; 'ñiog₅ bá₄ 'Éi'₃ ca₂ cuē₃ jmig₄ ca₂ ñei₃ tē₂ dsi₃ ca₂ le₃ jé'₃ ne₅₄ a₂ 'ín₅ dsi₃ a₂ cha₂ quió'₅ i₂ sián'₂. la₁ jui₁ lia'₂ ja₁ tsá₃ 'Éi'₃ ron₅, tsá₃ léi₄ jniá₂ a₂ cha₂ dsáu₅. ⁹ Ján₃ bá₄ jme₁ chang₂ caun₂ jmig₄ lia'₂ con'₂ tsá₃ 'Éi'₃ quió'₅ Moisés ma₂ ca₂ títg₂. La₁ jme₁ ca₂ jág₃ 'Éi'₃,

^q7 Éxodo 20:17; Deuteronomio 5:21.

co₂'nió'₄ a₂ca₂jen'₅₄ bá₄ táng₃ dsáu₁; jniá₂ guè'₂, co₂'nió'₄ a₂ca₂jong₃.

¹⁰ Le₂ně₅ bá₄ ca₂lě₃ quian'₅₄ 'ñiog₅ 'Éi'₃ jaun₂; 'nió'₄ a₂jme₁cuē₃ bí₂ a₂le₃chan₂ jniá₂, tē₂le₃ ca₂jio₃ jui₅ 'mú₃ bá₄ a₂jaun₂. ¹¹ Ia₁ dsáu₁ ně₃, ca₂jme₃'ñi₃ bá₄ ne₄ 'Éi'₃ ja₁con₂ jniá₂, ca₂jme₃gau₂₃. Jaun₂ quian'₅₄ 'ñiog₅ bá₄ 'Éi'₃, ca₂cuē₃ 'mú₃.

¹² Jaun₂ ně₃, a₂jñi₃ bá₄ Si₂ 'Éi'₃; ján₃ guè'₂ le₂jaun₂ ca₂le₃jě₃ 'éi'₃ tio'₅₄, a₂jñi₃, con₂ 'í₁ con'₂ dsi₂ten₅₄, a₂dse₃ lin₃ bá₄ a₂jaun₂. ¹³ 'E₂ bá₄ jaun₂ ně₃? 'Jui₁lia'₂ a₂dse₃ jaun₂ ca₂lě₃ 'mú₃ ja₁con₂ jniá₂? iDsón'₂ on₃jua'₅₄ jaun₂! 'Uig₅₄ dsáu₅ bá₄ jniá₂ jaun₂, ca₂jio₃ jui₅ 'mú₃, le₂ně₅ ca₂cuē₃ léi₄ a₂lě₅ dso₄ a₂jaun₂ a₂jme₁jmo₅ jniá₂; ca₂jmo₃ tē₂le₃ quian'₅₄ a₂dse₃, jaun₂ le₂ně₅ ca₂jme₃jniá₅ 'Éi'₃ 'e₂ a₂lě₅ a₂jui₁si 'lig'₅₄ a₂lě₅ dsáu₁.

¹⁴ Ne₄ bá₄ jniog₄ jaun₂ a₂lě₅ a₂gu₂dsi₂ bá₄ 'Éi'₃, la₁ dsa₂ ni₁ñí₅ bá₄ jniá₂; co₂'nió'₄ a₂rě₂'ni₅₄ bá₄ jniá₂ ne₄ dso₄. ¹⁵ Ia₁ tsá₃ ñí'₂ dsi₃ 'e₂ lě₃ jmo₂₃ 'e₂ jmo₂₃, ia₁ tsá₃ lě₂ jmo₅₄ a₂'ín₅ dsi₃ jmo₅₄, ia₁ ca₂le₃jě₃ a₂'io₄ jniá₂ a₂tsá₃ 'nio₃ jmo₅₄, a₂jaun₂ dé₄ dsón'₂ jmo₂₃. ¹⁶ Ia₁ chi₂jua'₂ jmo₅ jniá₂ a₂tsá₃ tē₅ dsi₃ jmo₅₄, jaun₂ jmo₅ jniá₂ dsi₃ a₂dse₃ bá₄ 'Éi'₃. ¹⁷ Le₂ně₅ bá₄ jaun₂, on₃jua'₅₄ jniá₂ 'ñi₃ 'no₂₃ dso₄; dsáu₅ jniá₂ a₂'i₄ tē₂dsi₃ bá₄, a₂jaun₂ bá₄ jmo₅. ¹⁸ Ia₁ guion₄ jniá₂, 'i₁caun₂ a₂dse₃ tsá₃ cha₂ tē₂dsi₃ jniá₂, co₂'nió'₄ le₃jua'₅₄ lia'₂ con'₂ líng₅ dsa₂ ni₁ñí₅, ia₁ 'ín₅ bá₄ dsi₃ jmo₅₄ a₂dse₃, la₁ tsá₃ qui'₅₄ jmig₄ jmo₅₄. ¹⁹ Tsá₃ qui₂jmo₅ jniá₂ a₂dse₃ a₂'nio₃ jmo₅₄; caun₂ jmo₅ bá₄ jniá₂ a₂'lig'₅₄ a₂tsá₃ 'nio₃ jmo₅₄. ²⁰ Jaun₂ ně₃, chi₂jua'₂ jmo₅ jniá₂ a₂tsá₃ tē₅ dsi₃ jmo₅₄, on₃jua'₅₄ jniá₂ 'ñi₃ jmo₂₃ a₂jaun₂; dsáu₅ jniá₂ a₂'i₄ tē₂dsi₃ bá₄, a₂jaun₂ bá₄ jmo₅.

²¹ Jaun₂ ma₂ca₂rě₃léi₄, cha₂ caun₂ 'éi'₃; jē₁ma₂tē₂ rē₁'nio₃ jmo₅₄ a₂dse₃, jñia'₅₄ lia'₂ a₂'lig'₅₄ bá₄ cha₂ ja₁cong₂. ²² Né'₃ jme₂dsí₂ quió₃, tē₅ bá₄ dsi₃ 'Éi'₃ quió'₅ Diú₄; ²³ la₁ jág₅ jniá₂ ja₁con₂ a₂tén₅ ni₁ñi₃, cha₂ caun₂ 'éi'₃ siá'₂ a₂jmo₅ 'nei₂ quian'₅₄ 'éi'₃ 'a₂ lia'₂ dsi₂jio₃ dsi₃, a₂tē₂ chi₁'neg'₁ ne₄ 'éi'₃ quió'₅ dso₄ a₂jmo₅ ta₁ ja₁con₂ a₂tén₅ ni₁ñi₃.

²⁴ 'E₂ guē₄ juí₂ jniá₂! 'Ein₂ bá₄ jiá₃ lió₂ ne₄ ni₁ñi₃ a₂jio₃ 'mú₃ la₂?

²⁵ Ti₁'mag'₄ Diú₄, cha₂ bá₄ jui₅ 'a₂ lia'₂ lē₂ tē₂le₃ quian'₅₄ Te₁gui'₅₄ Jesucristo quián₂ jniog₄.

Jaun₂ ně₃, 'ñi₃ bá₄ jniá₂ quian'₅₄ 'a₂ lia'₂ dsi₂jio₃ dsi₃, jme₂tí₁ ta₁ ne₄ 'Éi'₃ quió'₅ Diú₄, la₁ lia'₂ con'₂ líng₅ dsa₂ ni₁ñí₅, jme₁tí₁ jniá₂ ne₄ 'éi'₃ quió'₅ dso₄.

'A₂ lia'₂ chan₂ dsa₂ con'₂ lě₅ jio₃ Jme₂dsí₂ quián₅ Diú₄

8 ¹ Nē₃ ně₃ jaun₂, tsá₃ ma₂'e₂ uig₅ 'é₂ Diú₄ ne₄ quió'₅ dsa₂ i₂ma₂'ei₅ caun₂ jág₁ quian'₅₄ Cristo Jesús.' ² Ia₁ bí₂ a₂'io₅ 'éi'₃ quió'₅ Jme₂dsí₂ ma₂cuē₅ jmig₄ a₂chan₂ jniá₂ tē₂le₃ quian'₅₄ Cristo Jesús, ia₁ ma₂ca₂lió₂ jniá₂ ne₄ 'éi'₃ quió'₅ dso₄, quió'₅ 'mú₃ ně₃. ³ Ia₁ ma₂ca₂jmo₃

¹ A₂lin₅₄ chog₅₄ si₂ a₂ca₂lě₃ cang₂ guē₄, juá'₂ le₂la₂ ján₃: "i₂i₂nio₄, on₃jua'₅₄ lia'₂ con'₂ lě₅ jio₃ ni₁ñi₃, i₂i₂nio₄ lia'₂ con'₂ lě₅ jio₃ Jme₂dsí₂ bá₄."

Diú₄ a₂tsá₃ ca₂qui'₅₄ jmi₄ Si₂ 'Éi'₃ jmo₃ ia₁ ca₂'uán₂ bá₄ 'Éi'₃ 'uig₅₄ dsáu₁ dsa₂ ni₁ñí₅: ca₂chein₃ ja₁ñi'₅₄ 'ñiog₅ o₄quió'₄ dsáu₁ dsa₂; ca₂jmo₃ a₂lín₅ 'éi₂ dsa₂ chi₁dsáin₃ lia'₂ lín₅ dsa₂ mi₂güí₃ i₂'no₅ dso₄, jaun₂ le₂nē₅ bá₄ ca₂'é₂ uig₅ ne₄ dso₄, ia₁ a₂lín₅ dsa₂ chi₁dsáin₃. ⁴ Le₂nē₅ ca₂jmo₃ ia₁jaun₂ le₃ti₃ 'Éi'₃ a₂con₂ 'í₁ con'₂ dsi₂ten₅₄, ja₁con₂ jniog₄, i₂i₂nio₄, on₃jua'₅₄ lia'₂ con'₂ lé₅ jiog₅ ni₁ñi₁₂, i₂i₂nio₄ lia'₂ con'₂ lé₅ jiog₅ Jme₂dsí₂ bá₄.

⁵ Ia₁ dsa₂ i₂chan₂ lia'₂ con'₂ lé₅ jiog₅ ni₁ñi₁ qui₂dsi₂jio₅ dsí₅ jui₅ quió'₅ ni₁ñí₅, la₁ jui₁lia'₂ dsa₂ i₂ma₂chan₂ lia'₂ con'₂ lé₅ jiog₅ Jme₂dsí₂ quián₅ Diú₄, qui₂dsi₂jio₅ dsí₅ a₂quió'₅ jme₂dsí₂ bá₄. ⁶ Ia₁ jui₁lia'₂ a₂qui₂dsi₂jio₅ dsí₅ dsa₂ jui₅ quió'₅ ni₁ñí₅, a₂lé₅ 'mú₃ bá₄ jaun₂; la₁ jui₁lia'₂ a₂qui₂dsi₂jio₅ dsí₅ dsa₂ le₃quió'₅ Jme₂dsí₂ quián₅ Diú₄, a₂jaun₂ bá₄ jmo₅ a₂le₃chan₂ dsa₂ dse₃, a₂'ag₃ tei₄ dsí₅ dsa₂ né₃. ⁷ Ia₁ jui₁lia'₂ i₂qui₂dsi₂jio₅ dsí₅ jui₅ quió'₅ ni₁ñí₅, i₂'ña₅₄ Diú₄ bá₄ i₂le₂'éi₂, ia₁ tsá₃ 'nio₃, on₃ gué'₂ lé₂ jme₃ti₃ 'Éi'₃ quió'₅ Diú₄. ⁸ 'Uig₅₄ jaun₂ bá₄, jui₁lia'₂ i₂i₂nio₄ lia'₂ con'₂ jiog₅ ni₁ñi₁₂, tsá₃ lé₂ le₃jmo₃ a₂tē₅ dsí₅ Diú₄.

⁹ La₁ jui₁lia'₂ 'nia'₂ né₃, tsá₃ ma₃i₂nio'₅₄ 'nia'₂ lia'₂ con'₂ jiog₅ ni₁ñí₅, ia₁ ma₂quian'₅₄ bá₄ 'nia'₂ Jme₂dsí₂, nē₁jua'₂ guá₅ Jme₂dsí₂ quián₅ Diú₄ tē₂'au'₂ 'nia'₂. Ia₁ jui₁lia'₂ dsa₂ i₂tsá₃ 'en₅₄ Jme₂dsí₂ quián₅ Cristo tē₂dsí₅, tsá₃ lín₅ i₂quián₅ 'éi₂. ¹⁰ La₁ nē₁jua'₂ 'en₅₄ Cristo tē₂'au'₂ 'nia'₂, jaun₂ chan₂ bá₄ jme₂dsí₂ quián₅ 'nia'₂ 'uig₅₄ ia₁ a₂ma₂jín₂ Diú₄ 'nia'₂ nē₂jag₄ bá₄ a₂ma₂jme₂tí'₂ 'nia'₂, o₁jña'₅₄ 'io₅ 'mú₃ ni₁ñi'₁ 'nia'₂ o₄quió'₄ dso₄. ¹¹ Chi₂jua'₂ chan₂ ja₁con'₂ 'nia'₂ Jme₂dsí₂ quián₅ i₂ca₂jme₃jen'₅₄ Cristo Jesús ne₄ 'mú₃, 'ñiog₅ bá₄ 'éi₂ cuē₃ jme₂dsí₂ 'mí₂ ne₄ ni₁ñi'₁ 'nia'₂ a₂ca₂tín₂ 'mú₃, tē₂le₃ quian'₅₄ Jme₂dsí₂ quián₅ Diú₄ i₂guá₅ tē₂'au'₂ 'nia'₂.

¹² Le₂nē₅ bá₄ jaun₂, 'nia'₂ rin'₅₄ jniog₄, cha₂ a₂ca₂tág₂ jniog₄ jmó₁, la₁ on₃jua'₅₄ rē₂ ne₄ ni₁ñí₅ jua'₅₄ a₂'nió'₅ le₃chong₂ jniog₄ 'io₄ táng₃ lia'₂ con'₂ lé₅ mi₅ ni₁ñi₁. ¹³ Ia₁ nē₁jua'₂ chan'₂ 'nia'₂ lia'₂ con'₂ mi₅ ni₁ñi'₁, dsián₃ bá₄ 'nia'₂; la₁ nē₁jua'₂ tē₂le₃ quian'₅₄ Jme₂dsí₂, jñí'₅ 'nia'₂ a₂jmo₅ ni₁ñi'₁, jaun₂ le₃chan'₂ bá₄ 'nia'₂.

¹⁴ Ia₁ ca₂le₃jín₃ dsa₂ i₂i₂nio₄ lia'₂ con'₂ lé₅ jiog₅ Jme₂dsí₂ quián₅ Diú₄, lín₅ chi'₂-guein₂ quián₅ Diú₄. ¹⁵ Ia₁ Jme₂dsí₂ i₂ma₂guen'₅₄ 'nia'₂ on₃jua'₅₄ i₂lín₅ jme₂dsí₂ i₂qui₃'nei'₂ táng₃ jua'₅₄ a₂jmo₃ a₂le₃gan'₃ táng₃ 'nia'₂. Jme₂dsí₂ 'éi₂ bá₄ i₂ma₂guen'₅₄ 'nia'₂ i₂jmo₃ a₂lén'₂ 'nia'₂ chi'₂-guein₂ quián₅ Diú₄. Jme₁jua'₂ jniog₄ tē₂le₃ quian'₅₄ 'éi₂: “iAbba!^s iTia₅₄ quiáng₃!” ¹⁶ jaun₂ 'ñiog₅ bá₄ Jme₂dsí₂ nē₅ jme₂quiain'₅₄ jme₂dsí₂ quián₅ jniog₄, jáng'₅ jág₁ dsau₅ juá'₂ a₂ma₂lág₅ jniog₄ chi'₂-guein₂ quián₅ Diú₄. ¹⁷ Jaun₂ chi₂jua'₂ lág₅ jniog₄ ja₁ñi'₅₄, ján₃ bá₄ ca₂tág₂ jniog₄ guéi₁ a₂dse₃ a₂ma₂lē₅ jág₁ cuē₃ Diú₄ a₂cué'₃ chi'₂-guein₂ quián₅; guéi₁ jniog₄ a₂nē₅ co₂lē₅ quian'₅₄ Cristo, chi₂jua'₂ quein'₅₄ jniog₄ quian'₅₄ jmi₁uig₅ quió'₅ ia₁jaun₂ quein'₅₄ jniog₄ cang₂ jē₄ co₂tág₅ co₂'né'₅ quió'₅.

^s15 Abba: co₂'nió'₄ le₃jua'₅₄: “Tia₅₄” quian'₅₄ jág₁ jmei₅ arameo.

¹⁸ Ia₁ lín₂ jniá₂ on₃jua'₅₄ cha₂ 'e₂ uig₅ a₂ñag₄ jniog₄ rē₂nē₃ on₃jua'₅₄ a₂quin₃ quian'₅₄ a₂co₂tág₅ co₂'né₅ a₂jíá₃ a₂le₃jniá₂ ja₁con₂ jniog₄. ¹⁹ Ia₁ ma₂chi₁jñia₅ chi₁quian'₅₄ jmi_g₄ ca₂le₃jé₃ a₂ca₂jmo₃ Diú₄, a₂'ín₅ dsi₅ jmi_g₄ jē₁ma₂tē₂ rē₁le₃jniá₂ chi'₂-guein₂ quián₅ Diú₄. ²⁰ Ia₁ ca₂le₃jé₃ a₂ca₂jmo₃ Diú₄ nē₃ ma₂qui₂le₁'ñei'₅₄ ne₄ jui₅ ja₁tsá₃ ta₁ tí₄, on₃jua'₅₄ ia₁ a₂ca₂rē₃'ñi_ó₃ dsi₅ guioin₅₄, ia₁ le₂jaun₂ 'éi'₃ ca₂jmo₃ Diú₄ 'ñiog₅ bá₄. A₂'ín₂ dsi₅ ca₂le₃jé₃ a₂nē₅, ²¹ jmi_g₄ a₂lió₂ Diú₄ a₂qui₂chi₁'ñei'₅₄ ne₄ jui₅ a₂siá'₃ quió'₅, ia₁jaun₂ jme₃quian'₅₄ chi'₂-guein₂ quián₅ Diú₄ jē₄ co₂tág₅ co₂'né₅ jui₁lia'₂ i₂ma₂qui₂ca₂lón₂. ²² Ia₁ ne₄ bá₄ jniog₄, ca₂lia'₂ jñi_ó₄ jmi_g₄ nē₃, ca₂le₃jé₃ a₂ca₂jmo₃ Diú₄, qui₂'ñi_ó₂ qui₂'ñia₂₃ co₂lē₅ chain₂ uig₅. ²³ On₃jua'₅₄ jma'₃ a₂jaun₂; ján₃ bá₄ le₂jaun₂ jniog₄ nē₃, i₂'io₅ a₂le₂'uig₅₄ a₂ca₂ráu₃ quió'₅ Jme₂dsi₂, qui₂'ñi_ó₅ qui₂'ñia₂ tē₂dsi₅ jniog₄ tē₁lia'₂ chi₁jñia₁ a₂'ín₅ dsi₅ jmi_g₄ jaun₂, a₂jme₃jñia₅ a₂lág₅ jniog₄ chi'₂-guein₂ quián₅ Diú₄, jmi_g₄ a₂lióin₂ ni₁ñi₁ jniog₄ la₂. ²⁴ Ia₁ tē₂le₃ quian'₅₄ jmi_g₄ a₂'ín₂ dsi₅ jniog₄ nē₅ bá₄ ca₂lió₂; la₁ nē₁jua'₂ ma₂jág₅ dsa₂ a₂'ín₂ dsi₅, on₃jua'₅₄ ma₃le₃'ín₂ dsi₅ dsa₂ jui₁lia'₂ a₂ma₂jág₅, tsá₃ ma₃tion₅₄ 'nió'₅ 'ín₂ dsi₅. ²⁵ La₁ nē₁jua'₂ 'ín₂ dsi₅ jniog₄ caun₂ a₂tsá₃ ma₂ne₅₄, juin'₂ bá₄ dsi₅ jñia₄ a₂'ín₂ dsi₅. ²⁶ Ján₃ bá₄ le₂nē₅ jme₂'o₅₄ Jme₂dsi₂ quián₅ Diú₄ a₂'uan₅₄ dsi₅ jniog₄. Ia₁ tsá₃ tag₂ chi₂len'₄ Diú₄ 'a₂ con'₂ dsi₂ten₅₄, la₁ 'ñiog₅ bá₄ Jme₂dsi₂ Jñi_ó₅ nē₃ mi₂₃ ne₄ Diú₄ o₄quián₂ jniog₄, ca₂le₃jé₃ qui₂'ñi_ó₂ qui₂'ñia₃ on₃jua'₅₄ a₂lé₂ le₃'ñi_ó₃ jniog₄ quian'₅₄ jág₁. ²⁷ La₁ Diú₄ nē₃ i₂tē₂li₅ tē₂dsi₅ dsa₂ mi₂güí_g₃, 'éi₂ bá₄ ñi₅ 'e₂ 'nio₃ Jme₂dsi₂ 'éi₂ juá'₂; ia₁ mi₅ Jme₂dsi₂ Jñi_ó₅ lia'₂ con'₂ lé₅ 'ñio₂ dsi₅ Diú₄, o₄quió'₄ dsa₂ jñi_ó₅ quián₅.

Tē₂le₃ ñag₅₄ gué₄ léi₂ jniog₄

²⁸ Ne₄ bá₄ jniog₄, Diú₄ bá₄ i₂jmo₅ ne₄ ca₂le₃jé₃, a₂dse₃ quió'₅ dsa₂ i₂'nio₃ Diú₄, quió'₅ dsa₂ i₂ma₂tē₂'₃ Diú₄ lia'₂ con'₂ lé₅ ma₂i₂jniog₅ dsi₅ jmo₃. ²⁹ Ia₁ i₂ma₂cuig₅ Diú₄ ca₂le₂jñiá₅, ján₃ bá₄ ca₂chei'₃ ca₂'iin₃ 'éi₂ a₂lén₂ jui₁lia'₂ lín₅ Ja₁ñi'₅₄, ia₁jaun₂ lén₂ Ja₁ñi'₅₄ i₂le₂ne₁ jē₄ quió'₅ riin'₅₄ i₂juin₅. ³⁰ Dsa₂ i₂con'₂ ma₂ca₂chen'₃ Diú₄ lia'₂ ca₂le₂jñiá₅, ca₂té'₃ 'éi₂ ján₃; dsa₂ i₂con'₂ ca₂té'₃ 'éi₂ nē₃, ján₃ bá₄ ca₂jág₂ nē₂jag₄ a₂tsá₃ 'e₂ dso₄ riin₂; dsa₂ i₂con'₂ ca₂jág₂ Diú₄ a₂tsá₃ 'e₂ dso₄ riin₂ nē₃, ján₃ bá₄ ca₂jme₃jláin'₁. ³¹ ¿'E₂ le₃jua'₅₄ jniog₄ nē₃, quian'₅₄ a₂nē₅? Chi₂jua'₂ chén'₅ Diú₄ ne₄ jág₁ quián₂ jniog₄, ¿'ein₂ bá₄ qui'₅₄ jmi_g₄ jmóg'₂ jniog₄? ³² Tsá₃ ca₂jmo₃ Diú₄ jua'₅₄ tsá₃ jme₁cuin₂₃ Ja₁ñi'₅₄ 'ñiog₅, tē₂le₃ ca₂jáng'₂ bá₄, ca₂ñó₃ 'éi₂ ne₄ 'mú₃ o₄quián₂ jniog₄; ¿'a₂ bá₄ lia'₂ jua'₅₄ a₂tsá₃ cuē₃ jniog₄ ján₃ co₂dsia₅ quian'₅₄ 'éi₂ ca₂le₃jé₃? ³³ ¿'Ein₂ bá₄ lé₂ le₃'ni₃ dsa₂ i₂ma₂quión'₂ Diú₄? Ton'₂ 'ñiog₅ bá₄ Diú₄ juá'₂ a₂tsá₃ 'e₂ riin₂. ³⁴ ¿'Ein₂ i₂lé₂ le₃'é₂ uig₅? Ia₁ Cristo Jesús bá₄ i₂ca₂jon₃; tē₂le₃ lé₅ bá₄ gué₄, a₂ca₂jein'₅₄ táng₃, ton'₂ ma₂guá₅ le₃gu₂ ne₁ quió'₅ Diú₄, mi₂₃ o₄quián₂ jniog₄. ³⁵ ¿'Ein₂ bá₄ i₂lé₂ 'liog'₃ jniog₄ cau₅ ne₄ a₂'nio₃ Cristo? ¿O₃ bá₄ qui'₅₄ jmi_g₄ jui₁lia'₂ caun₂ jmi₁uig₅, o₃ jui₁lia'₂ caun₂ o₂i₁ dsi₅, o₃ jmi_g₄ jui₁lia'₂ a₂co₂'ein₅ dsa₂, o₃

jmig₄ jui₁lia'₂ jme₁'in₂ a₂que₅₄, o₃ ia₁ a₂tsá₃ cha₂ a₂qui'₅₄ 'e₂ jniog₄, o₃ 'e₂ caun₂ a₂gau₂ cha₂, o₃ a₂go₃ jniog₄ a₂jme₃dsiog₅ dsa₂ quian'₅₄ ŋi₁tág₂?

³⁶ Jui₁lia'₂ rē₂ton₅ ne₄ Si₂:

O₄quían'₂ 'ne₂ bá₄ guei₂ jnia'₅₄ 'mú₃ co₂tan₅₄.

Jmo₅ dsa₂ dsí₅ a₂lág₅ jnia'₅₄

nē₂jag₄ bá₄ já'₂ cha'₂

i₂ma₂le₁te₂ dsa₂ a₂jme₃dsiog₂₃.^t

³⁷ La₁ jē₄ ca₂le₃jé₃ a₂nē₅, tson₂ gué₄ léi₂ tián₂ jniog₄ tē₂le₃ quian'₅₄ 'éi₂ i₂ma₂ca₂rē₃'nio₃ quían₂ jniog₄. ³⁸ Ia₁ caun₂ bá₄ 'ei₅ dsi₃, 'i₁caun₂ tsá₃ 'e₂ lé₂ le₃'liog'₃ cau₅ ne₄ a₂'nio₃ Diú₄ jniog₄. Tsá₃ qui'₅₄ jmig₄ 'mú₃, on₃ guē'₂ a₂chong₂, on₃ guē'₂ ángeles, on₃ guē'₂ dsi₂tan₅₄ quían₅ jme₂dsí₂, on₃ guē'₂ a₂cha₂ rē₂nē₃, on₃ guē'₂ a₂cha₂ jmig₄ ne₄ jui₅ né₃, on₃ gué₄ jui₅bí₂, ³⁹ on₃ guē'₂ i₂tion'₅₄ ja₁ŋei₅ lín₃, on₃ guē'₂ i₂tion'₅₄ ja₁'uin₃ lín₃, on₃ guē'₂ jui₁'e₂ gué₃ a₂siá'₂ a₂ca₂jmo₃ Diú₄, jua'₅₄ le₃qui'₅₄ jmig₄ jmo₃ jua'₅₄ a₂tsá₃ ma₃jme₃'nio₃ Diú₄ jniog₄, tē₂le₃ quian'₅₄ Cristo Jesús Te₁gui'₅₄ quían₂ jniog₄.

Ma₂quión'₂ Diú₄ dsa₂ juig₂ Israel

9 ¹ Jág₁ tí₅ dsón'₂ bá₄ juá'₅ jniá₂ le₃quió'₅ Cristo la₂, tsá₃ jme₂gau₅₄ jniá₂; tē₂dsi₃ jniá₂ jiog₅ Jme₂dsí₂ Jŋió₅ juá'₂ tság₅ jniá₂ a₂dsón'₂ bá₄ dsau₅; ² ŋio₅ lín₃ chang₂ go₂'i₃ qui'₂ dsi₃ co₂tan₅₄, ³ ia₁ ca₂tē₂ 'ŋió₃ jniá₂ jme₁'nio₃ jua'₅₄ dsi₃'éng₁, rē₂'na₄ jág₁ ja₁con₂ Cristo jua'₅₄ mei'₂ gué₃ le₂jaun₂, o₄quió'₄ ríng'₃ dsa₂ go₃ jniá₂ le₃quió'₅ ni₁ŋí₅. ⁴ 'Éi₂ bá₄ i₂lín₅ dsa₂ tsi₁jon₂ Israel;^u 'éi₂ bá₄ i₂lín₅ dsa₂ i₂ca₂guéi'₂ Diú₄ a₂lín₅ chi'₂-guein₂ quían₅; 'éi₂ bá₄ i₂ca₂tē₂ ne₄ a₂tág₅ co₂'né₅ quió'₅ Diú₄; 'éi₂ bá₄ i₂ca₂lí'₃ jág₁ quian'₅₄ Diú₄; 'éi₂ bá₄ i₂ca₂gue₃ Si₂ 'Éi'₃ ca₂cuē₃ Diú₄; 'éi₂ bá₄ i₂ca₂tín₂ jme₃ti₃ a₂qui₂jén'₃ ne₄ Diú₄; 'éi₂ bá₄ i₂ca₂cuē₃ Diú₄ jág₁ quió'₅ né₃. ⁵ 'Éi₂ bá₄ i₂lín₅ tsi₁jon₂ dsa₂ can'₅₄ quían₂ jnia'₅₄ ma₂líg'₂. Jaun₂ tē₂le₃ quian'₅₄ tsi₁jon₂ 'éi₂ né₃, ca₂guan₃ I₂rē₂'ín₁ quían₅ Diú₄ chi₁dsáin₃, i₂lín₅ Diú₄ ne₄ quió'₅ ca₂le₃jé₃, i₂jme₃juín'₂ dsa₂ co₂tan₅₄, a₂méi₃.

⁶ On₃jua'₅₄ rē'₂ a₂tsá₃ ca₂rē₃ti₃ jág₁ a₂rē₂cué₄ quió'₅ Diú₄, ia₁ tsá₃ ca₂le₃jín₃ dsa₂ tsi₁jon₂ Israel lín₅ tē₃dsón'₂ dsa₂ i₂tén₅ juig₂ Israel. ⁷ On₃ guē'₂ lín₅ ca₂le₃jín₃ dsa₂ tsi₁jon₂ Abraham tē₃dsón'₂ chi'₂-guein₂ quían₅ 'éi₂; ia₁ jme₁ca₂juá'₂ Diú₄ ca₂tsí'₃ Abraham: "Tē₂le₃ quian'₅₄ Isaac bá₄ ja₃lén₂ tsi₁jong'₂".^v ⁸ Jág₁ nē₅, jein₅ jág₁, on₃jua'₅₄ chi'₂ dsio₄ le₃quió'₅ ni₁ŋí₅ i₂lín₅ chi'₂-guein₂ quían₅ Diú₄; ton'₂ con'₂ i₂lín₅ guein₂ i₂ca₂rē₃chán₃ lia'₂ con'₂ lé₅ jág₁ quió'₅ Diú₄ a₂jme₁ma₂cuē₃, jmá'₃ i₂'éi₂ bá₄ i₂jín₂ Diú₄ i₂lín₅ tē₃dsón'₂ tsi₁jon₂ Abraham. ⁹ Ia₁ jág₁ quió'₅ Diú₄

^t36 Salmo 44:22.

^u4 Israel: co₂'nió'₄ le₃jua'₅₄, Jacob. Génesis 35:10.

^v7 Génesis 21:12.

a₂ca₂cué'₃ Abraham, a₂la₂ bá₄ jaun₂: “Jein₂ rē₂nē₃ ŋi₂ caun₂, guio₅₄ jniá₂, jaun₂ le₃chan₂ jan₂ guein₂ quián₅ Sara.”^w ¹⁰ On₃jua'₅₄ jmá'₃ a₂jaun₂. Qui₂ca₂can₃ Rebeca guein₂ quian'₅₄ jan₂ dsa₂ ŋe'₂ i₂lín₅ Isaac jmei₂ jnia'₅₄. ¹¹ La₁ tsá₃ jme₁ma₂ca₂rē₃chán₃ guein₂ quián₅ i₁Bé'₄, on₃ guē'₂ a₂'lig'₅₄ a₂dse₃ jme₁ma₂tiin₂ jmo₃, jme₁ca₂jmo₃ Diú₄ jág₁, ia₁jaun₂ tē₃ŋiá₄ a₂ca₂tín₂ Diú₄ qui₃quió'₂ lia'₂ con'₂ lé₅ niog₅ dsí₅; ¹² on₃jua'₅₄ 'uig₅₄ ia₁ a₂jme₂ti₃ dsa₂, tē₂le₃ 'uig₅₄ ia₁ a₂tē₂ Diú₄; ca₂juá'₂ Diú₄ ca₂tsí'₃ i₁Bé'₄: “I₂lín₅ i₂juin'₂ jme₃ti₃ ne₄ i₂me'₂.”^x ¹³ Jui₁lia'₂ chi₁ton₅ ne₄ Si₂: “Ca₂quio'₄ jniá₂ ca₂jme₁gu'₅₄ quió'₅ Jacob, lé₅ gué'₄ con'₂ gué'₄ Esaú.”^y

¹⁴ ¿'E₂ bá₄ le₃jua'₅₄ né₃? ¿On₃ bá₄ tsá₃ rē₂ qui₂dsi₅ Diú₄ 'éi'₃? iDsón'₂ on₃jua'₅₄ le₂jaun₂! ¹⁵ Ia₁ ca₂tsí'₃ Moisés:

Dsia₅₄ jniá₂ ŋéi₂ dsi₃

ja₁con₂ i₂'nio₃ jniá₂ dsia₅₄ ŋéi₂ dsi₃ quian'₅₄:

ján₃ bá₄ jmo₅₄ jniá₂ 'ua₁ dsi₃

ja₁con₂ i₂'nio₃ jniá₂ jmo₅₄ 'ua₁ dsi₃ quian'₅₄.^z

¹⁶ Le₂nē₅ bá₄ jaun₂, on₃jua'₅₄ rē'₂ ia₁ 'nio₃ jan₂ dsa₂, o₃ a₂quín'₃ bí₂ 'e₂; ton'₂ ia₁ a₂ŋéi₂ dsí₅ Diú₄ bá₄. ¹⁷ Ia₁ chi₁ton₅ ne₄ Si₂ 'a₂ lia'₂ ca₂juá'₂ Diú₄ ca₂tsí'₃ Faraón:^a “Ta₁ jaun₂ tē₃dsón'₂ bá₄ ca₂tság'₂ jniá₂ a₂lég'₂ rag₅₄, ia₁jaun₂ jme₁jnia₅ jniá₂ jui₅bí₂ quió₃ tē₂le₃ quian'₅₄ 'ne₂, ia₁jaun₂ gué'₄ le₃ŋi₅ dsa₂ ta₁caun₂ gua'₅₄ 'uē₃ 'a₂ lia'₂ lín₅ jniá₂.”^b ¹⁸ Jaun₂ lē₃, ca₂tín₂ Diú₄ dsia₃ ŋéi₂ dsí₅ ja₁con₂ chi₂'ein₂ 'nio₃, ton'₂ ján₃ guē'₂ jme₃'ua'₂ dsí₅ chi₂'ein₂ 'nio₃ jme₃'ua'₂ dsí₅. ¹⁹ La₁ jaun₂, lé₂ jua'₅₄ jui₅g'₅₄ jniá₂: “Chi₂jua'₂ le₂nē₅, ¿'e₂ lē₃ cué'₅ Diú₄ dso₄ dsa₂, jaun₂ né₃? Ia₁, ¿'ein₂ bá₄ qui'₅₄ jmig₄ jné₃ a₂niog₅ dsí₅ Diú₄ jmo₃?” ²⁰ iLa₁ 'ne₂ né₃! ¿I₂'ein₂ bá₄ lín'₅ 'ne₂ dsa₂ mi₂güig₃, jua'₅₄ a₂tsíng'₄ quian'₅₄ Diú₄? ¿O₃ bá₄ lé₂ le₃juá'₂ jui₁lia'₂ ni₁ti'₂ gua'₅₄, tsí'₃ i₂ca₂jmo₃: “¿'E₂ lē₃ ca₂jmog'₅₄ jniá₂ le₂la₂?”^c

²¹ Jui₁lia'₂ jan₂ tē₅ i₂jmo₅ ti'₂: ¿Tsa₁ ca₂tín₂ 'uē'₃ quian'₅₄ ca₂bē'₅₄ ti₁jein₂ caun₂ ni₁ti'₂ a₂jmó'₂ dsa₂ ta₁ jmá'₃ lia'₂ a₂jlá'₁, caun₂ guē'₂ a₂jmó'₂ dsa₂ ta₁ lia'₂ 'ei₅ ne₅₄ cosa?^d

²² ¿'E₂ guē'₂ lé₂ le₃jua'₅₄ 'ne₂ chi₂jua'₂ 'nio₃ Diú₄ jme₃jnia₅ a₂'nei₂, jme₃jnia₅ jui₅bí₂ quió'₅ né₃, la₁ ca₂jmo₃ tió'₃ ca₂jme₃juin'₃ dsí₅ 'ŋio₅ lín₃ quian'₅₄ dsa₂ i₂jme₁ca₂tín₂ gue₃ uig₅ i₂jme₁'i₄ 'éi'₃ dsi₃'én₂? ²³ ¿'E₂ guē'₂ chi₂jua'₂ ca₂jmo₃ Diú₄ le₂jaun₂, ia₁jaun₂ qui₃le₃ŋi₅ dsa₂ a₂jláin'₁ a₂'uain'₂, a₂jme₂jnia₂₃ a₂ŋéi₂ dsí₅ ja₁con₂ dsa₂ i₂ca₂jmó'₂ co₂ŋia₅₄ tē₃jniá₅, ia₁jaun₂

^w9 Génesis 18:10,14.

^x12 Génesis 25:23.

^y13 Malaquías 1:2-3; lit. “Ca₂jme₁'nió₄ jniá₂ Jacob, Esaú guē'₂ ca₂jme₁'ŋiai₅₄.”

^z15 Éxodo 33:19.

^a17 Faraón: co₂'nió₄ le₃jua'₅₄, rag₅₄ quián₅ 'uē₃ Egipto.

^b17 Éxodo 9:16.

^c20 Isaías 29:16; 45:9.

^d21 'Nio'₂ ja₁ton₅ 2 Timoteo 2:20.

tiin₅₄ jë₁tág₅ co₂'né'₅ quió'₅? ²⁴ Jniog₄ bá₄ 'éi₂ i₂ca₂té'₃ Diú₄, on₃jua'₅₄ jmá'₃ jë₄ quió'₅ dsa₂ judíos; ján₃ bá₄ ca₂té'₃ dsa₂ jë₄ quió'₅ dsi₂nau₂.

²⁵ Jui₁lia'₂ juá'₂ ne₄ si₂ quió'₅ Oseas:

Dsa₂ i₂tsá₃ jme₁lín₄ dsa₂ juig₂ quiáng₃,
ca₂té'₃ dsa₂ juig₂ quiáng₃;
ján₃ guë'₂ co₂'nió'₄ 'io₅₄ i₂tsá₃ jme₁'nióg₃,
ca₂té'₃ bá₄ jniá₂ a₂niói₃ guë'₄ lín₃.^e

²⁶ Ján₃ bá₄ juá'₂:

Co₂dsau₅ jaun₂ ja₁jme₁juá'₂ dsa₂
a₂tsá₃ lín'₅ 'nia'₂ dsa₂ quiáng₃,
ja₁jaun₂ nág'₁ 'nia'₂ a₂té'₂ dsa₂
a₂lín'₅ chi'₂-guein₂ quián₅ Diú₄ jén'₃.^f

²⁷ La₁ të₂le₃ quió'₅ dsa₂ israelitas në₃, ca₂juá'₂ Isaías a₂dsen₅₄ dsí'₅:

“Jui₁'a₂ guë'₃ la₂ juin₅ lín₃ tsi₁jon₂ dsa₂ juig₂ Israel téin₅ jui₁lia'₂ tí₅
ti₁tsag₁ cha₂ chei'₅₄ jmi₁ñí'₄, la₁ me'₂ co₂ñí'₂ bá₄ dsa₂ i₂juin₅ 'éi₂ tín'₄.

²⁸ Ia₁ qui₃dsi₅ bá₄ Diú₄ 'éi'₃ ne₄ gua'₅₄ 'uë₃, jme₃ti₃ ca₂le₃jé'₃ co₂ñei'₅₄.”^g

²⁹ Jui₁lia'₂ ca₂juá'₂ 'ñiog₅ Isaías le₂ñiá'₅:

Jua'₅₄ mei'₂ guë'₃ Te₁gui'₅₄ Juig₅₄ 'Lióg₂
tsá₃ ca₂dsiain₃ tsi₁jon₂ dsa₂ go₂ jniog₄,
le₂jaun₂ bá₄ jme₁dsi₁ñág₂ jniog₄
jui₁lia'₂ ca₂i₃ñí'₂ dsa₂ juig₂ Sodoma quian'₅₄ Gomorra.^h

Dsa₂ judíos quian'₅₄ jág₁ dse₃

³⁰ ¿'E₂ le₃jua'₅₄ jniog₄ jaun₂ në₃? Jui₁lia'₂ dsi₂nau₂ i₂tsá₃ jme₁'no'₂ jui₅
ja₁guei₃ Diú₄ në₂jag₄ bá₄ a₂tsá₃ 'e₂ dso₄ riin₂, 'éi₂ bá₄ ma₂lí'₂ jui₅ jaun₂,
caun₂ jui₅ ja₁guéi'₂ Diú₄ në₂jag₄ bá₄ a₂ca₂jme₃ti₃, të₂le₃ a₂jñia'₅₄ con'₂
a₂'éin₂ bá₄. ³¹ La₁ dsa₂ juig₂ Israel guë'₂ në₃, i₂jme₁tion'₅₄ 'Éi'₃ ia₁jaun₂
jme₁guéi'₂ Diú₄ 'uig₅₄ ia₁ a₂jme₂ti₃, lín₂, tsá₃ ca₂tió'₃ jme₃ti₃ 'Éi'₃ jaun₂.

³² ¿'E₂ lë₃? Ia₁ jme₁'no'₂ jui₅ ja₁guéi'₂ Diú₄ jaun₂, on₃jua'₅₄ të₂le₃ quian'₅₄
a₂'éin₂, të₂le₃ quian'₅₄ a₂jme₁jmo₂₃ guioin₅₄ bá₄. 'Uig₅₄ jaun₂ qui₂ca₂niói₃
bá₄ quian'₅₄ “Ni₁cang₁ a₂nió₅ dsa₂.” ³³ Jui₁lia'₂ rë₂ton₅ ne₄ Si₂:

Ní₂ de'₂ 'nia'₂, tsin₅₄ jniá₂ jan₂ jë₄ juig₂ Sión
i₂lén₂ në₂jag₄ ni₁cang₁ a₂qui₂nió₅ dsa₂,
ján₃ guë'₂ co₂'nió'₄ ni₁'lau₂
a₂jmo₃ dsi₂gan'₅₄ dsa₂;
jaun₂ jui₁lia'₂ i₂'én₂ le₃quió'₅ 'éi₂,
tsá₃ dsi₁ñí₂ o₂guí'₃.ⁱ

^e25 Oseas 2:23.

^f26 Oseas 1:10.

^g28 Isaías 10:22-23.

^h29 Isaías 1:9.

ⁱ33 Isaías 8:14; 28:16.

10 ¹Rin'₅₄ jniog₄, a₂'ín₅ dsi₃ 'ñio₅ lín₃, a₂chi₂leng'₅₄ Diú₄ o₄quió'₄ dsa₂ israelitas, ia₁jaun₂ tñín'₄ bá₄. ²Ia₁ jáng'₅ bá₄ jniá₂ jág₁ dsau₅ ja₁coin₂, a₂dsen₅₄ dsí₅ le₃quió'₅ Diú₄, la₁ia₁ on₃jua'₅₄ jaun₂ njí'₂ dsí₅. ³'Uig₅₄ ia₁ a₂tsá₃ ca₂tón'₃ jui₅ 'a₂ lia'₂ lé₅ jaun₂ a₂guéi'₂ Diú₄, jaun₂ qui₂'no'₂ jui₅ quió'₅ guioin₅₄ bá₄, tsá₃ ca₂jme₃gó'₃ jui₅ a₂ca₂cuë₃ Diú₄. ⁴Ia₁ ca₂jme₃'ñia₅ I₂rë₂'ín₁ quián₅ Diú₄ 'Éi'₃, ia₁jaun₂ guéi'₂ Diú₄ chi₂jua'₂ 'ein₂ i₂'én₂, në₂jag₄ bá₄ a₂ma₂can₃ caun₂ jui₅ co₂dsau₅.

⁵Ia₁ jui₁lia'₂ a₂guéi'₂ Diú₄ quió'₅ dsa₂ ia₁ a₂ca₂jme₃ti₃ 'Éi'₃, juá'₂ Moisés ne₄ Si₂: “Në₁jua'₂ ca₂can₃ dsa₂ caun₂ jui₅ co₂dsau₅ lia'₂ con'₂ lé₅ chi₂quióng₂ jmi₄ Si₂ 'Éi'₃, tē₂le₃ quian'₅₄ 'Éi'₃ jaun₂ le₃chain₂.”^j ⁶La₁ jui₁lia'₂ jui₅ co₂dsau₅ a₂já₅ 'uig₅₄ ia₁ a₂'én₂ dsa₂, juá'₂ Si₂ le₂la₂: “Tsá₃ jua'₅₄ 'ne₂ tē₂le₃ jui₅ 'au'₂: ¿'Ein₂ bá₄ lé₂ le₃uig₂ guei'₅₄ i₂juig₃?^k —co₂'nió'₄ le₃jua'₅₄, ia₁jaun₂ sióin₂ I₂rë₂'ín₁ quián₅ Diú₄ ja₁con₂ jniog₄—; ⁷on₃ guë'₂ jua'₅₄ 'ne₂ ján₃: “¿'Ein₂ bá₄ lé₂ le₃sióin₃ ca₂tē₂ ja₁ca₂jein₃ chi₁dsio₅₄?^l —co₂'nió'₄ le₃jua'₅₄, ia₁jaun₂ chóin'₂ táng₃ I₂rë₂'ín₁ quián₅ Diú₄, jin₄ 'lag₄. ⁸¿La₁ 'e₂ bá₄ guë'₂ juá'₂ Si₂?

Cong'₂ bá₄ 'nia'₂ 'ei₅ jág₁ la₂,

'i₄ mi₂'o'₅₄, quian'₅₄ jui₅ tē₂'au'₂,^m co₂'nió'₄ le₃jua'₅₄, jág₁ nē₅ bá₄ lé₅ jág₁ a₂'én₂ dsa₂ a₂qui₂'é₅ jnia'₅₄ dsa₂: ⁹Chi₂jua'₂ jmo'₂ jág₁ quian'₅₄ mi₂'o'₅₄ a₂lín₅ Jesús Te₁gui'₅₄, ján₃ guë'₂ chi₂jua'₂ 'éng'₂ jui₅ tē₂'au'₂ a₂ca₂jme₃jein'₅₄ táng₃ Diú₄ a₂jme₁rë₂'liin₅₄, tñín'₄ bá₄. ¹⁰Ia₁ tē₂le₃ jui₅ tē₂dsí₅ bá₄ dsa₂ rē₂'éin₂, ia₁jaun₂ guéi'₂ Diú₄ nē₂jag₄ bá₄ a₂ca₂jme₃ti₃; ján₃ guë'₂ le₂jaun₂ tē₂le₃ quian'₅₄ 'o₄ dsa₂ jmo₂₃ jág₁ ia₁jaun₂ tñín'₄ bá₄.

¹¹Ne₄ Si₂ juá'₂: “Jui₁lia'₂ i₂'én₂ le₃quió'₅ 'éi₂, tsá₃ dsi₃ñí₂ o₂guí'₃.ⁿ ¹²Tsá₃ jma₃quén₅ jág₂ Diú₄ jñín₂ dsa₂ judíos quian'₅₄ guë'₂ dsa₂ griegos; ia₁ 'ñiog₅ bá₄ 'éi₂ lín₅ Te₁gui'₅₄ quián₅ ca₂le₃jín₃, ján₃ guë'₂ jme₂gu'₅₄ cuë₂₃ ca₂lia'₂ 'lión₂ a₂dse₃ quió'₅, cuë'₅ ca₂le₃jín₃ i₂chi₂léi'₂. ¹³Ia₁ juá'₂ le₂la₂: “Ca₂le₃jín₃ i₂chi₂lí'₂ ne₄ Te₁gui'₅₄, tñín'₄ bá₄.^o ¹⁴La₁, ¿'A₂ bá₄ lia'₂ lé₂ chi₃lí'₂ ne₄ jan₂ i₂tsá₃ ma₂ca₂rë₃'éin₂ le₃quió'₅? Jáñ₃ guë'₂, ¿'a₂ bá₄ lia'₂ le₃'én₂ dsa₂ le₃quió'₅ nē₁jua'₂ tsá₃ ma₂nág₂ guë'₂ 'ag₅ dsa₂ 'iin₂₃ 'éi₂? ¿'A₂ guë'₂ lia'₂ lé₂ nag₃ dsa₂ nē₁jua'₂ tsá₃ 'ein₂ chan₂ i₂'é₂ jág₁ dse₃? ¹⁵¿'A₂ bá₄ lia'₂ lé₂ dsi₁lén₂ i₂'é₂ jág₁ dse₃ nē₁jua'₂ tsá₃ 'ein₂ chei₅? Jui₁lia'₂ ma₂rë₂ton₅ ne₄ Si₂: “'i'E₂ guë'₄ jlá'₁ gu₂-tag₄ i₂quian₅ jág₁ dse₃!”^p

^j5 Levítico 18:5.

^k6 Deuteronomio 30:12.

^l7 Deuteronomio 30:13.

^m8 Deuteronomio 30:14.

ⁿ11 Isaías 28:16.

^o13 Joel 2:32.

^p15 Isaías 52:7.

¹⁶ La₁ tsá₃ ca₂le₃jín₃ dsa₂ ca₂tón'₃ jui₅ jág₁ dse₃. Jui₁lia'₂ ca₂juá'₂ táng₃ Isaías: “¿Te₁gui'₅₄ 'ein₂ bá₄ i₂ma₂ca₂rë₃'én₂ jág₁ a₂ca₂'é₂ jniog₄? ”^q

¹⁷ Le₂në₅ bá₄ jaun₂, jui₁lia'₂ a₂'én₂ dsa₂, lé₅ të₂le₃ quian'₅₄ a₂nag₅ dsa₂; a₂nag₅ dsa₂ jaun₂, lé₅ të₂le₃ quian'₅₄ jág₁ quió'₅ I₂rë₂'ín₁ quián₅ Diú₄.

¹⁸ La₁ ñag₄ jniá₂, ¿O₃ bá₄ tsá₃ ca₂nág₂ dsa₂ jág₁ dse₃? iMa₁ të₃dsón'₂ bá₄ ca₂nág₂! Ia₁ juá'₂ Si₂:

Ta₁caun₂ gua'₅₄ 'uë₃ bá₄ ca₂dsia₃ dsa₂;

ca₂le₂con₂ quióng₄ mi₂güí₃ bá₄

ma₂ca₂i₃'ág₃ jág₁ quió'₅.^r

¹⁹ La₁ ñag₄ táng₃ jniá₂, ¿O₃ bá₄ a₂tsá₃ ma₂ca₂rë₃lí'₄ 'e₂ dsa₂ juig₂ Israel? Ia₁ jë₁le₂'uig₅₄, juá'₂ Moisés:

Jmo₅₄ jniá₂ a₂lén'₂ 'nia'₂ dsa₂ i₂dsí'₅

ja₁con₂ dsa₂ i₂tsá₃ juig₂ nación lín₅;

ján₃ bá₄ jmo₅₄ jniá₂ le₃'ne'₂ 'nia'₂

o₄quió'₄ caun₂ juig₂ i₂tsá₃ ñí'₂ dsí'₅.^s

²⁰ Con'₂ siá'₂, tiá₂ dsí₅ Isaías a₂juá'₂, o₄quió'₄ Diú₄:

Dsa₂ i₂tsá₃ jme₁'nau'₂ jniá₂,

ca₂dsáu'₂ bá₄;

ca₂jme₁jnia₅ jniá₂

ja₁con₂ dsa₂ i₂tsá₃ jme₁ñag₅ jniá₂.^t

²¹ La₁ia₁ dsa₂ israelitas bá₄ jme₁tsí'₅ Isaías, jme₁ca₂juá'₂: “Të₁ne₁ jmig₄ bá₄ jme₁chén'₄ jniá₂ chi₁jan₁₂ cu₃ ja₁con₂ juig₂ cang₄ mi₂dsi₄ i₂tsá₃ ne'₅₄. ”^u

Dsa₂ Israel i₂tín'₄

11 ¹ Jaun₂ në₃ ñag₄ jniá₂, ¿O₃ bá₄ ma₂chen'₃ cau₅ Diú₄ dsa₂ juig₂ Israel quiáin₅? iOn₃jua'₅₄ le₂jaun₂! Ia₁ 'ñi₃ bá₄ jniá₂ lín₅ jan₂ dsa₂ israelita, jan₂ chi'₂ dsio₄ Abraham, jan₂ tsi₁jon₂ Benjamín.

² Ca₂le₂jniá₅ ma₂líg'₂ lín₃ bá₄ ca₂quión'₂ Diú₄ dsa₂ juig₂ quiáin₅; jaun₂ rë₂në₃ në₃ tsá₃ jua'₅₄ ma₂ca₂téi₂. ¿Tsa₁ ñi'₅₄ 'nia'₂ 'a₂ lia'₂ juá'₂ ne₄ Si₂ ja₁'iin₂₃ Elías, 'a₂ lia'₂ ca₂chi₃lén'₂ Diú₄ a₂ca₂'ni₃ dsa₂ Israel? Ca₂juá'₂:

³ “Te₁gui'₅₄, ma₂ca₂jme₃dsian₅ bá₄ dsa₂, dsa₂ i₂jme₁'é₂ jág₁ quiáng'₂, ma₂qui₂ma₂'éin₂ ne₄chei₂ quiáng'₂ në₃; jnia'₅₄ lia'₂ jan₂ jniá₂ bá₄ chang₂ gué₄, qui₂co₂'ein₅ dsa₂, ján₃ gué'₂ 'nio₃ jñag'₃. ”^v

^q16 Isaías 53:1.

^r18 Salmo 19:4.

^s19 Deuteronomio 32:21.

^t20 Isaías 65:1.

^u21 Isaías 65:2.

^v31 Reyes 19:10,14.

⁴ Jaun₂, ¿'E₂ jág₁ ca₂jén'₃ Diú₄? "Ma₂ca₂tsón₃ jniá₂ guion₃ mei₅ dsa₂ tē₂le₃ quió₃ i₂tsá₃ ma₂qui₂ca₂jón'₂ mi₂jne₄ ne₄ Ba'al."^w ⁵ Jaun₂ le₂nē₅ bá₄ ján₃ rē₂tsón₂ ca₂dsion₄ dsa₂ 'éi₂ rē₂nē₃, jaun₂ Diú₄ nē₃ tē₂le₃ ia₁ a₂'ua₁ dsí₅ ma₂quióin'₂ 'éi₂. ⁶ Chi₂jua'₂ tē₂le₃ ia₁ a₂'ua₁ dsí₅ Diú₄, on₃jua'₅₄ jaun₂ ia₁ a₂jmo₅ dsa₂ 'e₂ jmo₂₃. Ia₁ jua'₅₄ mei'₂ gué₃ le₂nē₅ nē₃, tsá₃ le₃jua'₅₄ jua'₅₄ a₂'ua₁ dsí₅ Diú₄. ⁷ ¿'E₂ jaun₂ nē₃? Tsá₃ ca₂tió'₃ dsa₂ juig₂ Israel dsio'₂ a₂jme₁'no'₂, la₁ dsa₂ i₂ca₂quióin'₂ Diú₄ 'niog₅ bá₄ ca₂dsáu'₂. I₂sián'₂ guē'₂ qui₂ca₂rē₃'uá'₃ dsí₅, ⁸ jui₁lia'₂ juá'₂ ne₄ Si₂:

Ca₂jmo₃ Diú₄ a₂le₃tin₄ dsa₂ 'éi₂ le₃quió'₅ jme₂dsí₂;

ca₂cuē₃ mi₂ne₅₄ a₂tsá₃ jniá₂,

ca₂cuē₃ rē₂gua₅₄ a₂tsá₃ nag₅,

le₂jnió₄ jmi₂g₄ nē₃.^x

⁹ Já₃ bá₄ ca₂juá'₂ David:

Ca₂le₃jé₃ a₂i₂tsón₃ jme₁cha₂ quió'₅

jui₁le₅₄ co₂'nió'₄ tsi₁liá₂ o₃ 'má₅ 'e₂,

ia₁jaun₂ qui₃nió'₃, gue₃ 'liain'₅₄.

¹⁰ Jui₁le₅₄ tsá₃ jnió'₅ mi₂ne₅₄

jui₁guen'₅₄ mi₂ca'₅₄ co₂nei'₅₄.^y

Dsi₂nau₂ i₂tín'₄

¹¹ Nag₅ jniá₂ nē₃, ¿O₃ bá₄ co₂nei'₅₄ con'₂ ca₂sén'₂ jaun₂ bá₄ dsa₂ judíos jme₁ca₂nió'₃? ¡On₃jua'₅₄ le₂jaun₂! Tē₂le₃ jen₅ bá₄, jme₁ca₂i₃lén₂ dsa₂ judíos ca₂i₁juin₅₄, ca₂jmo₃ Diú₄ a₂ca₂dsó'₂ dsi₂nau₂ jui₅ ja₁tín'₄, ia₁jaun₂ le₃dsí'₅ 'éi₂.

¹² La₁ chi₂jua'₂ a₂ca₂i₁juin₅₄ 'éi₂ jaun₂, ca₂dsió₃ tē₂le₃ dse₃ bá₄ o₄quió'₄ dsa₂ mi₂güí₃, já₃ bá₄ chi₂jua'₂ a₂ca₂i₃lén₂ quió'₅ 'éi₂, ca₂dsió₃ a₂tē₁dsi₅₄ quió'₅ dsi₂nau₂, i'e₂ gué₄ dse₃ lé₂, jē₁ma₂ca₂rē₃'nia₅ táng₃ 'éi₂!

¹³ La₁ a₂juá'₅ jniá₂ juí₂ 'nia'₂ i₂lín'₅ dsi₂nau₂: Ia₁ dsón'₂ lín₅ jniá₂ jan₂ dsa₂ i₂chen₄ ja₁con₂ dsi₂nau₂, jmo₅ jniá₂ dsi₃ 'nio₅ lín₃ dsen₅₄ ta₁ quió₃,

¹⁴ con'₂ tsá₃ nō₅ nē₁jua'₂ ca₂rē₃dsí'₅ dsa₂ go₃ jniá₂ ja₁con'₂ 'nia'₂, jaun₂ lé₂ líón₂ i₂lín₅₄ 'éi₂. ¹⁵ Chi₂jua'₂ jme₁ca₂téi₂ Diú₄ quió'₅ dsa₂ judíos, ca₂lí'₃ dsa₂ mi₂güí₃ a₂ca₂'ág₂ caun₂ jág₁ quian'₅₄ Diú₄, ¿'e₂ bá₄ lé₂ jaun₂ nē₃ jē₁ma₂tē₂ rē₁guéi'₂ Diú₄ quió'₅ dsa₂ 'éi₂? Lé₂ co₂'nió'₄ ca₂gue₃ táng₃ jme₂dsí₂ dsa₂ i₂jme₁ma₂rē₂'lín₄.

¹⁶ Chi₂jua'₂ lé₅ 'í₁ jui₁lia'₂ i₁ní'₄ a₂le₂'uig₅₄ a₂jén'₅ dsa₂ ne₄ Diú₄, já₃ bá₄ le₂jaun₂ lé₅ 'í₁ ta₁jē₂ ti₁can₁; já₃ bá₄ chi₂jua'₂ lé₅ 'í₁ le₃quió'₅ Diú₄ jui₁lia'₂ jmú₄ caun₂ ni₁'ma₂, já₃ bá₄ le₂jaun₂ lé₅ 'í₁ ni₁gu'₂ nei'₅₄ ni₁'ma₂ já₃.

^w4 1 Reyes 19:18.

^x8 Deuteronomio 29:4; Isaías 19:10.

^y9-10 Salmo 69:22-23.

¹⁷ Dsa₂ judíos i₂ca₂téi₂ Diú₄ 'éi₂ né₃, lín₅ co₂'nió'₄ gu'₂-nei'₅₄ ni'₁ma₂ olivo a₂chein'₅₄, a₂ca₂uín'₂ a₂lín₅₄ ni₁gu'₂; né₃ né₃, chi₂jua'₂ lín'₅ 'ne₂ jan₂ dsi₂nau₂ i₂ma₂rë₂'lión₅, në₂jag₄ bá₄ caun₂ ni₁gu'₂ olivo a₂cha₂ ja₁nau₂, ma₂qui₂ma₂guión'₃ jmi'₅₄ ni'₁ma₂ olivo a₂qui₂jme₂tan₅₄ ni₁gu'₂, ¹⁸ tsá₃ jmó'₂ táng'₅ ja₁con₂ ni₁gu'₂ siá'₂. Chi₂jua'₂ le₂jaun₂ jmó'₂, dsá₂ 'au'₂ jmo₄, on₃jua'₅₄ 'ne₂ jme₂tang'₅₄ jmú₄; jmú₄ bá₄ jme₂tau₅₄ 'ne₂.

¹⁹ Mei'₂ tsá₃ le₃ngag'₅₄ 'ne₂, jaun₂ né₃: “Ján₅, dsau₅ bá₄ në₅. La₁ia₁ a₂ca₂uín'₂ ni₁gu'₂ jaun₂ ia₁jaun₂ lén₂ jniá₂ jan₂ i₂rë₂'lión₅ ja₁jme₁ca₂tín₂.” ²⁰ Dse₃, la₁ ca₂uín'₂ ni₁gu'₂ jaun₂ 'uig₅₄ ia₁ a₂tsá₃ jme₁'éin₂, la₁ 'ne₂ guë'₂ né₃ të₂'ñiág'₄ 'uig₅₄ ia₁ a₂'éng'₂. Le₂në₅ bá₄ jaun₂, jui₁le₁gan'₃ 'nia'₂, tsá₃ lë₁jmo₂ róng'₂. ²¹ Ia₁ chi₂jua'₂ tsá₃ ca₂dsia₃ Diú₄ ñéi₂ dsí₅ ja₁con₂ ni₁gu'₂ quió'₅ të₃dsón'₂ ni₁'ma₂ jaun₂, ján₃ bá₄ le₂jaun₂ tsá₃ dsia₃ ñéi₂ dsí₅ ja₁con'₂ 'ne₂ ján₃.

²² Jag₄ jaun₂, 'e₂ guë'₄ dsen₃ Diú₄, la₁ ján₃ bá₄ rë₂ qui₂dsi₂₃ 'éi'₃. Ia₁ ma₂qui₂dsi₂₃ 'éi'₃ ja₁con₂ i₂ma₂ca₂sén'₂, la₁ dsein₃ bá₄ quian'₅₄ 'ne₂, chi₂jua'₂ caun₂ náu'₁ tiá₂ jui₅ ja₁'ua₁ dsí₅ Diú₄. Ia₁ në₁jua'₂ tsá₃ le₂jaun₂, ján₃ bá₄ quéin'₂ 'ne₂.

²³ Jui₁lia'₂ 'éi₂ né₃, në₁jua'₂ ca₂rë₃'éin₂ táng₃, lé₂ bá₄ le₃'lión₃. Ia₁ 'io₅ Diú₄ bí₂ chón₃g'₃ táng₃. ²⁴ Ia₁ në₁jua'₂ 'ne₂, jan₂ dsi₂nau₂, co₂'nió'₄ caun₂ ni₁gu'₂ nau₂, ca₂queng'₃ dse₃ quian'₅₄ ni₁'ma₂ olivo a₂chein'₅₄, o₁jñia'₅₄ líng'₅ ni₁gu'₂ ni₁'ma₂ siá'₂, i'e₂ guë'₄ tson₂ lé₂ le₃quen'₃ 'éi₂, i₂lín₅ co₂'nió'₄ ni₁gu'₂ a₂caun₂ ne₅₄ quian'₅₄ ni₁'ma₂ olivo jaun₂!

A₂tín'₄ dsa₂ juig₂ Israel

²⁵ Rin'₅₄ jniog₄, tsá₃ 'nio₃ jniá₂ jua'₅₄ tsá₃ ñi'₅₄ 'nia'₂ jág₁ a₂jme₁rë₂'ma₄ la₂, con'₂ tsá₃ ñó₅ në₁jua'₂ ca₂jmo'₅₄ 'nia'₂ róng'₂ quian'₅₄ a₂ñí'₂ 'au'₂ 'nia'₂ guiong'₅₄. Jui₁lia'₂ ma₂jmo₃ i₂lín₅₄ dsa₂ juig₂ Israel, ca₂rë₃'uá'₃ dsí₅, ca₂lia'₂ ca₂rë₃'ñia₅ dsi₂nau₂ i₂con'₂ ca₂tín₂ tón'₃. ²⁶ Jaun₂ guë'₄ lión₂ ca₂le₃jín₃ dsa₂ juig₂ Israel, ia₁ juá'₂ ne₄ Si₂:

O₃'in₅ dsa₂ i₂lió₂ juig₂ Sión,^z

co₂dsia₅ jñiá'₂ a₂tsá₃ dse₃ jmo₅ tsi₁jon₂ Jacob.

²⁷ Jaun₂ a₂la₂ bá₄ jág₁ quió₃ jmo₅₄ quiang'₅₄ dsa₂ 'éi₂:

jë₁ma₂të₂ rë₁'éng₄ dsáu₁.^a

²⁸ Jui₁lia'₂ të₂le₃ quian'₅₄ jág₁ dse₃ a₂lión₂ dsa₂, lín₅ co₂'nió'₄ dsa₂ i₂'ñia₅₄ Diú₄, o₄quián'₂ 'nia'₂; la₁ lia'₂ ma₂'nio₃ jaun₂ bá₄ Diú₄ quió'₅ dsa₂ 'éi₂, ia₁ a₂ca₂quióin'₂ dsa₂ can'₅₄ quiáin₅ ma₂líg'₂. ²⁹ Ia₁ tsá₃ dsi₂quén'₅ dsí₅ Diú₄ jui₁lia'₂ a₂cuë₂₃, on₃ guë'₂ jui₁lia'₂ a₂të₂. ³⁰ Jui₁lia'₂ 'nia'₂ né₃, i₂tsá₃ jme₁ne'₅₄ ja₁con₂ Diú₄ le₂jñiá₅, ma₂ca₂tín'₂ 'nia'₂ a₂ñéi₂ dsí₅ Diú₄ rë₂në₃, 'uig₅₄ ia₁ a₂tsá₃ ne'₅₄ dsa₂ 'éi₂, ³¹ ján₃ bá₄ le₂në₅ tsá₃ ne'₅₄ dsa₂ 'éi₂

^z26 Sión: co₂'nió'₄ le₃jua'₅₄, juig₂ Jerusalén.

^a26-27 Isaías 59:20-21; 27:9.

rě₂ně₃, ia₁jaun₂ tē₂le₃ quian'₅₄ a₂ņēi₂ dsí₅ Diú₄ a₂ca₂tín'₂ 'nia'₂, tiin₅₄ ján₃ a₂ņēi₂ dsí₅ Diú₄. ³² Ia₁ Diú₄ ně₃ co₂rě₂ bá₄ 'iin₃ dsa₂ a₂tsá₃ ne'₅₄ dsa₂ le₂jain₂ le₂jain₂, ia₁jaun₂ co₂dsia₅ bá₄ dsia₃ ŋēi₂ dsí₅ ja₁con₂ ca₂le₃jín₃.

³³ i'E₂ gué₄ 'ņio₅ 'ei₄ lé₅ ca₂le₃jě₃ a₂jlá'₁ cha₂ quió'₅ Diú₄,
ca₂le₃jě₃ a₂ņí'₂ dsí₅, a₂ņi₅ ně₃!

Ca₂lia'₂ tsá₃ lé₂ le₃quiong₅₄ 'í₁ a₂niog₅ dsí₅,
on₃ guē'₂ lé₂ le₃ņág'₂ dsi₅ jui₅ quió'₅.

³⁴ “'Ein₂ bá₄ cuí'₅ 'e₂ dsi₂jio₅ dsí₅ Te₁gui'₅₄,
o₃ 'ein₂ i₂ma₂tió'₃ cuē₃ jág₁ dse₃ cué'₃ 'éi₂?’”^b

³⁵ “'Ein₂ bá₄ ca₂cuē₃ 'e₂ ca₂cué'₃ 'éi₂ le₂'uig₅₄
ia₁jaun₂ jéin'₃ quí₃ quió'₅?’”^c

³⁶ Ia₁ ca₂le₃jě₃ a₂niog₅ cha₂, ca₂lē₃
ja₁con₂ 'éi₂, tē₂le₃ quian'₅₄ 'éi₂, o₄quió'₄ 'éi₂ ně₃.
iJui₁jme₂juag'₂ bá₄ dsa₂ co₂tan₅₄! A₂méi₃.

'A₂ lia'₂ i₂nio₄ dsa₂ i₂rě₂tson₄ quián₅ Diú₄

12 ¹ Le₂ně₅ bá₄ jaun₂ rin'₅₄ jniog₄, tē₂le₃ quian'₅₄ a₂ņēi₂ dsí₅ Diú₄,
mi₅ jniá₂ ne'₅₄ 'nia'₂, co₂dsia₅ jin'₄ 'nia'₂ ni₁ņi'₁ guiong'₅₄,
co₂'nió'₄ a₂rě₂jeng'₅₄ le₁jén'₃ ne₄ Diú₄, a₂rě₂tsong'₅₄, a₂'ņio₂ dsí₅ Diú₄,
a₂dsi₂ten₅₄ jme₁ti'₄ ne₅₄. ² Tsá₃ i₁nio'₄ 'nia'₂ lia'₂ con'₂ lé₅ i₂nio₄ dsa₂
mi₂güí₃ la₂. Tē₂le₃ cuē₄ jmi₃g₄ a₂jme₃tsín₃ Diú₄ 'a₂ lia'₂ qui₂dsi₂jnia₅ 'au'₂
'nia'₂, ia₁jaun₂ bá₄ qui₃le₃'mag'₂ táng₃ 'au'₂, ia₁jaun₂ lé₂ le₃caun'₅₄ 'nia'₂
'í₁ 'a₂ lia'₂ lé₅ a₂'ņio₂ dsí₅ Diú₄, a₂dse₃, a₂tē₅ dsí₅, a₂rě₂'ņia₅ ně₃.

³ Ia₁ o₄quió'₄ a₂'ua₁ dsí₅ Diú₄ a₂ma₂dsia₃ gu₃ jniá₂, juí₂g₂ jniá₂ le₂jan'₂
le₂jan'₂ 'nia'₂: tsá₃ lē₁jui₁qui₂dsi₂jnia₅ 'au'₂ a₂lín₅ dseng'₅₄ ŋag₅₄ gué₄
con'₂ ca₂tín'₂ 'nia'₂ dsi₃jnia₅ 'au'₂; tē₂le₃ jui₁qui₂dsi₃jio₅ bá₄ 'au'₂ a₂'en₅₄
'au'₂ 'nia'₂, 'a₂ con'₂ tí₅ ma₂ca₂rě₃'én'₂ 'nia'₂ a₂ma₂cuē₃ Diú₄. ⁴ Ia₁ le₂ně₅
jui₁lia'₂ lé₅ caun₂ ni₁ņi₁ jniog₄ le₂jau₂ le₂jau₂, 'lióng₂ a₂chei₂ le₂caun₂
le₂caun₂ a₂tén₅ quió'₅, tsá₃ ca₂ne₅₄ ta₁ jme₂ti₃, ⁵ le₂ně₅ bá₄ jniog₄ ján₃,
jui₁'a₂ gué₃ la₂ juag₅ jniog₄, caun₂ bá₄ ni₁ņi₁₂ jniog₄ lág₅ le₃quió'₅ Cristo,
téi₅ jniog₄ le₂jau₂ le₂jau₂ quian'₅₄ rin'₅₄.

⁶ Jma₃quén₅ bá₄ qui₂'au₂ jniog₄ bí₂, lia'₂ con'₂ lé₅ ma₂cuē₃ Diú₄ a₂'ua₁
dsí₅. Jaun₂ ca₂tág₂ jniog₄ jmo'₄ ta₁ jui₅bí₂ a₂ma₂cuē₃. Jui₁lia'₂ dsa₂
i₂ma₂cuē₃ Diú₄ bí₂ a₂tiin₂ a₂'é₂ jág₁ dse₃ a₂gue₂₃ quió'₅ Diú₄, jui₁'ē₅₄ bá₄
jág₁ 'a₂ con'₂ tí₅ a₂'éin₂; ⁷ jui₁lia'₂ i₂ma₂cuē₃ jui₅bí₂ jme₃'o₅₄, jui₁jme₂'o₅₄:
jui₁lia'₂ i₂'io₅ bí₂ jme₃tag₂₃, jui₁jme₂tiin₂₃ bá₄ dsa₂; ⁸ jui₁lia'₂ i₂tin₂ jmo₃
lián'₂ dsí₅ i₂sián'₂, ca₂tín₂ bá₄ jmo₃ le₂jaun₂; jui₁lia'₂ i₂jmo₅ dsióg₁,
jui₁cuē₁₂ a₂'ua₁ dsí₅, on₃jua'₅₄ rē₂ cha₂ a₂'ín₂ dsí₅ 'ņiog₅; jui₁lia'₂ i₂quian₅
ne₄ jui₅, jui₁jmo₁₂ bá₄ a₂dsen₅₄ dsí₅; jui₁lia'₂ i₂dsia₅ ŋēi₂ dsí₅, jui₁jmo₁₂
bá₄ quian'₅₄ o₂'ņió₃ o₂jnia₃ dsí₅.

^b34 Isaías 40:13.

^c35 Job 41:11.

'A₂ lia'₂ ca₂tín₂ le₃chan₂ dsa₂ quián₅ Cristo

⁹ Jui₁le₂chan'₂ 'nia'₂ të₃dsón'₂ bá₄ a₂'nió'₃ 'nia'₂ ríng'₂ le₂jang'₂ le₂jang'₂. Co₂dsia₅ jmo₄ 'nia'₂ 'ñiag'₅₄ co₂ñei'₅₄ a₂'lig'₅₄; chan'₂ bá₄ 'nia'₂ tiá₂ jui₁lia'₂ a₂dse₃. ¹⁰ Jme₁'nió'₄ 'nia'₂ ríng'₂ a₂'ñio'₂ 'au'₂; jmo₄ 'nia'₂ a₂dsen₅₄ gué₄ ríng'₂ le₂jang'₂ le₂jang'₂.^d

¹¹ Tsá₃ jmo₂ 'nia'₂ juíng'₅, 'ag₃ caun₂-tín₃ 'au'₂, të₂le₃ jme₁ti₁ ne₄ Te₁gui'₅₄ ca₂lia'₂ dsen₅₄ jme₂dsí₂ quiáng'₂.

¹² Jui₁chan'₂ 'nia'₂ o₂jñia₃ 'au'₂, ia₁ ma₂lé₅ bá₄ co₂jñia₅₄ a₂'ín₂ 'au'₂ 'nia'₂. Jmo₄ 'nia'₂ juín'₂ 'au'₂ jmig₄ jme₁chan'₂ 'nia'₂ o₂i₁ dsi₅. O₁nió'₄ bá₄ 'nia'₂ co₂tan₅₄ a₂chi₂leng'₅₄ Diú₄.

¹³ Jme₁'on₁ 'nia'₂ dsa₂ 'én₂ ríng'₂ chi₂jua'₂ 'e₂ niog₅ cha₂ a₂'nió'₅ quió'₅. Dse₃ guen₅₄ 'nia'₂ jui₁lia'₂ 'ein₂ niog₅ qui₂dsi₂jag₅₄ 'nia'₂.

¹⁴ Jme₁gu'₅₄ bá₄ 'nia'₂ jui₁lia'₂ i₂jmóg'₂. Jua'₅₄ bá₄ 'nia'₂ jág₁ dse₃ on₃jua'₅₄ jág₁ uig₅.

¹⁵ Jmo₄ 'nia'₂ 'io'₂ quian'₅₄ jui₁lia'₂ i₂jmo₅ 'io'₂; ján₃ gué'₂ qui'₂-'o₄ 'nia'₂ quian'₅₄ i₂'o₅.

¹⁶ Jui₁le₂chan'₂ bá₄ 'nia'₂ a₂jeng'₂ le₂jang'₂ le₂jang'₂. Tsá₃ jmo₂ 'nia'₂ róng'₂, co₂rín'₂ bá₄ 'nia'₂ jmo₄ quiang'₅₄ dsa₂ te₂ñé₂. Tsá₃ lë₁jmo₂ 'nia'₂ jua'₅₄ a₂ñí₄ lë₃ cuíng'₂.

¹⁷ Tsá₃ jein'₅₄ 'nia'₂ 'lig'₅₄ quian'₅₄ a₂'lig'₅₄. Quen'₂ 'nia'₂ bí₂ jmó'₂ con'₂ dsi₂ten₅₄ ja₁të₃ ne₄ ca₂le₃jín₃. ¹⁸ Jmo₄ 'nia'₂ bí₂, 'a₂ con'₂ ca₂tíng'₂, 'a₂ con'₂ ja₁qui'₅₄ 'nia'₂ jmig₄, 'nau'₅₄ 'nia'₂ jui₅ ja₁'ag₃ tei₄ quian'₅₄ ca₂le₃jín₃. ¹⁹ Rín'₅₄ jniog₄, tsá₃ lë₁jen'₅₄ 'nia'₂ guiong'₅₄ jui₁lia'₂ quió'₅ i₂jmóg'₂, të₂le₃ dsia₄ 'nia'₂ o₄gú₃ Diú₄ a₂jaun₂. Ia₁ ma₂rë₂ton₅ ne₄ Si₂: “Jniá₂ bá₄ ca₂tíng₂ jein'₅₄ uig₅; jniá₂ bá₄ quí₄, juá'₂ Te₁gui'₅₄.”^e ²⁰ La₁: “Chi₂jua'₂ i₁cón'₅ jui₁lia'₂ dsa₂ i₂'iog₅₄, cué'₅₄ bá₄ 'nia'₂ a₂gué'₃. Chi₂jua'₂ ñi₂₃ rë₂quein₂ dsí₅, cué'₅₄ a₂'ín'₂. Ia₁ jë₁ma₂ca₂jmo'₅₄ le₂në₅, jmai'₅₄ tsáu₃ dséi₂ dsi₂ne₅₄,^f jéin'₄ o₂guí'₃.”^g ²¹ Tsá₃ cuín₅ jmig₄ jua'₅₄ a₂jo₃ a₂'lig'₅₄; të₂le₃ quen'₂ bí₂, tión₃ 'uë₃ a₂'lig'₅₄ të₂le₃ quian'₅₄ a₂dse₃.

13 ¹ Ca₂le₃jín₃ bá₄ ca₂tín₂ tón'₃ 'éi'₃ quió'₅ dsi₂tan₅₄ i₂gon₂. Ia₁ 'i₁jan₂ dsi₂tan₅₄ i₂chan₂, jua'₅₄ tsá₃ ca₂chei'₃ Diú₄. Jaun₂ ca₂le₃jín₃ dsi₂tan₅₄ i₂chan₂ né₃, i₂dsián₁ quián₅ Diú₄ bá₄ 'éi'₂. ² Jaun₂ le₂në₅, jui₁lia'₂ i₂nau₂ quen₅ ja₁con₂ dsi₂tan₅₄, nau₂ quein₂₃ ja₁con₂ i₂dsián₁ quián₅ Diú₄ bá₄. Jaun₂ gue₃ uig₅ jui₁lia'₂ i₂jmo₅ le₂jaun₂. ³ Ia₁ tsá₃ ta₁ jaun₂ dsián₄ dsi₂tan₅₄ a₂jmo₃ gó'₅ jui₁lia'₂ i₂jmo₅ a₂dse₃; a₂jmo₃ gó'₅ dsa₂ i₂jmo₅-dsáu₅ a₂'lig'₅₄ bá₄. ¿'Niog'₂ 'ne₂ le₃chang'₂ a₂tsá₃ gang'₃ dsi₂tan₅₄? Jmo₄ bá₄ a₂dse₃, jaun₂ con₂ 'í₁ dsi₂tan₅₄ ja₁cong'₂, a₂lín₅ dsa₂ dsen₃. ⁴ Ia₁ ta₁ jaun₂ tiáin'₅ jme₂ti₃ ne₄ Diú₄ bá₄, a₂dse₃ quiáng'₂. La₁

^d10 o₃, “jme₁li₅₄ të₃jñiá₅ a₂jme₂gan'₃ 'nia'₂ ríng'₂ le₂jang'₂ le₂jang'₂.”

^e19 Deuteronomio 32:35.

^f20 lit. “jmó'₂ nio₃ ni₁ta'₂ le₁guí'₂ si₂ ne₄ mi₂dsi₅₄.”

^g20 Proverbios 25:21-22.

nē₁jua'₂ ca₂jmo'₅₄ a₂'lig'₅₄ nē₃, ca₂tíng'₂ le₃gang'₃, ia₁ on₃jua'₅₄ a₂lě₁lě₄
'io₅ dsi₂tan₅₄ 'éi'₃ a₂chain₂ bí₂ cuē₃ uig₅. Jan₂ i₂jme₂ti₃ ne₄ Diú₄ bá₄ 'éi'₂,
a₂'é₂ uig₅ ja₁con₂ dsa₂ i₂jmo₅ a₂'lig'₅₄.⁵ Jaun₂ lě₃, tion₅₄ bá₄ 'nió'₅ tón'₃
dsa₂ 'éi'₃ quió'₅ dsi₂tan₅₄, on₃jua'₅₄ rē'₂ a₂jñia'₅₄ ia₁jaun₂ tsá₃ gue₃ uig₅;
tē₂le₃ ia₁ a₂lě₅ dsí₅ le₂jaun₂ jmo₂₃ a₂dse₃.⁶ 'Uig₅₄ nē₅ bá₄ qui'₂ 'nia'₂ 'lia'₅₄
a₂ca₂tín₂ dsi₂tan₅₄, ia₁ ca₂ne₅₄ jme₂ti₃ dsi₂tan₅₄ ta₁ a₂lín₅ ne₄ Diú₄.

⁷ Cuē'₅₄ bá₄ 'nia'₂ dsa₂ 'e₂ niog₅ qui₂ca₂tín₂. Chi₂jua'₂ ca₂tín₂ dsi₂tan₅₄
'lia'₅₄, qui₄ 'lia'₅₄; chi₂jua'₂ ca₂tín₂ mi₃ cu₄ te₁'éng'₂, cuē'₅₄ cu₄ jaun₂;
chi₂jua'₂ 'ein₂ ca₂tín₂ jme₃go₃ dsa₂, jme₁gan₃ bá₄ 'éi'₂; chi₂jua'₂ 'ein₂
ca₂tín₂ jme₃juag'₂ dsa₂, jme₁juin'₂ bá₄.⁸ Ja₁con₂ 'i₁jan₂ tsá₃ jui₁le₅₄ jua'₅₄
cha₂ a₂qui₂le₂rín'₂ 'nia'₂ uē₂, jñia'₅₄ lia'₂ a₂qui₂le₂ríng'₂ a₂'nióg'₃ ríng'₂
le₂jang'₂ le₂jang'₂ bá₄; ia₁ jui₁lia'₂ i₂'nio₃ dsa₂ mi₂güí₃ rín'₅₄,
ma₂ca₂jme₃ti₃ 'Éi'₃ quió'₅ Diú₄.⁹ Juá'₂ 'Éi'₃ quió'₅ Diú₄: “Tsá₃ nióg'₄ jág₁
quian'₅₄ i₂tsá₃ lín₅ dsi₂i₂gog'₂; tsá₃ jñíg'₄ dsa₂ mi₂güí₃ ríng'₂; tsá₃ 'áng'₁;
tsá₃ jmó'₂ jág₁ tē₂jág₁; tsá₃ jmó'₂ 'ín₅ 'au'₂ a₂quió'₅ i₂sián'₂.”^h 'Éi'₃ nē₅
quian'₅₄ gué₄ ca₂le₃jé₃ 'éi'₃ siá'₂ nē₃, qui₂rē₂tan₅₄ quian'₅₄ jág₁ la₂:
“Jme₁'nió₄ dsa₂ mi₂güí₃ ríng'₂ jui₁lia'₂ 'nióg'₃ 'ñiag'₂.”ⁱ

¹⁰ Jui₁lia'₂ dsa₂ i₂'nio₃ dsa₂ mi₂güí₃ rín'₅₄, tsá₃ 'e₂ 'lig'₅₄ jmo₂₃
ja₁coin₂. Le₂nē₅ bá₄ jaun₂ ja₁'nio₃ dsa₂ riin'₅₄, co₂'nió'₄ ca₂rē₃ti₃ bá₄ 'Éi'₃
quí'₅ Si₂.

¹¹ Jē₄ ca₂le₃jé₃ a₂nē₅ nē₃, jmo₄ a₂ñí'₂ 'au'₂ jui₁lia'₂ jmi₄g₄ chong₂ rē₂nē₃,
a₂ma₂ca₂tē₂ hora a₂ñé₂ jniog₄ jē₄ le₁guág₃. Ia₁ jē₁lió₂ jniog₄ caun₂
ma₂ja₂quián₃ co₂ñí₂ bá₄ rē₂nē₃ lia'₂ con'₂ gué₄ jme₁ca₂rē₃'éin₂ jniog₄
le₂'uig₅₄.¹² Jui₁lia'₂ jē₄ 'uē₂ la₂ caun₂ qui₂dsi₂juin₅₄ bá₄; caun₂
ma₂ja₂quián₃ jnia₅₄ bá₄. 'Uig₅₄ jaun₂ bá₄ ca₂tág₂ jniog₄ tí₄ a₂tsá₃ ma₃jmó₁
jui₁lia'₂ a₂lě₂ jē₄ qui₁né₃, a₂quián₁ qui'₅₄ ca₂le₃jé₃ a₂'nió'₅ quián₂, a₂jmo₅
'í₁, a₂i₁nio₁ jui₁lia'₂ 'lióg₂ i₂i₂nio₄ jē₄ jniá₂ si₂.¹³ Jui₁i₁nio₁ jniog₄ lia'₂
con'₂ dsi₂ten₅₄, jui₁lia'₂ i₂nio₄ dsa₂ a₂jmi₂. Tsá₃ ma₃'nió'₅ le₃chong₂ i₁nio₁
le₁'ein₅, on₃ guē'₂ o₂'ñióg₃ o₂jñia₃ dsi₅, on₃ guē'₂ nió'₄ jniog₄ jág₁ quian'₅₄
i₂tsá₃ lín₅ dsi₂i₂gu₂ jniog₄, on₃ guē'₂ jmó₁ a₂tsá₃ dsi₂ten₅₄, on₃ guē'₂ dsiá₁
mí'₅₄, on₃ guē'₂ qui₁jñ₁ uin₅ dsi₅ rín'₅₄ nē₃.¹⁴ Tē₂le₃ qui'₂ 'nia'₂ co₂'nió'₄
a₂qui₂rē₂lión'₃ 'nia'₂ lě₅ 'í₁ tē₂le₃ quian'₅₄ 'ñiog₅ Te₁gui₅₄ Jesucristo, tsá₃
ma₃jui₁dsi₂jio₅ gué₄ 'au'₂ 'a₂ lia'₂ mag'₂ dsí₅ a₂mi₅ ni₁ñi'₁ 'nia'₂.

Tsá₃ chi₂'íng'₄ uig₅ ríng'₂

14 ¹ Chi₂jua'₂ chan₂ dsa₂ 'uan₅₄ tē₂le₃ quian'₅₄ a₂'éin₂, qui₁guein₅₄
'nia'₂, la₁ on₃jua'₅₄ ia₁jaun₂ qui₁tsín'₂ 'nia'₂ 'a₂ lia'₂ lě₅ ñí'₂.
² Chan₂ i₂lín₅₄ i₂'én₂ a₂lě₂ le₃gué'₃ ca₂le₃jé₃ jui₁'e₂ gué₃, ton'₂ chan₂ guē'₂
táng₃ i₂lín₅₄ i₂'uan₅₄ dsí₅ 'a₂ lia'₂ 'éin₂, i₂gué'₅ jmá'₃ lia'₂ ca₂ne₅₄ mi₂ján'₅.
³ Jaun₂ lě₃ i₂gué'₅ lia'₂ 'ei₅ ne₄ nē₃, tsá₃ ca₂tín₂ jmo₃ jua'₅₄ tsá₃ jein₅₄

^h9 Éxodo 20:13-15,17; Deuteronomio 5:17-19,21.

ⁱ9 Levítico 19:18.

i₂tin₂ dsí₅ gué'₅ jmá'₃ lia'₂ a₂lin₅₄ má₃; ton'₂ ján₃ gué'₂ le₂jaun₂ jui₁lia'₂
i₂tsá₃ gué'₅ le₃jé₃, tsá₃ lē₁o₁quion₂ 'í₁ ja₁con₂ dsa₂ i₂gué'₅ le₃jé₃. Ia₁ ján₃
bá₄ ca₂guéi'₂ Diú₄ quió'₅ dsa₂ 'éi₂.

⁴ 'Ne₂ gué'₂, 'éin₂ bá₄ líng'₅ jua'₅₄ a₂caun'₅₄ 'í₁ ja₁con₂ dsa₂ i₂jme₂ti₃
ne₄ i₂sián'₂? Ia₁ jui₁g₅₄ bá₄ 'éi₂ i₂niog₅ ne₄ con₂ 'í₁ chi₂jua'₂ chén'₅ 'éi₂ rē₂,
o₃ tē₁tsiin'₅₄ 'lig'₅₄ 'e₂. Jaun₂ tē₃tsiin'₅₄ bá₄ rē₂, ia₁ i₂qui'₅₄ jmi₄ Te₁gui'₅₄
jmo₃ a₂tē₃tsin'₅₄ dsa₂ 'éi₂.

⁵ Chan₂ gué'₂ i₂lin₅₄ táng₃ i₂jmo₅ dsí₅, 'nio₅ gué'₄ quen₅ a₂lin₅₄ jmi₄
lia'₂ con'₂ gué'₄ jmi₄ siá'₂; chan₂ gué'₂ i₂lin₅₄ i₂'én₂ jmo₂₃ dsí₅ a₂co₂rē₂
bá₄ ca₂le₃jé₃ jmi₄. Le₂jan₂ le₂jan₂ 'nió'₅ jmo₃ 'ei₅ caun₂ dsí₅ lia'₂ con'₂ lē₅
dsi₂jnia₅ dsí₅ 'niog₅. ⁶ Jui₁lia'₂ dsa₂ i₂jme₂gó'₃ caun₂ jmi₄, le₃quió'₅
Te₁gui'₅₄ bá₄ jme₂gó'₃ jmi₄ jaun₂. Le₂nē₅ bá₄ jui₁lia'₂ dsa₂ i₂gué'₅ lia'₂
'ei₅ ne₄ má₃, gué'₅ le₃quió'₅ Te₁gui'₅₄, ia₁ cué'₅ ti₁'mag'₄ Diú₄. Ján₃ bá₄
le₂nē₅ quian'₅₄ jui₁lia'₂ i₂tsá₃ gué'₅ lia'₂ 'ei₅ ne₄ má₃, le₃quió'₅ Te₁gui'₅₄
bá₄ tsá₃ gué'₅; ján₃ bá₄ cué'₅ ti₁'mag'₄ Diú₄.

⁷ Ia₁ 'i₁jan₂ jniog₄ tsá₃ lē₂ le₃chong₂ le₃quián₂ guio₅₄, on₃ gué'₂ lē₂
le₃dsióg₃ le₃quián₂ guio₅₄ né₃. ⁸ Ia₁ tē₁lia'₂ chong₂ jniog₄, chong₂
le₃quió'₅ Te₁gui'₅₄ bá₄, nē₁jua'₂ ca₂dsau₃ gué'₂ né₃, dsióg₃ le₃quió'₅
Te₁gui'₅₄ bá₄ ján₃. Le₂nē₅ bá₄, tē₁lia'₂ chong₂ o₃ jē₁ma₂dsau₃ 'e₂, lág₅
i₂quián₅ Te₁gui'₅₄ bá₄. ⁹ 'Uig₅₄ jaun₂ ca₂jon₃ Cristo, ton'₂ ca₂jein'₅₄ táng₃:
ia₁jaun₂ lēin₂ Te₁gui'₅₄ quián₅ dsa₂ i₂ma₂dsan₃, lia'₂ dsa₂ i₂chan₂ né₃.

¹⁰ La₁ 'ne₂ né₃, 'é₂ 'uig₅₄ cáun'₂ 'í₁ ja₁con₂ ríng'₂? 'O₃ 'e₂ lē₃ jing'₅₄
sion₅ ríng'₂? Ia₁ ca₂le₃jág₃ bá₄ jniog₄ dsi₁no₃ dsi₂jme₁nia₅ ne₄ Diú₄
ia₁jaun₂ con₂ 'éi₂ 'í₁ quián₂. ¹¹ Ia₁ ne₄ Si₂ juá'₂:

Jui₁lia'₂ a₂dsón'₂ dsau₅ bá₄ a₂chan₂ jniá₂,
juá'₂ Te₁gui'₅₄,
le₂nē₅ bá₄ dsau₅ dsón'₂,
ca₂le₃jín₃ bá₄ qui₃jóin'₂ jne₅₄ ne₃ jniá₂,
jaun₂ ca₂le₃jín₃ bá₄ jmo₃ jág₁ quian'₅₄ mi₂'o₅₄
le₃ne₄ Diú₄.^j

¹² Le₂nē₅ bá₄ jaun₂, le₂jau₂ le₂jau₂ bá₄ jniog₄ dsi₁jang'₅₄ jág₁ dsau₅ quián₂
ne₄ Diú₄.

Tsá₃ jmó'₂ jua'₅₄ qui₂nió₃ ríng'₂

¹³ Jaun₂ lē₃, tsá₃ ma₃jua'₅₄ qui₁quiong₅₄ jniog₄ 'í₁ le₂jau₂ le₂jau₂ ja₁con₂
rin'₅₄. Tē₂le₃ jmo₄ 'nia'₂ 'í₁, jmo₄ co₂nei'₅₄ tsá₃ 'e₂ jmó'₂ 'i₁caun₂ jua'₅₄
a₂qui₃nió₃ ríng'₂. ¹⁴ Guion₄ bá₄ jniá₂, 'ei₅ caun₂ dsi₃ le₃quió'₅ Te₁gui'₅₄,
'i₁caun₂ tsá₃ cha₂ jua'₅₄ tsá₃ le₁jé₃ con'₂ lē₅ 'niog₅. La₁ nē₁jua'₂ chan₂ jan₂
jmo₂₃ dsí₅, cha₂ caun₂ a₂tsá₃ le₁jé₃, le₃quió'₅ 'niog₅ bá₄, tsá₃ le₁jé₃.

¹⁵ Nē₁jua'₂ ca₂jén'₃ qui'₂ dsí₅ ríng'₂ o₄quió'₄ a₂qué'₂ 'ne₂, tsá₃ ma₃jmo'₂
a₂'nióg'₃ ríng'₂. Tsá₃ jmo₂ jua'₅₄ cué'₁ jui₅ o₄quió'₄ a₂qué'₂, a₂dsi₂'én₂ jan₂

^j11 Isaías 49:18; 45:23.

ríng'₂, ia₁ ca₂jon₃ Cristo o₄quíó'₄ 'éi₂ ján₃. ¹⁶ Tsá₃ cuë'₂ 'nia'₂ jui₅ jua'₅₄ a₂quí₃dsia₃ dsa₂ 'lig'₅₄ 'ë₃ jui₁ lia'₂ a₂jmo'₂ 'au'₂ a₂dse₃. ¹⁷ Ia₁ jui₁ lia'₂ ja₁gon₂ Diú₄, tsá₃ lin₄ quen₅ jui₁ lia'₂ a₂gué'₅ dsa₂, a₂quí₂ 'ín'₂ dsa₂ né₃; a₂jaun₂ bá₄ a₂quen₅ gué'₄ lin₃: a₂gué'₂ Diú₄ jniog₄ në₂jag₄ bá₄ a₂tsá₃ 'e₂ dso₄ rag₂, a₂chong₂ jniog₄ tei₄ o₂'ñi₃ o₂jña₃ dsi₅ të₂le₃ quian'₅₄ Jme₂dsí₂ Jñi₃ó₅. ¹⁸ Ia₁ jui₁ lia'₂ i₂jme₂ti₃ ta₁ ne₄ Cristo le₂në₅, jmo₂₃ a₂'ñio₂ dsí₅ Diú₄, ton'₂ dse₃ 'ag₅ táng₃ dsa₂ mi₂güí₃.

¹⁹ Le₂në₅ bá₄ jaun₂, caun₂ jui₁ 'niog'₅₄ jniog₄ jmá'₃ lia'₂ a₂cuë'₅ jui₅ ja₁'ag₃ tei₄, a₂jme₂'o₅₄ dsi₃cau₅₄ jniog₄ të₂le₃ jui₅ jme₂dsí₂. ²⁰ Tsá₃ lë'₁én₅ 'ne₂ ta₁ quió'₅ Diú₄ o₄quíó'₄ má₃. Dsón'₂ bá₄ jaun₂, a₂le₁jé₃ ca₂le₃jé₃ a₂niog₅ gué'₅ dsa₂. La₁ tsá₃ dse₃ në₁jua'₂ o₄quíó'₄ a₂qué'₂ 'ne₂, tián'₂ dso₄ ríng'₂. ²¹ Ja₂lin₃ gué'₄ dse₃ a₂tsá₃ quí₃g'₂ ñí₅, on₃ gué'₂ 'ag'₅₄ vino, on₃ gué'₂ jmó'₂ jui₁'e₂ gué'₃ a₂lé₂ le₃qui₃nió₃ ríng'₂. ²² Jui₁ lia'₂ a₂'én'₂ 'ne₂, a₂'én'₂ 'ne₂ 'ñiag'₂ bá₄ jaun₂ të₂le₃ ne₄ Diú₄. i'E₂ gué'₄ dse₃ jui₁ lia'₂ dsa₂ i₂con₂ 'í₁ ja₁con₂ 'ñiog₅, i₂tsá₃ qui₂dsi₂jñi₅ dsí₅ o₄quíó'₄ a₂cuë'₂₃ jmig₄ 'ñiog₅! ²³ La₁ jui₁ lia'₂ dsa₂ i₂gué'₅, i₂'ei₅ caun₂-tin₃ dsí₅, ma₂gue₃ uig₅, ia₁ tsá₃ ca₂gué'₃ të₂le₃ quian'₅₄ a₂'éin₂. Ia₁ ca₂le₃jé₃ a₂jmo₅ dsa₂ a₂tsá₃ lé₅ të₂le₃ quian'₅₄ a₂'éin₂, dso₄ bá₄ jaun₂.

**Jmo₄ a₂'ñio₂ dsí₅ dsa₂ mi₂güí₃ ríng'₂,
on₃jua'₅₄ rë'₂ jmá'₃ a₂të₅ 'au'₂ 'ñiag'₂**

15 ¹ Jniog₄ i₂tióng₂ tiá₂ a₂'éin₂, ca₂tág₂ gué'₁ co₂'nió'₄ caun₂ lio₅₄ quián₂, 'a₂ lia'₂ qui₂ñí'₂ dsí₅ dsa₂ i₂'uan₅₄ 'a₂ lia'₂ 'éin₂, jaun₂ tsá₃ 'nió'₅ jmó'₁ con'₂ a₂të₅ dsi₅ guio₅₄. ² Le₂jau₂ le₂jau₂ bá₄ jniog₄ ca₂tág₂ jmó'₁ a₂të₅ dsí₅ dsa₂ mi₂güí₃ rin'₅₄, a₂jmó'₁ a₂lé₅ a₂dse₃ ja₁coin₂, jui₁ lia'₂ jui₅ ja₁lé₂ qui₂dsi₃cóin₃ le₃quíó'₅ jme₂dsí₂. ³ Ia₁ ca₂lia'₂ jña₅₄ 'ñiog₅ Cristo tsá₃ ca₂jmo₃ a₂të₅ dsí₅ 'ñiog₅. Të₂le₃ ca₂i₃ñí₂ jui₁ lia'₂ juá'₂ ne₄ Si₂: Ca₂le₃jé₃ jág₁ uig₅ a₂jme₁tsí'₅ dsa₂ 'nia'₂, ne₃ jniá₂ bá₄ ca₂të₁tsí'₅₄.^k

⁴ Ia₁ ca₂le₃jé₃ con'₂ lé₅ jág₁ a₂ca₂i₃to'₅₄ ne₄ Si₂, a₂ca₂i₃to'₅₄ ia₁jaun₂ jme₁tag₅ jniog₄ rë₂né₃, ia₁jaun₂ caun₂ chong₂ jniog₄ 'ín₂ dsi₅ le₃quíó'₅ Diú₄, të₂le₃ quian'₅₄ a₂juin'₂ dsi₅, a₂lé₂ lián'₂ dsi₅ a₂cuë'₅ jág₁ a₂já₅ ne₄ Si₂ jaun₂. ⁵ Jui₁jme₂'o₅₄ bá₄ Diú₄, i₂jmo₅ a₂juin'₂ dsí₅ dsa₂, i₂cuë'₅ lián'₂ né₃, jui₁jme₂'oin₅₄ 'nia'₂ a₂tiáng'₄ a₂jen'₂ 'nia'₂ le₂jang'₂ le₂jang'₂ con'₂ lé₅ i₂nio'₅₄ 'nia'₂ jui₅ quió'₅ Cristo Jesús,^l ⁶ ia₁jaun₂ ca₂le₃jín'₃ 'nia'₂ co₂dsia₅, caun₂ bá₄ jág₁, jme₁juin'₂ 'nia'₂ Diú₄ Jmei₂ Te₁gui'₅₄ Jesucristo quián₂.

Dsi₂'ag₅ jág₁ dse₃ ja₁con₂ dsi₂nau₂

⁷ Le₂në₅ jaun₂, qui₂guen₅₄ 'nia'₂ ríng'₂ le₂jang'₂ le₂jang'₂ jui₁ lia'₂ ca₂gué'₂ Cristo guio₅₄ jniog₄, ia₁jaun₂ le₃juin'₂ Diú₄. ⁸ Ia₁ a₂juá'₅ jniá₂

^k3 Salmo 69:9.

^l5 'Nio'₂ ja₁ton₅ Filipenses 2:5.

juíg₂ 'nia'₂, ca₂guan₃ l₂rë₂'ín₁ quián₅ Diú₄, ca₂jme₃ti₃ ja₁con₂ jnia'₅₄ con'₂ lág₅ dsa₂ judíos,^m ia₁jaun₂ le₃ti₃ jág₁ ron₅ a₂ca₂ñi₂ dsa₂ can'₅₄ quián₂ jnia'₅₄ ma₂líg'₂. Jaun₂ le₂në₅ bá₄ ca₂rë₃jniá₂ në₃ i₂rë₂ti'₅₄ bá₄ Diú₄ jág₁ a₂cuë₂₃.⁹ Guain₃ ján₃ ia₁jaun₂ jme₃juag'₂ dsi₂nau₂ jme₃juin'₂ Diú₄ i₂ñéi₂ dsí₅, jui₁lia'₂ rë₂ton₅ ne₄ Si₂:

'Uig₅₄ jaun₂ jme₁juin'₂ jniá₂ 'ne₂ jin₄ dsi₂nau₂;

'ë₅₄ jniá₂ ne'₅₄ 'ne₂ a₂jme₁juag'₂.ⁿ

¹⁰ Con'₂ siá'₂ juá'₂ táng₃:

Jmo₄ 'io'₂, 'nia'₂ dsi₂nau₂,

quian'₅₄ dsa₂ juig₂ quiáin₅.^o

¹¹ Ja₁siá'₂ táng₃ juá'₂:

Jme₁juin'₂ 'nia'₂ Te₁gui'₅₄,

'nia'₂ ca₂le₃jín₃ dsi₂nau₂,

jui₁jme₂juag'₂ bá₄ ca₂le₃jé₃ juig₂.^p

¹² Ján₃ bá₄ juá'₂ Isaías:

'Nio₂ tsin₅ cho'₅₄ Isaí,

jaun₂ náu₃ jan₂ i₂qui₃dsi₅ 'éi'₃ ja₁con₂ dsi₂nau₂;

le₃quió'₅ 'éi₂ bá₄ qui₃le₃'ín₂ dsí₅

le₂caun₂ le₂caun₂ juig₂.^q

¹³ Jaun₂ Diú₄, i₂jmo₅ 'ei₅ caun₂ dsi₅ a₂'ín₂ dsi₅ jniog₄, jui₁jme₂cain'₂ bá₄ 'au'₂ 'nia'₂, a₂chang'₂ jmó'₂ 'nia'₂ 'io'₂, 'ag₃ tei₄ a₂'éng'₂ le₃quió'₅, ia₁jaun₂ rë₂tsón₂ a₂le₁'ág₄ caun₂ 'au'₂ a₂'ín₂ 'au'₂ 'nia'₂ quian'₅₄ jui₅bí₂ quió'₅ Jme₂dsí₂ Jñi₅.

¹⁴ Caun₂ bá₄ 'ei₅ dsi₃ jniá₂, rin'₅₄ jniog₄, ma₂qui₂le₁rin₅ 'au'₂ 'nia'₂ a₂ñéi₂ 'au'₂ ríng'₂, ton'₂ qui₂le₁rin₅ 'au'₂ 'nia'₂ a₂tin'₂ 'nia'₂, jaun₂ qui'₅₄ 'nia'₂ jmig₄ tóng'₄ jág₁ ríng'₂ le₂jang'₂ le₂jang'₂.¹⁵ A₂tiá₂ dsi₃ jniá₂ ma₂në₂juá'₃ ja₁lin₅₄, ma₂në₂tó'₃ jniá₂ jág₁ ne₄ si₂ la₂ ne'₅₄ 'nia'₂, ia₁jaun₂ tsá₃ dsi₃ 'én₂ 'au'₂ 'nia'₂. A₂'ua₁ dsí₅ bá₄ Diú₄ ma₂dsia₃ gu₃ ta₁ la₂,

¹⁶ a₂jme₂tí₁ ne₄ Jesucristo jë₄ quió'₅ dsi₂nau₂, a₂qui₂jen'₄ jniá₂ ne'₅₄ 'nia'₂ jág₁ dse₃ a₂lión₂ dsa₂, ia₁jaun₂ lé₂ qui₁jen'₄ 'nia'₂ i₂lín'₅ dsi₂nau₂, le₃ne₄ Diú₄, në₂jag₄ bá₄ caun₂ a₂rë₂jen'₅₄ a₂guéi'₃, co₂'nió'₄ dsa₂ i₂ma₂rë₂tson₄, ca₂jmo₃ Jme₂dsí₂ Jñi₅.

¹⁷ Jaun₂ lë₃, jmo₅ jniá₂ táng'₅ le₃quió'₅ Cristo Jesús, quian'₅₄ ta₁ a₂jmo₅ jniá₂ ne₄ Diú₄; ¹⁸ on₃jua'₅₄ rë'₂ a₂tiá₂ dsi₃ jniá₂ le₃juá'₄ lë₅ gué₄ lia'₂ con'₂ gué₄ jui₁lia'₂ a₂ma₂qui₂ma₂jmo₃ Cristo tē₂le₃ quian'₅₄ jniá₂, a₂tsin'₅₄ jniá₂ dsi₂nau₂ ne₄ jui₅, quian'₅₄ jág₁ quió₃, quian'₅₄ ta₁ quió₃ në₃, a₂le₃ne'₅₄ 'éi₂ ne₄ Diú₄. ¹⁹ A₂lë₅ ta₁ në₅ tē₂le₃ quian'₅₄ jui₅bí₂ a₂'io₅ léi₄ jué'₂ a₂dsi₂gó'₃

^m8 lit. "dsa₂ i₂rë₂uig₄ quió'₅."

ⁿ9 2 Samuel 22:50; Salmo 18:49.

^o10 Deuteronomio 32:43.

^p11 Salmo 117:1.

^q12 Isaías 11:10.

dsí₅ dsa₂, tē₂le₃ quian'₅₄ jui₅bí₂ quió'₅ Jme₂dsí₂ Jñi₅ né₃. Le₂nē₅ bá₄
 ma₂ca₂jme₁'ñiag₂₃ ta₁ ma₂qui₂ma₂'é₃ jág₁ dse₃ quió'₅ Cristo, ca₂jme₁lióg₄
 jniá₂ juig₂ Jerusalén, jaun₂ gué₄ neg₅₄ ta₁caun₂ jui₅ le₃lág'₃, ca₂lia'₂
 ca₂dsióg₃ tē₂ 'uē₃ Ilírico. ²⁰ Le₂nē₅ bá₄ ma₂ca₂jmo₃ dsen₅₄ dsí₃
 ma₂qui₂ma₂'é₃ jág₁ le₂tan₅₄ juig₂ ja₁'i₁cón'₂ tsá₃ jme₁ma₂nág₂ dsa₂ a₂'in₅
 dsa₂ Cristo, ia₁jaun₂ tsá₃ cho₅₄ jniá₂ ta₁ ne₄ 'uig₅₄ 'ia'₂ a₂ma₂ca₂jme₃lióg₃
 i₂sián'₂. ²¹ La₁ jui₁lia'₂ juá'₂ ne₄ Si₂:

Jág₃ dsa₂ jín₃ 'éi₂
 i₂tsá₃ jme₁ma₂gú'₃ jág₁ quió'₅;
 jaun₂ le₃ñí'₂ dsí₅
 jui₁lia'₂ i₂tsá₃ jme₁ma₂nág₂ a₂'in₅ 'éi₂.^r

Dsi₂jio₅ dsí₅ Pa₄ dsó₃ jui₅ Roma

²² 'Uig₅₄ nē₅ ca₂jní₃ jniá₂ jui₅ 'lióng₂ ráun₂ lia'₂ con'₂ jme₁'nio₃
 jme₁i₁jing₁₂ 'nia'₂. ²³ La₁ nē₃ gué'₂ lia'₂ tsá₃ ma₃cha₂ ja₁jmo₅₄ ta₁ le₂tan₅₄
 juig₂ te₁'i₁ le₃la₂, jaun₂ ma₂ne₁ñó₄ bá₄ 'lióng₂ ñi₂ jme₁'ín₅ dsí₃ jme₁nei₅₄
 i₁jing₁₂ 'nia'₂, ²⁴ 'ín₂ dsí₃ jniá₂ ñig₅₄ jui₅ ja₁tion'₅₄ 'nia'₂ jē₁ma₂té₂ rē₁nei₅₄
 jui₅ España, ia₁jaun₂ lé₂ le₃tsag'₅₄ ne₄ jui₅ jaun₂, cang₂ jē₁ma₂ca₂mag'₂
 dsí₃ jing₅₄ 'nia'₂. ²⁵ La₁ rē₂nē₃ né₃, 'eng₅₄ jui₅ nei₅₄ jui₅ Jerusalén,
 a₂jme₁ti₁ jniá₂ ta₁ ja₁con₂ dsa₂ quián₅ Diú₄ ja₁jaun₂. ²⁶ Ia₁ i₂chan₂
 Macedonia quian'₅₄ i₂chan₂ Acaya né₃, ca₂jmo₃ dsí₅ ca₂cág'₃ cu₄ a₂chein₃
 ne₄ rin'₅₄ jniog₄ i₂tē₂ñé₂ i₂chan₂ juig₂ Jerusalén. ²⁷ A₂'ñio₂ dsí₅ ca₂jmo₃
 le₂jaun₂, ia₁ dsau₅ bá₄ jaun₂ riin₂ le₃quió'₅ 'éi₂. Ia₁ chi₂jua'₂
 ma₂qui₂ma₂quen'₅₄ dsí₂ nau₂ a₂gu₂dsí₂ a₂ca₂cuē₃ dsa₂ judíos, ján₃ bá₄
 le₂jaun₂ ca₂tín₂ jme₃'o₅₄ quian'₅₄ a₂'nió'₅ le₃quió'₅ ñi₁ñí₅. ²⁸ Jaun₂ le₂nē₅,
 jē₁ma₂ca₂dsan₃ jáng'₅ jniá₂ ne₅₄ a₂ma₂ca₂cág'₃ dsa₂ jaun₂, jaun₂ gué₄ 'ú₄
 jui₅ a₂nei₅₄ jui₅ España, a₂i₁jing₁₂ 'nia'₂ lia'₂ ma₂'eng₅₄ jui₅. ²⁹ Jaun₂
 caun₂ bá₄ 'ei₅ dsí₃, a₂jme₃gu'₅₄ bá₄ Cristo lia'₂ rē₂'ñia₅ jē₁ma₂té₂ rē₁dsióg₄
 jniá₂ a₂i₁jing₁₂ 'nia'₂.

³⁰ Rin'₅₄ jniog₄, mi₅ jniá₂ ja₁con'₂ 'nia'₂ lia'₂ con'₂ lé₅ 'éi'₃ quió'₅
 Te₁gui'₅₄ Jesucristo quián₂ jniog₄, ton'₂ ia₁ a₂cuē₅ Jme₂dsí₂ bí₂,
 a₂jme₁'nió₄ jniog₄ rin'₅₄: a₂jme₁quiong'₅₄ 'nia'₂ jniá₂, ne₄ 'nei₂ a₂chéng'₅,
 a₂chi₁len'₄ 'nia'₂ Diú₄ o₄quió₃. ³¹ Mi₄ 'nia'₂ ne₄ Diú₄ jui₁lio₅₄ jniá₂ o₄gú₃
 dsa₂ i₂tsá₃ 'én₂ i₂chan₂ Judea, le₂jaun₂ gué'₂ ján₃ jui₁gue₅₄ bá₄ rin'₅₄
 jniog₄ juig₂ Jerusalén caun₂ dse₃ a₂i₁can₁₂ a₂jme₁'oin₁₂, ³² ia₁jaun₂
 chi₂jua'₂ 'nio₃ Diú₄ a₂dsióg₄ jniá₂, i₁jing₁₂ 'nia'₂ a₂'io'₂ jmo₂₃, a₂tág'₄
 jme₂dsí₂ quió₃ co₂dsia₅ quian'₅₄ 'nia'₂.

³³ Jui₁quiong'₅₄ bá₄ Diú₄ i₂jmo₅ 'ei₅ tei₄, ca₂le₃jín'₃ 'nia'₂. A₂méi₃.

^r21 Isaías 52:15.

Cuin₂₃ Diú₄ le₂jan₂ le₂jan₂

16 ¹ Jme₂jnia₄ jniá₂ 'io₅₄ rin'₅₄ jniog₄ Febe, i₂ma₂já₅ jme₂ti₃ ja₁con₂ guá'₅ chan₂ Cencrea. ² Guein₅₄ bá₄ dse₃ o₄quió'₄ Te₁gui'₅₄, jmo₄ bá₄ con'₂ dsi₂ten₅₄ jmo₃ dsa₂ ja₁con₂ riin'₅₄ i₂'én₂,^s ján₃ guè'₂ jme₁'oin₁₂ quian'₅₄ jui₁'e₂ gué'₃ a₂ca₂rè₃'nió'₃ quió'₅, ia₁ ma₂ca₂jme₃'o₅₄ bá₄ 'éi₂ 'niog₅ ma₂ca₂jme₃'oin₅₄ juin₅, ján₃ guè'₂ le₂jaun₂ ma₂ca₂jme₃'o₅₄ jniá₂.

³ Cuin₅₄ Diú₄ Priscila^t quian'₅₄ Aquila, i₂lín₅ i₂quian'₅₄ jniá₂ jë₄ ta₁ a₂niog₅ quió'₅ Cristo Jesús. ⁴ 'Éi₂ bá₄ ca₂jmo₃ tén'₂ dsí₅ o₄quió₃ jniá₂, o₁jñia'₅₄ ca₂quí'₃ dsa₂ dsi₂lag₅₄. Jaun₂ cué₅ jniá₂ ti₁'mag'₄ 'éi₂. On₃ jua'₅₄ jmá'₃ jniá₂; ca₂le₃jín₃ dsi₂nau₂ i₂'én₂ cuè₂₃ ti₁'mag'₄ ján₃.

⁵ Në₅ i₂cuíng'₅ Diú₄ ján₃ dsa₂ rin'₅₄ jniog₄ i₂ñi'₂ dsi₂néi₂ quió'₅ Priscila quian'₅₄ Aquila né₃. Cuin₅₄ Diú₄ Epeneto a₂mei₅₄ quiáng₃, dsa₂ i₂le₂'uig₅₄ i₂ca₂rè₃'én₂ le₃quió'₅ Cristo 'uë₃ Acaya.^u

⁶ Cuin₅₄ co₂nio₄ Diú₄ María, ia₁ 'ñio₅ lín₃ ma₂jmo₃ ta₁ o₄quián'₂ 'nia'₂.

⁷ Cuin₅₄ co₂nio₄ Diú₄ Andrónico quian'₅₄ Junias, dsa₂ go₃ jniá₂ i₂quiang'₅₄ ca₂'ú₃ né₃ 'má₃; co₂'nió'₄ dsa₂ i₂lén₄ i₂cuig₅ gué₄ dsa₂ i₂chen₄ quián₅ Te₁gui'₅₄, co₂'nió'₄ dsa₂ i₂jme₁ma₂tion'₅₄ le₃quió'₅ Cristo le₂jñiá₅ gué₄ con'₂ gué₄ jniá₂.

⁸ Cuin₅₄ Diú₄ Amplias, jan₂ i₂'nió₃ jniá₂ le₃quió'₅ Te₁gui'₅₄.

⁹ Cuin₅₄ co₂nio₄ Diú₄ ján₃ Urbano, dsa₂ i₂quian'₅₄ jniog₄ jmo₂ ta₁ quió'₅ Cristo Jesús, quian'₅₄ Estaquis né₃ i₂lín₅ a₂mei₅₄ quiáng₃ i₂'nió₃ gué₄ lín₃.

¹⁰ Cuin₅₄ Diú₄ Apeles, i₂ma₂já₅ cuè₂₃ léi₄ a₂ñi₂₃ le₃quió'₅ Cristo, le₂jaun₂ bá₄ jmo₄ co₂nio₄ quian'₅₄ ca₂le₃jín₃ i₂chan₂ dsi₂néi₂ quió'₅ Aristóbulo ján₃.

¹¹ Cuin₅₄ Diú₄ Herodión, dsa₂ go₃ jniá₂, quian'₅₄ guè'₂ dsa₂ familia quián₅ Narciso i₂'én₂ le₃quió'₅ Te₁gui'₅₄.

¹² Cuin₅₄ bá₄ co₂nio₄ Diú₄ Trifena quian'₅₄ Trifosa né₃, on₃ dsa₂ mí₂ i₂jmo₅ ta₁ quió'₅ Te₁gui'₅₄, quian'₅₄ guè'₂ 'io₅₄ rin'₅₄ jniog₄ Pérsida i₂'nió₄ gué₄ lín₃, i₂ñí₄ ma₂jmo₃ ta₁ quió'₅ Te₁gui'₅₄ ján₃.

¹³ Cuin₅₄ bá₄ Diú₄ Rufo i₂lín₅ dsa₂ i₂ma₂quion'₅₄ quián₅ Te₁gui'₅₄, quian'₅₄ chog₅₄, i₂jing₅₄ në₂jag₄ bá₄ cha₃ ján₃.

¹⁴ Cuin₅₄ Diú₄ Asíncrito, Flegonte, quian'₅₄ guè'₂ Hermas, Patrobas, Hermes né₃, quian'₅₄ guè'₂ dsa₂ rin'₅₄ jniog₄ i₂quian'₅₄ né₃.

¹⁵ Cuin₅₄ 'nia'₂ Diú₄ ján₃ i₂chen₂ Filólogo quian'₅₄ Julia, Nereo né₃, quian'₅₄ 'io₅₄ riin'₅₄; cuin₅₄ 'nia'₂ Diú₄ Olimpás quian'₅₄ guè'₂ ca₂le₃jín₃ rin'₅₄ jniog₄ i₂'én₂^v i₂tion'₅₄ quian'₅₄.

^s2 lit. "dsa₂ jñiós."

^t3 griego: Prisca.

^u5 griego: Asia.

¹⁶ Cuin₅₄ 'nia'₂ Diú₄ ríng'₂ le₂jang'₂ le₂jang'₂ a₂qui₁chén'₁^w 'nia'₂ quió'₅ ríng'₂, a₂lé₅ léi₄ a₂ma₂'ei₅ caun₂ jág₁ a₂le₁jé₃ 'au'₂ quian'₅₄ ríng'₂. Ca₂le₃jín₃ bá₄ guá'₅ quián₅ Cristo dsiáin'₂ jág₁ a₂cuin₂₃ Diú₄ 'nia'₂.

¹⁷ Rin'₅₄ jniog₄, mi₅ jniá₂ ne'₅₄ 'nia'₂, rē₂ de'₂ quion₂ 'nia'₂ 'í₁, 'ein₂ dsiá₅ mi'₅₄ jmo₅ le₁dson'₅₄ guá'₅, 'ein₂ chi'₅ jui₅ a₂qui₂nió₃ dsa₂, a₂tsá₃ dsi₂ten₅₄ lia'₂ con'₂ lé₅ jág₁ a₂ma₂ca₂rē₃tín'₃ 'nia'₂. Jaun₂ co₂dsiá₅ chén'₂ 'nia'₂ cau₅ i₂jmo₅ le₂jaun₂. ¹⁸ Ia₁ on₃jua'₅₄ dsa₂ i₂jme₂ti₃ ne₄ Te₁gui'₅₄ Jesucristo i₂le₂'éi₂; con'₂ njia'₅₄ jme₂ti₃ ne₄ a₂mi₅ ni₁ni₁ guioin₅₄ bá₄, qui₂jme₂gain₂₃ dsí₅ jui₁lia'₂ dsa₂ i₂tsá₃ lin₄ njí'₂ dsí₅, quian'₅₄ jág₁ 'ua₁, jág₁ rau₂ né₃.

¹⁹ Ca₂le₃jín₃ bá₄ dsa₂ le₁ni₅ 'a₂ lia'₂ ma₂ja₂nó'₅ 'nia'₂ a₂neg'₅₄, jaun₂ 'io'₂ jmo₅ jniá₂ o₄quián'₂ 'nia'₂. La₁ia₁ 'nio₃ jniá₂ a₂lén'₂ 'nia'₂ 'njog'₅₄ le₃quió'₅ a₂dse₃, ján₃ bá₄ le₂nē₅ a₂lén'₂ dsa₂ i₂tsá₃ 'e₂ dsi₂nia₅ dsí₅ ne₄ a₂'lig'₅₄. ²⁰ Jaun₂ Diú₄ i₂jmo₅ 'ei₅ tei₄, njí'₅₄ ta₁ jlein'₃ i₂sē₃dsen₃ o₄tag'₄ 'nia'₂. Jui₁'ei₅ bá₄ a₂dse₃ dsí₅ Te₁gui'₅₄ Jesús quián₂ jniog₄ ja₁con'₂ 'nia'₂.

²¹ Timoteo, i₂quian'₄ jniá₂ jmo₂₃ ta₁, dsiáin'₂ jág₁ a₂cuin₂₃ Diú₄ 'nia'₂; le₂jaun₂ bá₄ ján₃ Lucio quian'₅₄ Jasón, Sosípater, i₂lín₅ dsa₂ go₃ jniá₂.

²² Jniá₂ Tercio i₂tó'₃ jág₁ la₂ ne₄ si₂, ján₃ bá₄ cuín₅ jniá₂ Diú₄ 'nia'₂ o₄quió'₄ Te₁gui'₅₄.

²³ Gayo né₃ dsiáin'₂ jág₁ a₂cuin₂₃ Diú₄ 'nia'₂. Dsi₂néi₂ quió'₅ 'éi₂ bá₄ 'eng₅₄. Já₃ bá₄ cuē₂₃ dsi₂néi₂ quió'₅ cuē'₅ ca₂le₃jín₃ dsa₂ quián₅ guá'₅. Erasto dsa₂ i₂niog₅ gu₂ cu₄ quió'₅ dsa₂ jui₂g₂ né₃, dsiáin'₂ jág₁ a₂cuin₂₃ Diú₄ 'nia'₂ já₃; i₂chen₂ Cuarto rin'₅₄ jniog₄ né₃.

²⁴ Jui₁jme₂gu'₅₄ bá₄ Te₁gui'₅₄ Jesucristo 'nia'₂ ca₂le₃jíng'₃, A₂méi₃.^x

'Ág'₃ jág₁ Pa₄ a₂jme₂juin'₂ Diú₄

²⁵ Nē₃ né₃, jui₁jme₁juin'₂ jniog₄ Diú₄. 'Éi₂ bá₄ lé₂ le₃jmo₃ a₂náu'₁ 'nia'₂ tiá₂ lia'₂ con'₂ lé₅ jág₁ dse₃ quió'₅ Cristo a₂'é₅ jniá₂, lia'₂ con'₂ lé₅ ca₂jme₃nia₅ Diú₄ jág₁ quió'₅ a₂jme₁rē₂'ma₄ ca₃ma₂líg'₂ lin₃. ²⁶ Diú₄ i₂chan₂ co₂tan₅₄ 'éi₂ bá₄ ca₂jmo₃ 'éi₃ a₂jmo₃ jág₁ dsa₂ i₂chen₄ quiáin₅ ma₂líg'₂, jág₁ a₂ca₂tó'₂ 'éi₂ ne₄ Si₂, ia₁jaun₂ le₃ni₅ dsa₂ chan₂ ca₂le₃jé₃ jui₂g₂ nación, ia₁jaun₂ le₃'éin₂ jág₁ jaun₂, le₃nei'₅₄ né₃.

²⁷ iDiú₄ i₂jan₂ tan₅₄, i₂tín₂, i₂ni₅, jui₁le₂juin'₂ bá₄ tē₂le₃ quian'₅₄ Jesucristo ca₂lia'₂ co₂tan₅₄! A₂méi₃.

Co₂nē₅.

^v15 lit. "dsa₂ njio₅."

^w16 Caun₂ tag₄ a₂jme₁chí'₄ lia'₂ con'₂ ca₂jmo₃ Pa₄ si₂ la₂.

^x24 Chog₅₄ si₂ a₂dse₃ gué₄ tsá₃ chi₁ton₅ 24.